

УТВЪРДИЛ:

ДЕТЕЛИНА НИКОЛОВА

Областен управител на област Добрич

СЪГЛАСУВАЛ:

ИРЕНА БАИРОВА

Директор РДСП - Добрич

**Областна стратегия за развитие на
социалните услуги
(2016 – 2020 г.)**

Област Добрич

април 2016

Областната стратегия за развитие на социалните услуги (2016 - 2020 г.) е съгласувана от Областния съвет за развитие на област Добрич, като неразделна част / приложение към актуализираната стратегия за развитие на област Добрич (2014 – 2020 г.).

Решението е взето на заседание на Областния съвет за развитие на област Добрич и е записано в протокол № 2 / 12.04.2016 г.

Съдържание

Въведение: 3- 7 стр.

Раздел I. Анализ и оценка на ситуацията: 7 – 10 стр.

Раздел II. Стратегия за развитие на социалните услуги. Стратегически и специфични цели, мерки, дейности: 10 – 23 стр.

Раздел III. План за действие, услуги през периода 2016 – 2020 г.: 24 – 71 стр.

Раздел IV. Мониторинг, оценка и актуализиране на Стратегията : 72 – 92 стр.

Приложение № 1:

Приложение № 2:

Въведение.

Областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Добрич (2016–2020 г.) е разработена в изпълнение на чл. 19 от Закона за социално подпомагане и чл. 36 а от Правилника за прилагането на закона за социално подпомагане.

Стратегията е разработена, като секторна политика в област Добрич въз основа на анализ на потребностите от социални услуги във всяка община на територията на областта.

Документът е създаден в процес на партньорство между заинтересованите страни в област Добрич, с участието на представители от областна администрация, общински администрации, териториалните структури на Агенцията за социално подпомагане, Министерство на образованието и науката, Министерство на здравеопазването, Министерство на труда и социалната политика и НПО, доставчици на социални услуги.

Стратегията е утвърдена от Областния управител на област Добрич след съгласуване с Областния съвет за развитие на област Добрич и с Регионалната дирекция за социално подпомагане – Добрич.

Цели и обхват.

Целта на Областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Добрич 2016-2020 г. е да очертае основните насоки в развитието на социалните услуги на територията на областта за петгодишен период, на база дефинирани потребности на съществуващите рискови групи в областта. При разработването на Стратегията са взети предвид националните и местните политики и документи, отнасящи се до функционирането на социалните услуги.

Времевият обхват на стратегията обхваща 5-годишен период от 2016 до 2020 г. включително.

По отношение на географския обхват стратегията задава, както областната рамка, така и параметрите на социалните услуги в общините на територията на областта. В географско отношение обхватът на стратегията покрива всички общини на територията на област Добрич, като не изключва и малките изолирани населени места, където живеят малобройни рискови групи.

В общ контекст, създаването на областна стратегия цели да спомогне процеса на надграждане на съществуващата мрежа от социални услуги и да допринесе за преодоляване на неравномерността в развитието на услугите, както и да осигури равни възможности за достъп до услуги за рисковите групи.

Визия.

Разработването и приемането на Областна стратегия за развитието на социалните услуги в област Добрич (2016 – 2020 г.) обединява усилията и желанието на всички заинтересовани страни в област Добрич да се създадат условия за пълноценно участие в обществения живот на хората в неравностойно положение и с риск от социално изключване, чрез предоставянето на достъпни и качествени социални услуги и грижа.

Стратегията ще подкрепя местните общности, уязвимите групи и лицата в риск чрез преодоляване на неравномерността в развитието на социалните услуги, разширяване на обема, реформиране и оптимизиране на вече съществуващите и разкриване на нови форми на социални услуги и осъществяване на сътрудничества и участие на партньори от свързаните сектори.

Основна ценност за стратегията е човекът и неговото право да развие максимално своите възможности, без оглед на етническа принадлежност, пол, увреждане, възраст, социално положение. Стратегията следва основните човешки права, утвърдени в международните документи и конвенции за защита правата на човека и основните свободи, както и тези за правата на детето.

Стратегическите и специфични цели, мерките и дейностите на Стратегията са изведени въз основа на заключенията и препоръките от общинските анализи, направените проучвания, финалната оценка за ефективността и въздействието на предходната областна Стратегия (2011 – 2015 г.) представена от фондация Лумос - България, обобщения анализ на ситуацията на областно ниво, както и установените потребности на рисковите групи в област Добрич.

Очаквани резултати:

В края на 5-годишния период от изпълнението на Стратегията, ще се постигне подобряване живота на уязвимите групи в област Добрич чрез значителна промяна в обема, вида и качеството на предлаганите социални услуги:

- Увеличаване дела на услугите в общността и намаляване на услугите от институционален тип;
- Увеличаване дела на децата, отглеждани в семейна и алтернативна семейна среда;
- Закрити / трансформирани всички специализирани институции за деца и младежи в област Добрич;
- Създаване на условия за започване процес на деинституционализация на специализираните институции за стари хора;

Съответствие с международни, национални и местни политики. Стратегически документи на международно, национално, областно и общинско ниво.

Разработването на Стратегията за развитие на социалните услуги на областно ниво е в съответствие с принципите, утвърдени в **международни нормативни актове**, в сферата на социалното развитие, като:

- Всеобща декларация за правата на човека на ООН;
- Конвенция на ООН за правата на детето;
- Конвенция за правата на хората с увреждания на ООН;

Документи на национално ниво:

- Актуализирана национална стратегия за демографско развитие на населението на Република България (2012 – 2030 г.);
- Национална концепция за насърчаване активния начин на живот на възрастните хора (2012 – 2030 г.);
- Национална стратегия за дългосрочна грижа;
- Национална стратегия „Визия за деинституционализация на децата в Република България”;
- Национална стратегия за детето (2008 – 2018 г.);

Документи на областно и общинско ниво в област Добрич:

- Областна стратегия за развитие на област Добрич (2014 – 2020 г.);
- Общински планове за развитие ;
- Общински програми за закрила на детето;

Стратегията следва и принципите на законосъобразност по отношение на редица нормативни актове: Конституция, Семейен кодекс, Кодекс на труда, Наказателен кодекс, Закон за закрила на детето, Закон за социално подпомагане, Закон за местното самоуправление и местната администрация, Закон за интеграция на хората с увреждания, Закон за закрила от дискриминация и др., както и съответните подзаконовни нормативни актове.

Институции и организации, отговорни за предоставянето на социалните услуги, участващи в процесите на планиране, разкриване, финансиране, управление, предоставяне и контрол на социалните услуги, съобразно своите компетенции, права и задължения:

- Министерство на труда и социалната политика – създава държавната политика в сферата на социалното подпомагане и социалните услуги, определя националните приоритети;
- Министерство на финансите - определя стандартите за финансиране на социалните услуги;
- Агенцията за социално подпомагане - разрешава откриването и закриването на социалните услуги, държавно-делегирана дейност, разработва методики за социални услуги, инспектира социалните услуги, поддържа регистър на доставчиците на социални услуги;
- Държавната агенция за закрила на детето – лицензира доставчиците на социални услуги за деца, контролира стандартите и критерии за социални услуги за деца и семейства.
- Областен управител, Областен съвет за развитие и областни комисии - имат отношение към планирането във всички сфери, в т.ч. и на социалните услуги;
- РДСП - изготвя становища за откриването/закриването на социални услуги, държавно-делегирана дейност;
- Общините – определят общинската политика по отношение на социалните услуги, разкриват и предоставят социални услуги; възлагат и договарят предоставянето на социални услуги на външни доставчици, контролират тяхното качество;
- Доставчици на социални услуги (общините, както и вписаните в регистъра на АСП физически лица, регистрирани по Търговския закон, и юридически лица) предоставят социални услуги, за които са сключили договор;
- Дирекции “Социално подпомагане” - ангажирани са с идентифицирането на случаи, оценка и насочване към различни доставчици на социални услуги;
- Обществените съвети за социално подпомагане в общините осъществяват обществения контрол.

1. Тенденции в развитието на област Добрич

Област Добрич е разположена в северната част на Североизточен район и заема площ от 4 719,7 кв. км. (4,24% от територията на Република България).

Областта е част от Североизточен район от ниво 2, в който влизат и съседните области Варна, Шумен и Търговище и е със следните административни граници:

- на север - Република Румъния;
- на юг – областите Варна и Шумен;
- на изток – Черно море;
- на запад – област Силистра.

На територията на областта има два ГКПП – Йовково и Дуранкулак.

Област Добрич включва в състава си 8 общини - Балчик, град Добрич, Добричка, Генерал Тошево, Каварна, Крушари, Тервел и Шабла (215 населени места, от които 6 града).

1.1. Демографските процеси в област Добрич:

- Отрицателен естествен прираст в резултат на ниска раждаемост и висока смъртност, водещи до обезлюдяване на малките общини;
- Застаряване на населението, особено в по-малките населени места от областта и регресивен тип възрастова структура в резултат на отрицателните демографски процеси. В селата по-голямата част от жителите са в нетрудоспособна възраст, а броят на самотните стари хора сред тях е значителен;
- Преструктуриране на населението по населени места в резултат на миграционните процеси. Икономически активното население мигрира в по-големите и развиващи се области на България, други по-големите градове и в чужбина, което води до прогресивно намаление на относителния дял на лицата в трудоспособна възраст в областта.

1.2. Икономическо развитие, заетост и безработица в област Добрич.

- Най-големият проблем е безработицата – липса на работни места по населените места, особено в малките общини; загуба на работни места и за заетите извън постоянното местоживееене;
- Ниска квалификация и образование за голяма част от безработните, което още повече стеснява възможностите за достъп до заетост;
- Наличие на свободни работни места в отдалечени населени места за специалисти с висше образование, които са нежелани заради необходимостта от пътуване;
- Недоизградена и неподдържана пътна мрежа, както и лошо организиран междуселищен транспорт;
- Намаляване на потенциала за икономическо развитие поради липсата на инвестиции.

1.3. Образование в област Добрич.

- Висок дял на хората с основно и по-ниско образование;
- Увеличаващ се брой на учениците, които напускат училище, без да завършат средно образование и на нередовно посещаващите училище;
- Неосигурена среда за възпитание, социализация, обучение и отглеждане на децата в периода на ранното детско развитие в малките населени места;
- Нисък обхват на децата в детските градини в малките населени места, две години преди задължителната предучилищна подготовка;

- Липсата на езикови и комуникативни умения и компетенции за българския език у учениците от етническите малцинства е предпоставка за социална изолация и причина за преждевременно напускане на училище;
- Недостатъчни възможности за професионално обучение, квалификация и преквалификация на работната сила в малките населени места.

1.4. Здравеопазване в област Добрич:

- Затруднен и ограничен достъп до медицинска помощ особено в малките и отдалечените населени места;
- Намалващ брой общопрактикуващи лекари в по-малките населени места;
- Силно ограничен достъп до зъболекарски услуги;
- Ниска квалификация на медицинските специалисти в звената за спешна помощ извън областния център.

1.5. Жилища и жилищна политика:

- Голям брой свободни жилища в селата, като част от тях се намират в непривлекателни райони с неподдържана пътна мрежа, без отходни канали, а друга част са неблагоустроени и изоставени;
- Общините са изключително затруднени да осигурят жилища на нуждаещите се, като проблемът е по-изострен в големите и средни общини;
- Липсват механизми, които стимулират общините да инвестират в тази насока, което ограничава възможностите им да провеждат социална жилищна политика.

Раздел I. Анализ и оценка на ситуацията.

1. Подготовка и организация.

Процесът на разработване на Стратегията за развитие на социалните услуги в област Добрич (2016 - 2020 г.) стартира с изготвянето и представянето на финална оценка за ефективността и въздействието на предходния стратегически документ, обхващащ периода 2011 - 2015 г. (*Приложение №1 към Стратегията*), с представяне на общински анализи на ситуацията и оценка на потребностите от социални услуги и тяхното обобщаване от екип, сформиран със заповед на Областен управител на област Добрич (*Приложение №2 към Стратегията*), както и с определяне на функционални екипи от специалисти, представители на всички заинтересовани страни: Областна администрация - Добрич, общините на област Добрич, РДСП -Добрич, Дирекции „Социално подпомагане“, РЗИ – Добрич, Дирекции „Бюро по труда“ в област Добрич, Регионален инспекторат по образованието – Добрич, представител на ДАЗД и представители на НПО.

Всички участници в планирането работиха на доброволен принцип, обединени и мотивирани от желанието да създадат максимално адекватен и полезен работен документ.

При разработването на Стратегията са използвани следните принципи и подходи на планиране:

- Планиране с участието на заинтересованите страни на общинско и областно ниво;
- Съответствие с реалните потребности на лицата в риск;
- Изпълнимост и приложимост на планираните интервенции;
- Гъвкавост при определянето на съдържанието на планираните услуги и мерки.

На основание Заповед № ОКД-01-02-3 от 14.03.2016 г. на Областен управител на област Добрич, на 17.03.2016 г. в сградата на Областна администрация – Добрич е проведена работна среща, на която са изведени приоритетни направления за съдържанието на социалните услуги, изразяващи се в направления:

- **Развитие на услуги в общността за превенция на деца и семейства в риск, преодоляване на социалното изключване и изолация;**
- **Грижа за възрастните хора и лицата, и деца с увреждания;**
- **Развитие на човешките ресурси.**

В процеса на планирането недостигът на квалифициран персонал за разкриване на социалните услуги е идентифициран от всички участници като един от основните рискове за реализацията на стратегията. Затова изграждането на необходимия капацитет за управление и за предоставяне на социални услуги се очертава като крайно необходима мярка – условие както за изпълнението на планирания обем социални услуги и мерки, така и за постигане на качеството на услугите в съответствие със съвременните стандарти.

Функционални приоритетни направления, които подпомагат ефективното изпълнение на основните дейности в Областната стратегия обхващат:

- Развитие на човешките ресурси
- Изграждане на между общинско партньорство и между секторно сътрудничество.

В Стратегията са описани подробно мерките, дейностите и индикаторите за постигане на общите и конкретни цели, системата за мониторинг и оценка, отговорностите и ролите на общините и институциите на областно ниво, на доставчиците на услуги и другите заинтересовани страни, необходимите ресурси – човешки и финансови, оперативния план с времева рамка за изпълнение на стратегията.

Постигането на набелязаните дългосрочни и конкретни цели в рамките на следващите пет години ще създаде условия за устойчиво подобряване на качеството на живота и жизнения стандарт на рисковите групи и общностите в неравностойно положение. Качествената промяна в ситуацията ще бъде измервана чрез система от качествени и количествени индикатори за напредъка в решаването на идентифицираните проблеми и в модернизиранието на системата от социални услуги в област Добрич.

Областната стратегия за социални услуги ще се изпълнява на областно и общинско ниво с общи усилия на всички заинтересовани страни в съответствия с техните компетенции, идентифицираните потребности на групите в риск планираните дейности за посрещането им. Общинските съвети и администрации отговарят за цялостно изпълнение на областната стратегия за развитие на социалните услуги на тяхна територия. За тази цел те разработват, приемат и прилагат общински стратегии и годишни планове за развитие на социалните услуги.

Ролята и задачите на общините и институциите на областно ниво, доставчиците на услуги и другите заинтересовани страни в изпълнението на Областната стратегия за развитие на социалните услуги са описани подробно и се определят от техните компетенции, идентифицираните потребности на групите в риск и планираните дейности за посрещането им.

Целеви групи.

Областната стратегия предвижда социални услуги и мерки за всички нуждаещи се жители на областта. Тя ще е насочена към рисковите групи и общности, идентифицирани в анализа на ситуацията (и описани в Раздел Б на стратегията).

Стратегията отделя специално внимание на:

- **Деца в ранна възраст – до 6 години.** Грижата за децата, в ранна и предучилищна възраст чрез осигуряване на гъвкави и диференцирани подходи към тяхното емоционално, здравословно, социално, когнитивно и езиково развитие, е предпоставка за успешно развитие в училище, в професията и обществото. Настаняването и отглеждането на децата до 3 годишна възраст в специализирани институции забавя умствения и физическия им напредък и оказва увреждащо въздействие върху тяхната личност. Осигуряване на качествено предучилищно образование и повишаване обхвата на децата в детските градини са важни условия за намаляване на риска от отпадане от училище. За пълноценното развитие на децата през този период на детството се изисква стабилна, грижовна и интерактивна връзка със семейството. Първата позитивна, възпитателна и образователна среда е дома на детето. Стратегията предвижда създаване на услуги за насърчаване на отговорно родителство и подкрепа за отглеждане на децата в семейна среда.
- **Уязвими семейства с деца.** Подкрепата на семействата, а не само на децата в риск, ще създаде условия за задържане на децата в семействата им и за повишаване на качеството на грижа към тях. Тя има своето отражение и върху демографската ситуация в областта. Услугите към семействата целят подкрепа за интегритета на семейството и за развиването на уменията и ресурсите за социална интеграция на семейството като цяло и на индивидуалното развитие на неговите членове.
- **Деца в специализирани институции.** Децата, отделени от своите семейства, са една от най-уязвимите групи в обществото. Стратегията предвижда комплекс от услуги за извеждане на децата от институциите чрез подкрепа за тяхната реинтеграция в биологичните и разширени семейства, осиновяване, отглеждане в семейна среда на приемни родители или (в краен случай) отглеждане в резидентни услуги, които са близки до семейната среда. За преодоляване на ефектите от институционализацията се предвиждат услуги по рехабилитация и развитие на социални умения.
- **Деца необхванати, отпаднали или в риск от отпадане от училище.** Отпадането от училище и липсата на образование е един от най-сериозните фактори за попадане в ситуация на множество рискове – бедност, противоправно поведение, насилие, зависимост и др. Стратегията предвижда комплекси интервенции между социалната и образователната сфера насочени към подобряване на тяхното взаимодействие, развиване на приятелска за децата образователна среда, преодоляване на социалните затруднения за посещаване на училище.
- **Деца и възрастни с увреждания.** Хората с увреждания изпитват затруднения в своята социална интеграция поради непригодеността на средата за тях – архитектурна, социална, обществени нагласи, образователна система. Липсата на подкрепа за семействата им води до настаняването на значителен брой хора с увреждания в специализирани институции.

Услугите и мерките за тези групи ще целят подкрепа за развитие на техните умения и способности и промяна на средата по посока на създаване на условия за интеграцията им.

- **Възрастни хора в институции.** Качеството на грижа в институциите за възрастни хора рядко съответства на съвременните стандарти. Стратегията предвижда подобряване качеството на грижа в техни институции, така че средата и начина на организация да е близък до домашния и да дава възможност за достоен живот на възрастните хора.
- **Самотни стари хора.** Последните демографски тенденции в областта показват значителен дял на самотни стари хора, голяма част от които живеят в отдалечени населени места. Те изпитват затруднения в своето ежедневно обслужване, достъпа до здравеопазване и участието в социални мрежи. Услугите за самотните стари хора ще включват подкрепа в тяхното ежедневие за задържането им в обичайната им среда и посрещане на основните им нужди.

Раздел II.

Стратегия за развитие на социалните услуги. Стратегически и специфични цели, мерки и дейности.

Приоритетно направление 1:

Развитие на услуги в общността за превенция на деца и семейства в риск, преодоляване на социалното изключване и изолация (Съгласно таблица за услуги през 2016 – 2020 г.).

Обща цел 1. Предотвратяване на рискове, водещи към социално изключване и изолация на индивиди и групи. Подкрепа за интегритета на семейства и общности.

Специфична цел 1.1. *Разширяване на мрежата от социални услуги и мерки във всички общини в областта за подкрепа на уязвимите семейства и децата, за предоставяне на добра грижа за децата, социална интеграция на семейството и децата и индивидуално развитие.*

Мярка 1.1.1. **Предоставяне на подкрепа на уязвимите семейства и деца в Центрове за обществена подкрепа.**

Дейностите в ЦОП ще бъдат насочени към превенция на изоставянето на деца на ранна и по-късна възраст, превенция на насилието, отклоняващото се поведение и отпадането от училище, деинституционализация и реинтеграция на деца, приемната грижа и осиновяването, подкрепата и консултирането на деца и семейства в риск. Конкретните услуги включват семейно консултиране и подкрепа; индивидуални и фамилни консултации в случаи на кризи в семейството; превенция на рисково и асоциално поведение на деца и младежи; подкрепа за професионално ориентиране на деца и младежи; семейно планиране, развиване на родителския капацитет и уменията за отговорно родителство, работа на ниво родилен дом, психологическо консултиране и рехабилитация, обучения в умения за самостоятелен живот, превантивни програми на ниво училище, информационни кампании, оценяване, обучение, подкрепа на приемни родители, подготовка и подкрепа на осиновители.

Дейност 1.1.1.1. Продължаване и разширяване на дейността на центрoвете за обществена подкрепа в област Добрич и осигуряване на услуги от мобилни екипи.

Дейност 1.1.1.2. Разкриване на Центрове за обществена подкрепа (съгласно таблица за разкрити услуги 2016 -2020 г.).

Мярка 1.1.2 Осъществяване на комплексна програма за ранно детско развитие с обхват на уязвимите семейства и деца

Дейност 1.1.2.1. Превенция на нежелана и ранна бременност, както и семейно планиране в ЦОП в общините в областта, общностните центрове за деца и семейства, училища, Първичен здравен център в град Добрич с участието на РЗИ, лични лекари, здравни медиатори, педагогически съветници др. ангажирани с проблематиката специалисти.

Дейност 1.1.2.2. Повишаване на компетентността/способностите на родителите във всяка община, стационарно и в домашни условия, да изпълняват по-качествено своите родителски роли. Услугата ще се предоставя в центрове за обществена подкрепа, общностни центрове за деца и семейства с мобилна услуга, ясли, детски градини, където могат да се създадат благоприятни условия за мотивиране и пълноценно участие на родителите. Участие в дейността по формиране и развитие на родителски умения ще вземат здравни медиатори, лични лекари, лекари специалисти от доболничната, болничната и спешната помощ, ДСП, МКБППМН и съществуващите към нея Консултативен кабинет и училище за родители и НПО.

Дейност 1.1.2.3. Осигуряване на среда, подкрепяща връзката между майката и бебето в родилните отделения чрез съвместна работа на общинските власти, ОЗД, РЗИ, ЦОП, Общностни центрове насочена към настаняване на детето заедно с майка веднага след раждането и осигуряване на възможност за престой на родителите в лечебното заведение при хоспитализиране на бебето.

Дейност 1.1.2.4. Осигуряване на здравни грижи съвместно от лични лекари, Първичен здравен център, детски заведения. Информирание и консултиране по въпроси, свързани с развитието на детето, неговите нуждите и умения за разпознаването им ще се осъществява от ЦОП в общините, ДЦДУ, общностни центрове за деца и семейства, здравни медиатори.

Мярка 1.1.3. Превенция на изоставянето на деца и настаняването им в специализирани институции

Дейностите целят „затваряне на входа” към специализираните институции. Както вече е посочено в Мярка 1.1.2. дейностите по превенция на нежелана и ранна бременност, формиране и развитие на родителски умения, осигуряване на подкрепяща среда за майката и бебето и осигуряване на здравни грижи също допринасят за намаляване на риска от изоставяне и ранна институционализация на бебета, непосредствено след раждането им.

Дейност 1.1.3.1. Ранна превенция на изоставянето и задържане на новородените деца в биологичното семейство чрез съвместни инициативи на лечебните заведения, ЦОП в общините, РЗИ, общинските администрации, ОЗД и НПО, в т.ч. проучване на възможността за назначаване на социален работник в родилните отделения в областта за информирание и консултиране на родилки в риск да изоставят новородените и предоставяне на информация за последиците от институционалното отглеждане на децата, особено в първите 6 месеца от раждането. Провеждане на информационни кампании и обучения.

Дейност 1.1.3.2. Разкриване на областно звено „Майка и бебе”, предлагащо подслон за жени в последните месеци на бременността (7-9 м.) и майки с деца от 0-3 г., при които поради социални, психологически, медицински или други причини е идентифициран висок риск от изоставяне на бебето.

Услугите ще бъдат насочени към задоволяване на ежедневните им потребности, осигуряване на социално-психологическа подкрепа за възстановяване и интеграция.

Дейност 1.1.3.3. Подкрепа за развитието на социалните ресурси на уязвими семейства., която предвижда съвместна дейност на ЦОП, ДСП, ДБТ, образователните структури, структури за професионално обучение, медицински професионалисти и лечебни заведения за:

- информирани и подкрепа за достъп до наличните форми на социално подпомагане и услуги,
- информирани и подкрепа за достъп до административни и други услуги;
- подкрепа за достъп до услуги по професионално ориентиране, квалификация и преквалификация, активни мерки на пазара на труда и заетост;
- подкрепа за достъп до здравни грижи –подкрепа и консултиране за здравно осигуряване и налични здравни грижи;
- осигуряване на общински жилища за временен престой на семейства в жилищна криза;
- семейно консултиране и подкрепа на семействата от ЦОП за преодоляване на семейни кризи и взаимоотношения в семействата.

Мярка 1.1.4. Включване на поне 90% от децата в предучилищна възраст в детска градина и на 90% от децата в задължителна училищна възраст в подходяща форма на образование

В мерките и дейностите досега бяха описани услуги за подкрепа на уязвимите семейства, което се очаква да има ефект и върху включване на децата в предучилищна и задължителна училищна възраст в съответна форма на подготовка и образование. Тук са включени само допълнителни и специално насочени дейности. Предвижда се инициативите и дейностите да се изпълняват съвместно от училищата, РИО на МОН, общински администрации, кметове и кметски наместници, детски заведения, Ресурсния център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности (РЦПНОВДУСОП), МКБПМН, ЦОП и общностните центрове в общините, НПО, съобразно националните приоритети за осигуряване на равен достъп до образование и развитие на интегрирано и включващо образование.

Дейност 1.1.4.1. Общински политики и мерки за осигуряване на правото на децата на достъп до образователни услуги и превенция на отпадането от училище:

- Общините осигуряват безплатен транспорт за децата и учениците, които подлежат на задължително обучение, но в тяхното населено място няма детска градина или училище до населеното място с детска градина или училище на територията на общината или съседна община.
- Общините осигуряват здравното обслужване и сигурността на детските градини и училищата.
- Общините осигуряват условията за детското и ученическо хранене, спорт и отдих.
- Общините определят условията и реда за записване, отписване и преместване на децата в общинските детски градини.
- Всяка община създава Регистър на детските градини на нейната територия и контролира обхвата на децата, подлежащи на задължително предучилищно образование.
- Засилване на контрола от страна на общинската администрация върху децата и учениците, подлежащи на задължително обучение и върху техните родители за изпълнение на родителските им задължения за осигуряване на присъствието на децата си в детските градини и училище.
- Всяка община създава и води Регистър за центровете за подкрепа на личностно развитие на нейната територия.
- Общините осигуряват условия за насърчаване на прием в детските градини от населени места, в които няма ясли или яслени групи и при наличие на свободни места, на деца при навършване на 2 годишна възраст към началото на всяка учебната година.

Обхващането на децата, в периода на ранно детско развитие в детските градини особено от малките населени места, гарантира социализация и адаптация в позитивна образователна среда и е предпоставка за езиково и когнитивно развитие на малкото дете.

- Инициране на дейности относно важността на задължителното предучилищно образование, две години преди постъпване в първи клас, съвместно с педагогическите специалисти от детските градини за уязвимите групи. Мотивиране за активно участие на родителите във възпитателно – образователния процес, взаимодействие със семействата особено в малките населени места.

- Детските градини и училищата участват в Национални програми или проекти, чрез които се осигурява допълнително обучение по учебен предмет или допълнителни модули, за децата, които не владеят български език.

- Детските градини и училищата съвместно с ЦОП осигуряват психолого-педагогическа подкрепа на деца или ученици в риск. Съвместно организират срещи с родителите на деца или ученици в риск като консултират и насърчават към отговорно родителство и избират подходящи форми на взаимодействие.

- Осигуряване на помощник-учители в детските градини и училища, които организират обучение в началния етап на основното образование с цел подобряване на дейности за качествено усвояване на български език, при идентифицирана необходимост.

- Инициране на дейности съвместно с РИО (РУО) на МОН, общини, НВО, училища, в които ученикът активно участва. Подпомагат избора му на образование и/или професия.

- Популяризиране на ползата от придобиване на професионална квалификация като възможност за реализация при риск от преждевременно напускане на училище.

Мярка 1.1.5. Осъществяване на програми за превенция на всички форми на насилие над и от деца и подкрепа на жертвите на насилие, експлоатация и трафик.

Дейностите в тази сфера включват създаване на система от мерки за превенция на насилието над деца чрез развиване на техните умения за себеотстояване и защита; намаляване на агресивното поведение и отношения сред децата и предприемане на актове на насилие от страна на деца. Дейностите са насочени и към създаване на чувствителност сред населението и професионалистите за причините и форми за насилие, симптомите на насилие, така че системите за закрила да могат да изградят адекватни мерки за реакция.

Дейностите се осъществяват от ЦОП в общините, ДСП, със съдействието на МКБППМН, органите на МВР и пробационните служби, лечебни заведения, образователни институции, НПО.

Дейност 1.1.5.1. Осъществяване на образователни програми и кампании за превенция на агресивно поведение сред децата, развиване на познание за насилието, неговите симптоми и уменията за защита от него, организиране на хепънинги и инициативи на общинско и областно ниво.

Дейност 1.1.5.2. Провеждане на обществени кампании за предотвратяване на насилието от и над деца, както и други форми на злоупотреба и експлоатация

Програмите и кампаниите ще бъдат осъществявани от ЦОП, МКБППМН, училищата, общинските администрации с подкрепата на ОЗД и ще използват материали, разработени от ДАЗД, УНИЦЕФ и други организации.

Дейност 1.1.5.3. Преодоляване на последиците от преживяното насилие за деца, жертви на насилие и/или трафик.

Услугите ще се предоставят от ЦОП, Приюта за деца, Информационно-консултативен кабинет към МКБППМН или ЦСРИ:

- Предоставяне на консултиране и рехабилитация;
- Осигуряване на краткосрочен подслон за деца.

Дейност 1.1.5.4. Разкриване на Кризисен център за деца и възрастни, преживели домашно насилие, трафик, сексуално насилие, психологически тормоз на работното място, училищно насилие.

Кризисният център ще работи на Областно ниво по развити програми за деца и възрастни, включващи консултиране, психологическа подкрепа, работа на терен.

Дейност 1.1.5.5. Прилагане на Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца- жертви или в риск от насилие и за взаимодействие при кризисна интервенция, който регламентира конкретните задължения на ангажираните субекти в случаите, при които е необходима кризисна интервенция. Механизмът обединява ресурсите и усилията на ОЗД, представителите на общината, РУ на МВР; РЗИ; личен лекар на детето; РИО на МОН; училище; детска градина; МКБППМН; съд; прокуратура, доставчик на социална услуга и др.

Мярка 1.1.6. Превенция на рисково поведение и подкрепа за преодоляване на последиците от него при деца и младежи.

Услугите са насочени към подкрепата за преодоляване и превенция на рисково поведение при децата и директна работа с деца с рисково поведение: консултиране и подкрепа за деца и семействата им. Планира се организирането на извънкласни занимания и дейности за деца – спорт, клубове по интереси и др.; образователни и национални програми за правата и задълженията на гражданите и санкциите при нарушаването им; образователни програми за опасностите и последиците от употребата на наркотици и алкохол, тютюнопушене, рисково сексуално поведение и др.

Изпълняват се от общински администрации, училищни настоятелства, младежки и родителски организации, ЦОП в общините, НПО, МКБППМН и съществуващите към нея Информационно-консултативен кабинет и училище за родители, Младежки общински съвет по наркотични вещества.

Дейност 1.1.6.1. Извънучилищни дейности и осмисляне на свободното време на децата.

Приоритетна необходимост е развитието на разнообразни извънучилищни дейности като клубове по интереси, ателиета, детски работилници, занимания със спорт и изкуство, които се осъществяват от Общински младежки център, училища, читалища, училищни настоятелства, РИО на МОН, НПО.

Дейност 1.1.6.2. Реализиране на алтернативни дейности на асоциално поведение на деца, извършили или склонни към противообществени прояви.

Специфична цел 1.2. Създаване на нови социални услуги и увеличаване на капацитета на съществуващите услуги, които развиват и подкрепят форми на алтернативна семейна грижа

Мярка 1.2.1. Предоставяне на подкрепа на близки и роднините, при които е настанено дете.

Предвижда се увеличаване на броя на децата, настанени при близки и роднини с поне 20% от общия брой на децата, отделени от биологичните семейства.

Дейност 1.2.1.1. Подкрепа за семействата на близки и роднини, които полагат грижи за дете от наличните и планирани за разкриване ЦОП.

Мярка 1.2.2. Развитие на приемната грижа и включване на поне 50 работещи приемни семейства.

Центровете за обществена подкрепа ще изпълняват дейности по информационни кампании, оценка, обучение, назначаване и подкрепа на приемни семейства.

Дейност 1.2.2.1. Развитие на дейности по приемна грижа в съществуващите центрове за обществена подкрепа и новоразкритите ЦОП.

Мярка 1.2.3. Развиване на услуги в подкрепа на кандидат-осиновители, осиновители и осиновени деца.

Дейност 1.2.3.1. Обучение и подготовка на кандидат осиноители от ЦОП.

Дейност 1.2.3.2. Подкрепа на осиноители и осиновени деца в разкрития ЦОП в съответната община.

Специфична цел 1.3. Разширяване на броя, капацитета и спектъра от дейности на социалните услуги за подкрепа на социалното включване на децата с увреждания.

Мярка 1.3.1. Подкрепа към родителите с цел превенция на изоставянето на деца с увреждания и намаляване на настаняването на деца с увреждания в специализирани институции с 30%.

Мярката включва комплекс от дейности за навременна диагностика и ранна интервенция в случаите на раждане на дете с ниско тегло и/или увреждане. Интервенцията е насочена към предоставяне на информация на семейството за медицинските аспекти на състоянието на детето, подготовка и подкрепа за необходимите грижи. Услугата включва и дейностите по ранно детско развитие. Предоставя се от Център за ранна интервенция, планираните ЦОП в общините, медицински професионалисти и лечебни заведения, кабинети по семейно планиране, общностен център за деца и семейства, общински администрации, други услуги в общността, обществени организации.

Дейност 1.3.1.1. Създаване на Център за ранна интервенция за деца с увреждания в подкрепа на родителите.

Центърът за ранна интервенция е планиран на областно ниво с мобилен екип за обхващане на семействата с деца с увреждане от всички населени места във всички общини на областта. Услугата цели предотвратяване на изоставянето и/или институционализирането на дете с увреждане чрез подпомагане на родителите и формиране у тях на подходящи умения за отглеждане на детето.

Консултативният кабинет ще предоставя подкрепа на родителите при раждане на дете с увреждане, както и при проява на увреждането в по-късна възраст (или след инцидент) – приемане на увреждането и вземане на решение за грижи в семейството; предоставяне на информация за права и възможности за подкрепа; психотерапия; психологично, социално и здравно консултиране; консултации за добро родителство при отглеждане на децата с увреждания, подкрепа на родителите при хоспитализиране на бебето след раждането му и възможност за прием на майката заедно с детето. Развитието на медико-социалните услуги/мерки за ранна диагностика на децата с увреждания и/или със здравословни проблеми и осигуряването на навременно лечение и рехабилитация е важно както за превенцията на изоставянето, така и за подобряване на грижите и възможностите им за възстановяване.

Услугата ще се предоставя под формата на специализиран кабинет самостоятелно или към съществуваща услуга, в т.ч. Общностен център за деца и семейства, с почасов ангажимент на лекари –специалисти за консултации при повикване.

Общностният център за деца и семейства ще предоставя услуги:

- За родители на деца от 0 до 3 г.
 - Формиране и развитие на родителски умения (групи за бъдещи родители; училище за родители; индивидуална работа с децата и семействата)
 - Ранна интервенция (подкрепа при идентифицирано увреждане на детето; посещения на кинезитерапевт в родилен дом; посещения в центъра за ранна интервенция; регулярно посещение в домовете на семействата)
 - Семейно консултиране и подкрепа (индивидуално и групово)
 - Детска здравна консултация
 - Детегледачи, фамилни центрове
- За родители на деца от 3 до 7 г.
 - Екипна работа с педагогическите специалисти от детските градини за осигуряване на ефективно взаимодействие със семействата на децата от уязвимите групи.
 - Намаляване на таксите за детска градина (проектът ще компенсира намалението)
 - Осигуряване на транспорт;
 - Провеждане на постоянно наблюдение на готовността за обучение (Готовността на децата за училище се определя от учителите на децата в групата);
 - Семейно консултиране и подкрепа - индивидуално и групово;
 - Детска здравна консултация;
 - Подготовка за равен старт в училище за деца, на които българският език не е майчин език (подготовката се извършва в детската градина от учителите, заедно с всички деца);
 - Педагогическа подкрепа в дома за деца с увреждания.

Дейност 1.3.1.2. Да се разработи механизъм за сътрудничество между системата на здравеопазването и социалните услуги (ЦОП) в случаите на риск от раждане на дете с увреждане с цел предоставяне на психологически консултации и подкрепа на родителите преди и непосредствено след раждане на детето.

Мярка 1.3.2. Осигуряване на достъп до здравна грижа, медицинска и социална рехабилитация за поне 60% от децата с увреждания и подкрепа за техните семейства.

Тази мярка ще бъде осъществена чрез продължаване на функционирането на съществуващите услуги и развиване на нови за улесняване на достъпа до здравна грижа, медицинска и социална рехабилитация.

Предвидените мобилни екипи, към съществуващите и новоразкриваните социални услуги ще обхващат децата с увреждания и техните родители в населените места в областта.

Дейност 1.3.2.1. Продължаване на дейността и разширяване на капацитета на ЦСРИ в област Добрич;

Дейност 1.3.2.2. Предоставяне на подкрепа за семействата с деца с увреждания в съществуващите ЦОП в област Добрич и тези които са планирани за разкриване до 2020 г.

Дейност 1.3.2.3. Извършване на адекватна рехабилитация и работа с родителите на деца с увреждания в Дневния център за деца с увреждания в гр.Добрич и предвидените нови ДЦДУ.

Дейност 1.3.2.4. Разкриване на Ресурсни кабинети за работа с деца със специални образователни потребности в детски градини и училища, с места за рехабилитация, целяща релаксиране и концентрация.

Мярка 1.3.3. Осигуряване на достъп до адекватна и гъвкава дневна, почасова и заместваща грижа за поне 30% от децата с увреждания според вида на техните увреждания, отглеждани в семейна среда.

Дейност 1.3.3.1. Продължаване и утвърждаване на дейността на услугата Дневен център за деца с увреждания в област Добрич, разкриване на нови, с предоставяне на мобилна услуга.

Дейност 1.3.3.2. Осигуряване на възможност за предоставяне на краткосрочна грижа за деца с увреждания за период на отсъствие на близките им. Услугата ще се предоставя чрез краткосрочно настаняване в приемно семейство или Център за заместваща грижа – иновативна форма, разкрита в рамките на проектно финансиране с престой на децата на територията на центъра и в техните домове.

Дейност 1.3.3.3. Осигуряване и доразвиване на услугата Социален асистент по ОП „РЧР.”

Дейност 1.3.3.4. Осигуряване и доразвиване на услугата Личен асистент по НП ”АХУ” и по ОП „РЧР”.

Дейност 1.3.3.5. Настаняване на деца с увреждания в семейства на близки и роднини, приемни родители и осиновяване.

Дейност 1.2.3.6. Осигуряване на медицински изделия, помощни средства, приспособления и съоръжения за деца и възрастни с посредничеството на социалните услуги в общността.

Мярка 1.3.4. Осигуряване на качествено приобщаващо предучилищно и училищно образование за поне 70% от децата с увреждания.

Дейност 1.3.4.1. Приобщаване на децата и учениците с увреждания в подготвителните групи в детските градини и общообразователните училища чрез създаване на Екипи за подкрепа на личностно развитие в тях, подпомагани от държавни и общински органи и структури и доставчици на социални услуги.

Дейност 1.3.4.2. Извеждане на деца от помощните училища и адаптация към масовите общообразователни училища в съответната община.

Дейност 1.3.4.3. Осигуряване на подкрепяща среда за децата с увреждания в яслите, детските градини и училищата чрез достъпна физическа и архитектурна среда; специално оборудвани стаи за индивидуална и групово работа; екип от специалисти – учители, педагогически съветници, психолози, логопеди, ресурсни учители, други специалисти; осигуряване на дидактични материали, учебни помагала, специфичен софтуер и техника според образователните потребности на децата/учениците.

Дейност 1.3.4.4. Развитие на капацитета на педагогическите специалисти за работа с деца и ученици с увреждания, разпознаване дете/ученик в риск и справяне със случаите на риск от преждевременно напускане на училище. Включване на помощник-възпитателите от детските градини в квалификационни дейности за повишаване на педагогически компетенции и формиране на умения за работа с деца с увреждания. Тази дейност се осъществява съвместно с държавните и общински структури, както и в рамките на предвидените по проект „Социално включване” обучения.

Дейност 1.3.4.5. Изграждане на образователна и подкрепяща среда за децата и учениците със СОП за осигуряване на приобщаващо образование:

- Инициативи вътре в училище, които обхващат трите “страни” – учители, родители (на децата с увреждания и на децата без увреждания) и учениците. Обучения на учителите за толерантност и приемане на децата с увреждания;

- Кампании на областно ниво и в местните общности за повишаване на чувствителността към децата с увреждания и техните семейства, за преодоляване на дискриминацията и промоциране на толерантност.

Приоритетно направление 2.

Деинституционализация и подобряване качеството на резидентната грижа (Съгласно таблица за услуги през 2016 -2020 г.).

Обща цел 2. Намаляване на дела на децата и възрастните, настанени в специализирани институции.

• **Специфична цел 2.1.** Закриване/трансформация на всички специализирани институции за деца и възрастни, намиращи се на територията на областта .

През периода (2011 г. - 2015 г.) бяха разработени планове за закриване/трансформация на всички специализирани институции за деца на територията на областта.

Мярка 2.1.1. Разработване на планове за закриване/трансформация на специализираните институции.

Специфична цел 2.2. Настаняване на децата от институции в различни форми на семейна грижа.

Мярка 2.2.1 Осигуряване на семейна среда за поне 20% деца от институции чрез реинтеграция в биологичното, разширеното семейство, осиновяване и настаняване в алтернативна семейна грижа.

Дейностите по тази специфична цел се изпълняват от ОЗД, ЦОП и СИ по подкрепа на децата и семействата (биологични, разширени, осиновителни).

Дейност 2.2.1.1. Реинтеграция в биологичното семейство. Услугите по реинтеграция на децата в биологичното семейство ще се предоставят от ЦОП в общините и включват подкрепа на детето и на семейството.

- Консултиране и подкрепа на семейства в риск за възстановяване на прекъснатите връзки;
- Подкрепа на детето при реинтеграция в семейството;
- Услуги за изграждане на родителския капацитет.

За изпълнението на тази дейност ще бъдат сформирани мобилни екипи към ЦОП по реинтеграция в семейна среда на децата, настанени в СИ.

Дейност 2.2.1.2. Интеграция в разширено семейство – услугите по интеграция на децата в семейство на роднини и близки, в. ч. и в разширеното семейство ще се предоставят от ЦОП и включват подкрепа на детето и на семейството.

- Консултиране и подкрепа за възстановяване на прекъснатите връзки на децата с близки и роднини;
- Подкрепа на детето в периода на адаптация в разширеното семейство;
- Подкрепа на роднини и близки при поемане на грижата за деца, отглеждани в институции;
- Консултиране, практическа подкрепа, съдействие, информиране, посредничество, материална и финансова подкрепа в процеса на отглеждане на изведените деца.

Дейност 2.2.1.3. Настаняване на деца от СИ в приемни семейства. Услугите ще се предоставят от ЦОП в общините и ще включват:

- Провеждане на кампании и информационни срещи по приемна грижа;
- Оценяване и обучение на бъдещи приемни родители;

- Подкрепа при предоставяне на приемната грижа.

Дейност 2.2.1.4. Подкрепа на процеса на осиновяването. Услугите ще се предоставят от ЦОП в общините и ще включват.

- Обучение и психологическа подкрепа на кандидат осиновители в периода преди осиновяване;
- Подкрепа на детето и на семейството в периода след осиновяване.

Специфична цел 2.3. Създаване на нови социални услуги от резидентен тип със среда близка до семейната, за децата, които не могат да бъдат изведени в семейна среда. Подобряване качеството на съществуващите услуги от резидентен тип.

Мярка 2.3.1. Осигуряване на близка до семейната среда за деца, лишени от родителска грижа.

Специфична цел 2.4. Закриване и трансформация на съществуващи специализирани институции за деца.

Дейност 2.4.1. Организиране провеждането на регулярни събития „Отворени врати” в рамките на ДМСГД за родителите на децата с увреждания.

Специфична цел 2.5. Да се намали броя на хората с увреждания в специализирани институции чрез развитие на алтернативна резидентна грижа от семеен тип.

Мярка 2.5.1. Изграждане на алтернативни социални услуги от резидентен тип за настаняване на хора с увреждания, които имат нужда от резидентна грижа в среда, близка до семейната.

Дейност 2.5.1.1. Разкриване на защитени жилища за хора с увреждания, центрове за настаняване от семеен тип за стари хора и центрове за настаняване от семеен тип за стари хора с увреждания.

Дейност 2.5.1.2. Продължаване на дейността на ЗЖ.

Дейност 2.5.1.3. Разкриване на приюти за бездомни лица и лица с потребности от настаняване в различни резидентни услуги след изчерпване на възможността за оставане в семейна среда.

Дейност 2.5.1.4. Провеждане на областна и общинска политика за стимулиране на частната инициатива за разкриването на Хоспис за предоставяне на качествена грижа за хора, нуждаещи се от постоянна грижа.

Специфична цел 2.6. Закриване/трансформация на специализираните институции за възрастни с увреждания на територията на областта.

Мярка 2.6.1. Разработване на планове за закриване/трансформация на специализираните институции за възрастни с увреждания.

Дейност 2.6.1.1. Създаване на общински работни групи в общините Добричка и Каварна за разработване на планове за закриване/трансформация на Дом за възрастни с умствена изостаналост с.Българево, общ.Каварна и Дом за възрастни с деменция с.Опанец, общ.Добричка.

Дейност 2.6.1.2. Оценка на човешките ресурси и планиране на допълнителна професионална квалификация на персонала съобразно новите социални услуги и/или дейности.

Дейност 2.6.1.3. Оценка на материалната база и ресурсите на институцията и планиране на използваемостта им.

Разработените планове за всяка специализирана институция за възрастни с увреждания ще бъдат обсъдени от Обществените съвети за социално подпомагане и предложени на Общинските съвети за вземане на решение.

Специфична цел 2.7. Подобряване качеството на живот на потребителите в специализираните институции за възрастни с увреждания.

Мярка 2.7.1. Подобряване на материалните условия и качеството на грижи в институциите за възрастни с увреждания.

Приоритетно направление 3.

Развитие на социални услуги в общността за социално включване на уязвими групи и лица в неравностойно положение (Съгласно приложена таблица за разкрити, закрити и нови услуги).

Обща цел 3. Да се създадат условия за социално включване и интегриране на максимален брой хора от общностите в неравностойно положение, уязвимите групи и лица в област Добрич.

Специфична цел 3.1. Да се осигурят условия за пълноценен и достоен живот на хората с увреждания и старите хора в семейна среда.

Мярка 3.1.1 Разширяване на социалните услуги в домашна среда за подкрепа в ежедневието на хората с увреждания и техните семейства.

Предоставянето на грижа в домашна среда на децата с увреждания, възрастните с увреждания и старите хора ще им осигури възможност да живеят в своя дом и в своята семейна среда, както и ще предотврати настаняването им в специализирани институции.

Дейност 3.1.1.1. Осигуряване и доразвиване на услугата Домашен помощник и Социален асистент на проектен принцип по ОП „РЧР” .

Дейност 3.1.1.2. Осигуряване и доразвиване на услугата Личен асистент по НП ”АХУ” и на проектен принцип по ОП „РЧР” .

Дейност 3.1.1.3. Увеличаване на броя на потребители на Домашните социални патронажи – хора с увреждания с поне 20%, увеличаване на обхвата на населените места в общините и разширяване на предлаганите дейности.

Дейност 3.1.1.4. Развиване на сезонни обществени трапезарии за социално слаби и самотно живеещи лица и семейства.

Дейност 3.1.1.5. Осигуряване на информация, съдействие и посредничество от представители на ДСП и социалните услуги за улесняване на достъпа до медицински изделия, помощни средства, приспособления и съоръжения, добавки за социална интеграция и достъпна среда в дома на децата и възрастните с увреждания по програмите на АХУ и Закона за интеграция на хората с увреждания.

Мярка 3.1.2. Развиване на ЦСРИ с мобилни екипи за работа с хората с увреждания.

Мярка 3.1.3. Развиване на дневни центрове с мобилни екипи за предоставяне услуги на хора с увреждания.

Дейност 3.1.3.1. Продължаване на дейността на Дневен център за възрастни с психични разстройства гр. Добрич.

Специфична цел 3.2. Да се осигури достъп до развитие за етническите общности в неравностойно положение и уязвими групи.

Мярка 3.2.1. Да се осигури социално и икономическо включване на уязвими групи.

Дейност 3.2.1.1. Провеждане на ежегодна трудова борса за хора с увреждания.

Мярка 3.2.2. Развиване на целеви общински политики/мерки за социално включване на хората с увреждания.

Дейност 3.2.2.1. Подобряване на инфраструктурата и осигуряване на достъпна среда в общественото пространство за децата и възрастните с увреждания.

Дейност 3.2.2.2 Обхващане с хоризонтални мерки и целеви инициативи за социално включване, насочени към достъп до професионална квалификация, заетост и доходи, чрез

включване в програми и мерки на ДБТ; инициране и изпълнение на проекти за професионална квалификация и заетост, финансирани по оперативни програми.

Дейност 3.2.2.3. Провеждане на разяснителни мероприятия от ДБТ сред работодателите в областта, относно възможностите за заетост на хората с увреждания.

Мярка 3.2.3. Работа на здравни медиатори за подобряване на достъпа до здравеопазване във високо рисковите ромски общности.

Дейност 3.2.3.1. Периодично организиране на здравно-информационни кампании по превенция и промоция на здраве.

Дейност 3.2.3.2. Съдействие за задължително обхващане на всички бременни от женска консултация независимо от техния осигурителен статус.

Дейност 3.2.3.3. Информирание на ромското население и подпомагане дейността по осъществяване на прегледи с мобилни кабинети за скрининг и ранна диагностика.

Дейност 3.2.3.4. Предоставяне на здравни, посреднически услуги и консултации от здравните медиатори в общините от област Добрич; включване в работата на Общностен център / ЦОП със семейства в риск за превенция на изоставянето и negliжирането на децата.

Дейност 3.2.3.5. Организиране на кампании “Имунизация” с подкрепата на Общностните центрове, личните лекари, РЦЗ, МБАЛ за пълен обхват на децата от уязвимите общности в задължителните мерки за имунизация.

Мярка 3.2.4. Обхващане с хоризонтални мерки и целеви инициативи за социално включване на безработни, насочени към достъп до професионална квалификация, заетост и доходи.

Дейност 3.2.4.1. Включване в програми и мерки на ДБТ; инициране и изпълнение на проекти за професионална квалификация и заетост, финансирани по действащите национални програми за заетост и оперативни програми за развитие на човешките ресурси.

Дейност 3.2.4.2. Общински мерки за подкрепа на заинтересовани страни за развитието на кооперации и социални предприятия по проекти на ОП за осигуряване на заетост за трайно безработни и хора с увреждания.

Дейност 3.2.4.3. Провеждане на мотивационни курсове, консултиране и оказване на подкрепа за реализацията на трудовия пазар – предимно към млади хора и семейства с деца в риск от ромската общност от Дирекции Бюро по труда и по проекти на НПО.

Специфична цел 3.3 Да се създадат условия за реинтеграция на рискови общности, индивиди и уязвими групи с рисково и зависимо поведение.

Мярка 3.3.1. Развиване на услуги за превенция на рисково и зависимо поведение, насочени към младежи и възрастни.

Дейност 3.3.1.1. Развиване на дейности по превенция в ЦОП и ЦСРИ за подпомагане приобщаването на рисковите групи към обществото.

Дейност 3.3.1.2. Включване на родителите и семействата в смесени социалнообразователни услуги и кампании за превенция на домашното насилие, трафика, зависимостите и рисковото поведение, изпълнявани от училища, училищни настоятелства и НПО.

Дейност 3.3.1.3. Разработване и изпълнение на Общински програми за изграждане на Социални жилища с външно финансиране.

Мярка 3.3.2. Услуги за реинтеграция на лица със зависимости и проблемно поведение.

Действащият Превантивно-информационен център в община гр. Добрич ще подкрепя и участва в мерките за превенция и за реинтеграция в обществото на хора със зависимости.

Дейност 3.3.2.1. Разкриване на Приют за временно настаняване в общини от област Добрич за предоставяне на краткосрочна услуга за лица в риск : лица, напускащи местата за лишаване от свобода, лица със зависимости, бездомни и др.

Дейност 3.3.2.2. Услуги за хора в пробация – консултиране, подкрепа за реинтеграция, курсове за професионална квалификация, които се изпълняват съвместно от Пробационни съвети, ДБТ, ДСП.

Дейност 3.3.2.3. Предоставяне на подкрепа на лица със зависимости и проблемно поведение в ДЦВПР гр.Добрич.

Приоритетно направление 4.

Грижа за старите хора за по-добър и достоен живот (Съгласно приложена таблица за услуги през 2016 – 2020 г.).

Обща цел 4. Да се подобри качеството на живота на старите хора във всички населени места в област Добрич, чрез:.

Специфична цел 4.1. Развиване на мрежата от социални услуги за осигуряване на условия за спокоен и достоен живот на старите хора.

Мярка 4.1.1. Разширяване обхвата на СУ в семейна среда за стари хора .

Дейност 4.1.1.1. Разширяване на капацитета в домашен социален патронаж.

Дейност 4.1.1.2. Включване на допълнителни дейностите в Домашния социален патронаж.

Дейност 4.1.1.3. Гарантиране на устойчивост на сезонни обществени трапезарии за социално слаби и самотно живеещи лица и семейства.

Дейност 4.1.1.4. Проучване на възможностите за създаване на комплекси за подкрепа на стари хора през периода 2016-2020 год. В общините от областта, в които са развити две и повече социални услуги, насочени към старите хора, с оглед обединяване на ресурси.

Комплексът за подкрепа на стари хора предполага съвместно планиране и координиране на ресурсите и дейностите за една и съща целева група на различни налични дейности и услуги на територията на дадена община (Домашен социален патронаж, Дневен център за стари хора, Клуб на пенсионера, обществена трапезария, услуги, свързани с грижа за стари хора в семейна среда по ОП РЧР и др.). Целта на предложението за проучване е свързано с преценката на общините, относно оптимизирането и ефективното използване на ресурсите

Мярка 4.1.2. Осигуряване на здравна и социална подкрепа на възрастни и самотни хора.

Дейност 4.1.2.1. Осигуряване и доразвиване на услугата Домашен помощник и Социален асистент по ОП „РЧР” ;

Дейност 4.1.2.2. Осигуряване и доразвиване на услугата Личен асистент по НП ”АХУ” и по ОП „РЧР”;

Дейност 4.1.2.3. Продължаване на общинската подкрепа за дейностите на Клубовете на пенсионера, които предоставят възможности за общуване и социален живот на стари хора с относително съхранено здраве и възможности за самостоятелно придвижване.

Дейност 4.1.2.4. Осигуряване на здравна и социална подкрепа в Център за домашни грижи за повишаване качеството на живота на възрастни и самотни хора с ниски доходи, чиито семейства са мигрирали и емигрирали.

Специфична цел 4.2. Подобряване качеството на живот на стари хора, които са в невъзможност да се справят сами с живота си.

Обща цел 4. Да се подобри качеството на живота на старите хора във всички населени места в област Добрич, чрез:.

Мярка 4.2.1. Подкрепа на стари хора, нуждаещи се от 24 часова грижа.

Дейност 4.2.1.1. Разкриване на Центрове за настаняване от семеен тип за стари хора и стари хора с увреждания в област Добрич.

Дейност 4.2.1.2. Осигуряване възможност за предоставяне на краткосрочна грижа за стари хора в ЦНСТСХ (за период на отсъствие на близките) чрез краткосрочно настаняване в специализирана институция.

Дейност 4.2.1.3. Разкриване на приюти за бездомни лица и лица с потребности от настаняване в различни институции след изчерпване на възможността за оставане в семейна среда.

Дейност 4.2.1.4. Разгръщане на общинска политика за стимулиране на частната инициатива при разкриването на услуги за 24 часова грижа за стари хора, в т. ч. на Хоспис.

Мярка 4.2.2. Подобряване качеството на грижи в институциите за стари хора.

Дейност 4.2.2.1. Осигуряване на възможност за повишаване квалификацията на персонала, с оглед повишаването качеството на услугите.

Раздел III. Обобщена таблица за съществуващите услуги в област Добрич (2016 – 2020 г.) по Приоритети

Развитие на услуги в общността за превенция на деца и семейства в риск, преодоляване на социалното изключване и изолация

Услуга, Вид	Потребители			Капацитет	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус (нова или налична)
	Целеви групи	Брой	Териториален обхват				
ЦОП 1	Семейства и деца с риск от изоставяне или разрушени семейни връзки; кандидати/одобрени приемни родители; кандидати/осиновители; деца настанени в семейства на близки и роднини; деца в риск от отпадане от училище; деца с противообществени прояви или поведенчески отклонения; деца жертви и извършители на насилие. Деца, семейства, бременни и родилки в риск от изоставяне на децата си	Годишно	община град Добрич	25	Превенция на изоставянето, превенция на насилието и отпадане от училище, деинституционализация и реинтеграция на деца, обучение в умения на самостоятелен живот и социална интеграция на деца от институции, консултиране и подкрепа на семейства в риск, оценяване и обучение на бъдещи приемни родители и осиновители, консултиране на приемни родители и осиновители, консултиране и подкрепа на деца с противообществени прояви. Идентифициране на деца, родители и бременни жени в риск;	град Добрич	Налична ДДД – увеличаване капацитета 25-30
ЦОП 2			община град Добрич	30		град Добрич	
ЦОП 3			община град Добрич	30		град Добрич	
							Налична, проект на Фондация „Ръка за помощ“

					Социално консултиране и подкрепа на майки, заявяващи намерение да изоставят детето си в родилно отделение; обучения за формиране умения за самостоятелен живот за деца от семейства в риск; арт терапия; семейно планиране;		
Дневен център за деца с увреждания с мобилна услуга	Деца с увреждания	1	община град Добрич	70	Комплексни грижи за деца, свързани със задоволяване на ежедневните, здравните и рехабилитационните потребности, в т.ч. хидротерапия и организация на свободното време.	град Добрич	Налична ДДД
ЦНСТДМБУ 1	Деца в риск от изоставяне и институционализация	3	община град Добрич	15	Комплексни услуги, свързани със задоволяване на основните жизнени потребности в близка до семейната среда, оказване на индивидуализирана подкрепа и грижа, съобразена с особеностите на децата. Съдействие на децата за поддържане на връзки с	град Добрич	Налична ДДД
ЦНСТДМБУ 2			община град Добрич	15		град Добрич	Налична ДДД
ЦНСТДМБУ 3			община град Добрич	15		град Добрич	Налична ДДД

ЦНСТДМУ 1			община град Добрич		биологичните им родители, близки, приемни родители или осиновители.	град Добрич	Налична ДДД	
ЦНСТДМУ 2	Деца от ДДУИ, превенция на институционализация	4	община град Добрич	12+2		град Добрич	Налична ДДД	
ЦНСТДМУ 3			община град Добрич	12+2		град Добрич	Налична ДДД	
ЦНСТДМУ 4			Младежи от ДДУИ, превенция на институционализация	община град Добрич		12+2	град Добрич	Налична ДДД
			община град Добрич	12+2		град Добрич град Добрич		
Информационно – консултативен кабинет към МКБППМН	Непълнолетни с емоционални и поведенчески проблеми в детска и юношеска възраст.		община град Добрич		Консултиране и специализирана помощ и подкрепа на деца и техните семейства при проблеми с адаптацията и мотивацията за учение, хиперактивност, дефицит на внимание и др.	град Добрич	Налична към МКБППМН	
Синя стая”	Децапод 10 г. възраст в досег със закона – свидетели или пострадали от престъпления, обект на спор за родителски права, обект на осиновяване, пострадали от насилие и др.		община град Добрич		Създава условия за разпити и изслушване на деца извън съдебната зала за целите на наказателния и гражданския процес.	град Добрич	Нова 2018 г., изградена от Районен съд – Добрич	

Общностен център за деца и семейства – Комплекс за почасови и мобилни услуги	Интегрирани услуги за деца в риск от 0-7 г. и техните родители	1	община град Добрич	Деца - 30	Медицински, социални, психологически консултации, родителски умения за грижа за деца с увреждания	град Добрич	проектно финансиране, 2016/2018 г.
1. Ранна интервенция на уврежданията	Деца с увреждания и техните родители			Родители -50	Предотвратяване на изоставянето и/или институционализиране на деца с увреждания.		ОПРЧР Проект „За равен шанс на децата“
2. Индивидуална педагогическа подкрепа за деца с увреждания	Деца с увреждания и техните родители			30	Изграждане специализирани умения на деца с увреждания и подкрепа на семействата им		
3. Семейно консултиране и подкрепа .	Деца и родители от уязвими етнически групи в частност ромската общност; деца, които не посещават детска градина или не ползват друг тип услуга за грижа за деца; деца, за които родителите не полагат достатъчна грижа; родители живеещи в лоши жилищни условия; бъдещи родители.			150 семейства	Подкрепа на деца с увреждания за успешна адаптация в 1ви клас		
4. Формирне и развитие на родителски умения.				150 семейства	Повишаване подкрепата за уязвими групи в риск по отношение развитието и нуждите на децата; повишаване възможностите за социално включване чрез повишаване на социалните умения и родителския капацитет .		
				500 деца	Създаване връзка		

<p>5.Здравна консултация за деца.</p>	<p>Деца и родители от уязвими етнически групи в частност ромската общност; деца, които не посещават детска градина или не ползват друг тип услуга за грижа за деца; деца, за които родителите не полагат достатъчна грижа; родители живеещи в лоши жилищни условия; бъдещи родители.</p>			<p>30 деца</p>	<p>родител – дете, разширяване на подкрепата за родители от уязвими групи;</p>		
<p>6.Допълнителна подготовка за равен старт в училище.</p>				<p>10 деца и техните родители</p>	<p>Проследяване психомоторното развитие на деца от 0-7 г. от уязвими семейства;мобилна работа за осъществяване превенция на заболяванията , информиране и консултиране.</p>		
<p>7.Семеен център за деца от 0-3 г.</p>					<p>Съхраняване и доразвиване придобитите социални умения на децата от предучилищните групи и подготовката им за 1ви клас.</p> <p>Предоставяне на комплексна грижа за деца необхванати от детските ясли;подобряване на родителските умения на техните родители.</p>		

Преходно жилище	Младежи, напускащи СИ	1	община град Добрич	8	Наблюдение, съдействие и конкултиране на младежите напускащи специализираните институции; изграждане на умения за самостоятелен живот; превенция на рисково поведение; психологическо консултиране, семейно консултиране, медиация, рехабилитация; обучение и подпомагане при трудова реализация, квалификация и преквалификация, кариерно консултиране.	град Добрич	Налична ДД
Център за работа с деца на улицата	Деца в риск от отпадане от училище и попадане трайно на улицата		община град Добрич	20	Превенция на попадането на деца на улицата и отпадане от училище	град Добрич	Нова МРРБ, Оперативна програма „Региони в растеж“

Приемна грижа	Деца в риск от изоставяне и настаняване в СИ		община град Добрич			община град Добрич	Налична ОПРЧР , Проект “Приеми ме 2015“
Общностен център	Общностен център с. Стефаново за деца от 0 до 7 год. и техните родители, включва и център за ранна интервенция на уврежданията. Предоставя се и на мобилен принцип.		община Добричка	50 деца	Социални услуги за подобряване качеството на живот на деца с увреждания от 0 до 7 год.	община Добричка	Налична услуга Финансирана със средства на община Добричка март – май 2016 г.
Общностен център	За деца от 0 до 7 год. и техните родители в неравностойно социално положение в т. ч. деца с увреждания.		община Добричка	300	Социални услуги за подобряване качеството на живот на деца в риск от 0 до 7 год. и техните семейства на територията на общината чрез интегрирано и устойчиво предоставяне на комплекс от качествени и достъпни социални, здравни, образователни и др. услуги, отговарящи на техните потребности в стимулираща семейна и социална среда.	с.Стефано во	Нова Финансирана по ОПРЧР проект „Равен шанс за всички деца в община Добричка „ 2016- 2017 г.

					Предоставяни в общностния център с. Стефаново и на мобилен принцип .		
„Приемна грижа „	Приемни родители за деца, настанени в специализирани институции и на деца, в риск от изоставяне.	9 деца	община Добричка	9 деца	Подкрепа на процеса за деинституционализация на деца, като се създаде и реализира устойчив модел за развитие на заместваща семейна грижа за деца, настанени в специализирани институции и на деца, в риск от изоставяне. Прилагане в Национален мащаб на нов подход за предоставяне на услугата „Приемна грижа”-доброволна, професионална и заместваща.	община Добричка	Налична Проект „Приеми ме 2015 ” с финансовата подкрепа на ОПРЧР съфинансиран от Европейския социален фонд 2016 – 2018 г.

Комплекс за социални услуги за деца от 0 до 7 години и техните семейства”	Деца и родители от уязвими етнически групи в частност ромската общност, деца които не посещават ЦДГ или не получават друг тип услуга за грижа за деца, деца, за които родителите не полагат достатъчно грижи, родители живеещи в лоши жилищни условия, бъдещи родители;	1	община Крушари	50	<p>Интегрирани услуги – образователни, здравни и социални</p> <p>Образователна интеграция на децата и учениците от социално слаби семейства в от етническите малцинства.</p> <p>Мотивиране на деца и семейства за включване на децата в образователната система.</p> <p>Консултиране и психологическа подкрепа на семейства с деца с увреждания.</p>	с.Крушари и населените места от община Крушари	Очаква публикуване на покана за кандидатства-не от МТСП; Нова
ЦСРИ с мобилна услуга	Деца и възрастни с увреждания ; Възрастни със здравословни и социални проблеми, деца с девиантно поведение;	1	община Крушари	20	Насърчаване развитието на личностните ресурси, изграждане на и поддържане на умения и самостоятелност на деца и възрастни с различни по вид и степен увреждания; Осигурява подкрепа, на услугата на деца и лица от различни рискови групи или в	с.Крушари	Налична ДДД

					неравностойно социално положение. Организира работа с близки на потребителите от разширения семеен кръг с оглед мобилизиране и ангажиране на съществуващата социална мрежа за оказване на необходимата подкрепа за постигане/възстановяване на самостоятелен начин на живот с подкрепата на професионалисти.		
Център за обществена подкрепа с мобилна услуга - Каварна	Семейства и деца с риск от изоставяне или разрушени семейни връзки; кандидати/одобрени приемни родители; кандидати/осиновител и; деца настанени в семейства на близки и роднини; деца в риск от отпадане от училище; деца с противообществени прояви или поведенчески	1	община Каварна	25 - 40	Превенция на изоставянето, превенция на насилието и отпадане от училище, деинституционализация и реинтеграция на деца, обучение в умения на самостоятелен живот и социална интеграция на деца от институции, консултиране и подкрепа на семейства в риск, оценяване и обучение на бъдещи приемни родители и	град Каварна	Налична ДДД Увеличаване на капацитета от 25 на 40 до края на 2020 г.

	отклонения; деца жертви и извършители на насилие Деца, семейства, бременни и родилки в риск от изоставяне на децата си.				осиновители, консултиране на приемни родители и осиновители, консултиране и подкрепа на деца с противообществени прояви. Идентифициране на деца, родители и бременни жени в риск; Социално консултиране и подкрепа на майки, заявяващи намерение да изоставят детето си в родилно отделение; обучения за формиране умения за самостоятелен живот за деца от семейства в риск; арт терапия; семейно планиране;		
Център за обществена подкрепа	Деца от 0 до 18 години; самотни родители и семейства; семейства и деца с риск от изоставяне или разрушени семейни връзки; кандидати /одобрени приемни родители; кандидати	1	община Шабла	15	Превенция на изоставянето, превенция на насилието и отпадане от училище, деинституционализация и реинтеграция на деца, обучение в умения на самостоятелен живот и социална интеграция на деца от институции,	град Шабла	Налична ДДД Увеличаване на капацитета от 15 на 40 до края на 2020 г., съобразно потребностите.

	<p>/осиновители; деца настанени в семейства на близки и роднини; деца в риск от отпадане от училище; деца с противообществени прояви или поведенчески отклонения; деца жертви и извършители на насилие. Деца, семейства, бременни и родилки в риск от изоставяне на децата си.</p>				<p>консултиране и подкрепа на семейства в риск, оценяване и обучение на бъдещи приемни родители и осиновители, консултиране на приемни родители и осиновители, консултиране и подкрепа на деца с противообществени прояви. Идентифициране на деца, родители и бременни жени в риск; Социално консултиране и подкрепа на майки, заявяващи намерение да изоставят детето си в родилно отделение; обучения за формиране умения за самостоятелен живот за деца от семейства в риск; арт терапия; семейно планиране;</p>		
--	--	--	--	--	---	--	--

Кризисен център	Жени и деца, пострадали от домашно насилие; жени пострадали от сексуално насилие и трафик та хора с цел сексуална експлоатация, които са в състояние на криза; Деца свидетели и жертви на домашно насилие придружаващи майките си; Деца в риск по отношение, на които е предприета мярка за закрила по смисъла на ЗЗД.	1	община Шабла	10	Кризисна интервенция- оценка на непосредствените нужди на жените и децата, подготовка на индивидуален план за действие и сигурност, редуциране на тревожността; Социално посредничество; Достъп до медицинска помощ, юридически услуги, полицейска закрила и ресурсите на други институции. Грижи за жените и децата, живеещи в насилие с непосредствен риск за живота и здравето.	град Шабла	Нова; Планирана за разкриване като ДДД до 2020 г.
Център за социално здравни услуги	Обхваща цялото население на 12 населени места	3	район Коларци – с.Ангеларий, с.Сърнец, с.Балик,с.Оногур и с.Коларци район Н. Камена – с.Кладенци,	3943	Предоставяне на комплекс от смесени услуги за населението: - медицински услуги от лични лекари, включително превенция и скрининг на онкологични, костни и други заболявания. - стоматологични услуги - приготвяне на закуски, топли обяди в кухните – майки на центровете за детските градини,	с.Коларци с.Нова Камена с.Поп Груево	Налични МД

			<p>с.Главанци, с.Градница, с.Каблешково и с.Нова Камена</p> <p>район П.Груево –</p> <p>с.Божан и с.Поп Груево</p>		<p>началните и основни училища и ползвателите на домашен социален патронаж за трите района.</p> <p>-провеждане на информационни срещи и консултации във връзка с реализирането на социални програми и проекти за заетост от община Тервел</p> <p>- подпомагане на социално слаби, многодетни семейства,самотно живеещи лица с минимални доходи, семейства на лица с увреждания, изпитващи финансови затруднения, семейства на военноинвалиди с хранителни продукти, вещи от първа необходимост, дрехи, постелъчно бельо, топли завивки, учебни пособия и др.</p> <p>Осъществява се чрез дарителски кампании на БЧК и общинска администрация.</p>		<p>Разкриване на нова услуга в с.Безмер през 2018г.</p>
--	--	--	---	--	--	--	---

Общински детски комплекс “Малкият принц“	Деца с възрастова граница 5-18 години, включително: - деца с увреждания - деца от рискови социални групи.	1	Община Тервел	НП	Работещи школи по изобразително, приложно изкуство и керамика, краезнание, модерен балет, вокална студия за занимания по поп пеене и обучение по китара, пиано, ударни инструменти, група за работа с деца с увреждания. Във всички разкрити форми активно се включват деца от 5 до 18г.	гр. Тервел	Налични Финансира се ежегодно от ДБ и ОБ.
Център за обществена подкрепа	Семейства и деца с риск от изоставяне или разрушени семейни връзки; кандидати/одобрени приемни родители; кандидати/осиновители; деца настанени в семейства на близки и роднини; деца в риск от отпадане от училище; деца с противообществени прояви или поведенчески отклонения; деца жертви и извършители на насилие Деца, семейства, бременни и родилки в риск от изоставяне на децата си.	1	община Генерал Тошево	20	Превенция на изоставянето, превенция на насилието и отпадане от училище, деинституционализация и реинтеграция на деца, обучение в умения на самостоятелен живот и социална интеграция на деца от институции, консултиране и подкрепа на семейства в риск, оценяване и обучение на бъдещи приемни родители и осиновители, консултиране на приемни родители и осиновители, консултиране и подкрепа на деца с противообществени прояви. Идентифициране на деца,	град Генерал Тошево	Нова услуга ДДД

					родители и бременни жени в риск; Социално консултиране и подкрепа на майки, заявяващи намерение да изоставят детето си в родилно отделение; обучения за формиране умения за самостоятелен живот за деца от семейства в риск; арт терапия; семейно планиране;		
Реализиране на втори етап на Проект за социално включване «Заедно можем да продължим»	Деца на възраст от 0-7 години	1	община Генерал Тошево	460	Семено консултиране и подкрепа на бъдещи и настоящи родители; формиране на родителски умения и здравни грижи;	община Генерал Тошево	наличен
Реализиране на Проект «Градина за всички» По ОП НОИР	Деца на възраст от 3-7 години от маргинализирани групи или семейства в риск	1	община Генерал Тошево	260	Допълнителни занимания с деца за които българския не е майчин език; дейности по съхранение и запазване на културната идентичност; работа с родители; достигане на пълен обхват на деца, подлежащи на задължителна подготовка в детските градини.	община Генерал Тошево	Нов проект

ЦОП Балчик	Деца от 0 до 18 г. в риск и техните семейства; Семейства с риск от изоставяне или настаняване на детето в специализирана институция; Семейства в риск от разрушаване на семейните връзки и отношения; Кандидати или вече одобрени приемни семейства; Кандидати или вече одобрени осиновители; Семейства с деца със специални потребности; Семейства, които търсят професионална подкрепа за отглеждане и възпитание на детето; Деца от общността, за работа по превенция на рисковото поведение	1	община Балчик	60	Превенция на изоставянето на деца и настаняването им в специализирани институции; Реинтеграция на деца, настанени в институции; подкрепа на деца, жертви на насилие и техните семейства; Социално-педагогическо консултиране на деца с поведенчески проблеми и техните семейства; Подкрепа на деца с увреждания и техните семейства; Превенция на отпадане от училище; Превенция на рисково поведение на деца и младежи от общността; Подкрепа и консултиране на семейства от общността; Мобилна социална работа; Подкрепа на Осиновяването;	гр. Балчик, ул. „Петър Берон” № 1а	Разкрита м. септември 2013 г. с капацитет 15 потребители, при планирани и гласувани от Общински съвет Балчик – 40 места. Услугата е възложена с договор от Община Балчик на външен доставчик – Соник Старт. През 2014 и 2015 работи с надхвърляне на капацитета, съответно 34 и 30 души. През 2016 г. ще се иска увеличение на капацитета до 40 места, а през следващите години – до 60 потребители с разширяване на мобилността.
Приемна грижа Балчик	Деца, настанени в специализирани институции и деца, в риск от изоставяне - развитие на заместваща	1	община Балчик	10	Информационни кампании, обучение, подбор и наемане на приемни родители, наблюдение и подкрепа	гр. Балчик, ул. Дионисопол ис” № 2	До 2015 година са утвърдени 7 приемни професионални

	семејна грижа.				за приемните родители и приемните деца, възстановяване и/или поддржане на врзки със семејството		и семејства, преминали са 9 деца, в момента са настанени 4. Утврдена работа на екипа по приемна грижа и понататъшно разширяване на услугата
ЦСРИ с мобилна услуга	Деца и възрастни с увреждания	1	община Балчик	30	Комплекс от социални услуги, свързани с извършване на рехабилитационни, социално-правни консултации, образователно и професионално обучение и ориентиране.		ЦСРИ е предвиден още за периода 2011-2015 г. и не е разкрит поради липса на финансиране. При наличие на общинска база, която се нуждае от ремонт, услугата е предвидена за разкриване през 2017 г.

Дневен център за деца и възрастни с увреждания	Деца и възрастни хора с увреждания	1	община Балчик	25	Комплексни грижи за деца, свързани със задоволяване на ежедневните, здравните и рехабилитационните потребности, в т.ч. хидротерапия и конна езда, организация на свободното време		Услугата е предвидена за разкриване през 2018 г.
Общински център за специална образователна подкрепа	Деца и ученици със СОП	1	община Балчик и област Добрич, Варна и др.	90	Подпомагане обучението на деца и ученици със СОП; Обучение за придобиване на първа степен на професионална квалификация	с. Кранево, общ. Балчик, ПУИ „Акад. Т. Самодумов”	До м. юли 2017 г. съгласно Закона за предучилищно и училищно образование
Център за подкрепа на личностното развитие – ОДК Балчик	Деца и ученици, деца от рискови семейства и деца с увреждания	1	община Балчик	800	Развитие на интересите и способностите на децата и учениците, организирани форми на отдих и спорт за превенция на отпадането от училище	гр. Балчик, ул. „Кирил и Методий” № 2	След 01.08.2016 г. ОДК Балчик ще продължи да осъществява дейността си, като има възможност за разширяване - с допълнителна дейност за специална подкрепа на деца със СОП.
Приют	Бездомни и социално слаби хора	1	община Балчик	5	Временно настаняване на бездомни и социално слаби хора и такива без постоянен адрес		Услугата е планирана за разкриване през 2017 г. в едно от общинските жилища.

Приоритетно направление 2.

Деинституционализация и подобряване качеството на резидентната грижа

Услуга, Вид	Потребители			Капацитет	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус (нова или налична)
	Целеви групи	Брой	Териториален обхват				
Център за настаняване от семеен тип за стари хора	Стари хора	1	община Добричка	20	Предоставяне на грижи близки до семейната среда. Услугата има за цел да се предостави подслон и ежедневни грижи за нуждаещите се лица изпаднали в нужда поради здравословни ,социални и семейни причини за задоволяване на ежедневни , здравни образователни и рехабилитационни потребности .	община Добричка	Нова 2017-2020г. Избор на подходяща сграда - общ.собст.проект , ремонт обзавеждане и оборудване Предоставяне на услуги.
ДМСГД Добрич Дневен център за деца с увреждания от 0-7г.	Деца от 0 до 3 г. и деца до 7 г. с увреждания		община град Добрич	20 60	Комплексни грижи за изоставени от биологичните си родители деца от 0 до 3 години и деца с увреждания от 0 до 7 години. Здравна и социална подкрепа на деца с увреждания от 0 - 7 г.	град Добрич	Налична, Финансира се от МЗ

Услуга, Вид	Потребители			Капа- цитет	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус (нова или налична)
	Целеви групи	Брой	Териториален обхват				
Център за настаняване от семеен тип за възрастни с умствена изостаналост, деменция;	Възрастни хора с увреждания – умствена изостаналост;	1	община Крушари	28	Предоставяне на 24.часова специализирана грижа за възрастни хора с умствена изостаналост и лица с деменция, които са в невъзможност да организируют бита си и се нуждаят от постоянна подкрепяща помощ; Осигуряване на условия и среда, максимално близка до семейната с фокус върху запазване и възстановяване на социални умения и грижа за себе си;	с. Крушари	Нова ДДД
	Възрастни хора с увреждания – деменция;	1					
ЦНСТ за настаняване от семеен тип за възрастни хора	Възрастни хора	1	община Каварна	15	Предоставяне на грижи близки до семейната среда	община Каварна	Нова
Център за настаняване от семеен тип	Възрастни хора	1	община Шабла	20	Представяне на грижи близки до семейна среда.	град Шабла	Нова; Планирана за разкриване като ДДД до 2020 г.
ЦНСТ за стари хора	Възрастни хора	1	община Генерал Тошево	20	Предоставяне на грижи близки до семейната среда	община Генерал Тошево	Нова

Услуга, Вид	Потребители			Капа- цитет	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус (нова или налична)
	Целеви групи	Брой	Териториален обхват				
ЦНСТ за деца/младежи без увреждания Балчик	Деца и младежи, за които са изчерпани възможностите за отглеждане в семейството, настаняване в приемно или в разширено семейство.	1	община Балчик	14	Комплексни услуги, свързани със задоволяване на основните жизнено потребности в близка до семейната среда, оказване на индивидуализирана подкрепа и грижа, съобразена с особеностите на децата. Съдействие на децата за поддържане на връзки с биологичните им родители, близки, приемни родители или осиновители.	гр. Балчик, ул. „Баба Райна” № 2	Разкрита м. октомври 2015 г. с капацитет 14 места. В момента са настанени 9 деца. Планира се през 2016 г. капацитетът да се запълни и услугата да продължи да се развива като алтернатива за
ЦНСТ за възрастни с физически увреждания	Възрастни хора с увреждания, за които по здравословни причини не е възможна грижа в семейна среда	1	община Балчик	14	Осигуряване на качествена грижа в среда близка до семейната съобразно индивидуалните нужди и потребности на лицата.	гр. Балчик	По ОП за осигуряване на финансиране – планирано за 2018 -2019 г.
Център за настаняване от семеен тип за стари хора	Стари и самотни хора от Балчик и малките населени места без възможност за грижа в семейна среда.	1	община Балчик	14	Услуга за осигуряване на грижа за възрастните хора в среда, близка до семейната.	гр. Балчик	По ОП за осигуряване на финансиране – планирано за 2017 -2018 г.

Приоритетно направление 3.

Развитие на социални услуги в общността за социално включване на уязвими групи и лица в неравностойно положение

Услуга, Вид	Потребители			Капа- цитет	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус (нова или налична)
	Целеви групи	Брой	Териториален обхват				
Домашен социален патронаж	Възрастни с умствена изостаналост Възрастни с психични разстройства лица с увреждания и стари хора със затруднения в самообслужването, които имат нужда от грижа в семейна среда;самотно живеещи стари хора в отдалечени населени места без достъп до услуги.	1	община Каварна	120 -140	Комплексни социални услуги, предоставяни по домовете за доставка на храна; поддържане на личната хигиена и хигиената на жилищните помещения, обитавани от ползвателя; съдействие за снабдяване с необходимите технически помощни средства; битови услуги и др.	град Каварна	Налична МД Увеличаване на капацитета от 120 на 140 до края на 2020 г.
Обществена трапезария /ОТ/	Лица и семейства на месечно подпомагане;лица с доказана липса на доходи и близки, които да се грижат за тях; самотно живеещи лица и семейства, получаващи минимални пенсии ; скитащи и бездомни деца и лица.	1	град Каварна	30 - 50	Осигуряване на храна	град Каварна	Налична Финансира се по проектни предложения на общините или фонд „Социално закрила”.
Клуб на пенсионера	Лица в пенсионна възраст	20	община Каварна	350	Социално включване на хората в пенсионна възраст; осигуряване на занимания и мероприятия в свободното време на нуждаещите се лица.	община Каварна	Налична база

Услуга, Вид	Потребители			Капа- цитет	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус (нова или налична)
	Целеви групи	Брой	Териториален обхват				
Личен асистент - НП'АХУ	Деца и лица с различни увреждания;самотно живеещи хора с трайни увреждания или в тежка здравословно състояние, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами	1	община Каварна	5-10	Осигуряване на грижи в семейна среда за лица, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот и сав риск от зависимост от институционален тип грижи	община Каварна	Налична Финансира се по ОП"РЧР"-2013 г.достовчик Общини/НПО. Предвижда се увеличение броя на Личен асистент общините-доставчици и броя на обслужваните лица.
Личен асистент и домашен помощник	Деца и лица с различни увреждания; стари хора с трайни увреждания, или с тежко здравословно състояние, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами. Самотно живеещи възрастни над 65 годишна възраст	1	община Каварна	80	Осигуряване на грижи в семейна среда за деца и лица, нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си, както и осигуряване на заетост на лицето от семейството, което го обгрижва .	община Каварна	Налична услуга 2016-2017г. по ОП"РЧР", проектно предложение на АСП,НП и Община Каварна
ЦСРИ с мобилна услуга	Деца и възрастни с увреждания	1	Община Каварна	30	Комплекс от социални услуги, свързани с извършване на	община Каварна	Нова ДДД до 2018 г.

Услуга, Вид	Потребители			Капа- цитет	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус (нова или налична)
	Целеви групи	Брой	Териториален обхват				
					рехабилитационни, социално-правни консултации, образователно и професионално обучение и ориентиране.		
Защитено жилище за възрастни хора с умствена изостаналост	Възрастни лица с умствена изостаналост	1	община Каварна	8	Предоставяне на подслон и ежедневни грижи за възрастни с умствена изостаналост/психически разстройства/физически увреждания в близка до семейната среда.	община Каварна	Нова ДДД до 2020 г.
ЦСРИ с мобилна услуга	Възрастни с увреждания	1	община град Добрич	45	Комплекс от социални услуги, свързани с извършване на рехабилитационни, социално-правни консултации, образователно и професионално обучение и ориентиране.	град Добрич	Налична ДДД, увеличаване на капацитета от 45 на 55 до 2020г.
ЗЖ за хора с умствена изостаналост – 1	Възрастни лица с умствена изостаналост	2	община град Добрич	8	Предоставяне на подслон и ежедневни грижи за възрастни с увреждания в близка до семейната среда.	град Добрич	Налична ДДД,

Услуга, Вид	Потребители			Капа- цитет	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус (нова или налична)
	Целеви групи	Брой	Териториален обхват				
ЗЖ за хора с умствена изостаналост - 2			община град Добрич	6	Предоставяне на подслон и ежедневни грижи за възрастни с увреждания в близка до семейната среда.	град Добрич	Налична ДДД
Дневен център за възрастни с психични разстройства	Лица с психически увреждания	1	община град Добрич	30	Медицинска и социална реhabилитация, консултации – социални, правни, здравни, психологически, трудотерапия; изграждане на умения за самостоятелност.	град Добрич	Налична ДДД, предоставена за управление на външен доставчик
Дневен център за възрастни с увреждания с мобилна услуга	Лица с физически и умствени увреждания	1	община град Добрич	40	Цялостно обслужване на възрастните за деня, свързано с предоставяне на храна, задоволяване на ежедневни, здравни и рехабилитационни потребности и организация на свободното време.	град Добрич	Налична, ДДД
Център за временно настаняване за възрастни	Възрастни лица, трайно живеещи на улицата и водещи скитнически начин на живот;	1	община град Добрич	6	Предоставяне на близка до семейната грижа за лица , временно или трайно лишени дом	град Добрич	Налична, Фондация „Ръка за помощ“

Услуга, Вид	Потребители			Капа- цитет	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус (нова или налична)
	Целеви групи	Брой	Териториален обхват				
Обществена трапезария	лица и семейства на месечно подпомагане; лица с доказана липса на доходи и близки, които да се грижат за тях; самотно живеещи лица и семейства, получаващи минимални пенсии ; скитащи и бездомни деца и лица.	1	община град Добрич	112	Осигуряване на храна	град Добрич	Финансира се по проектни предложения на общините
Клуб на пенсионера	Лица в пенсионна възраст	1	община град Добрич		Социално включване на хората в пенсионна възраст; осигуряване на занимания и мероприятия в свободното време на нуждаещите се лица.	град Добрич	Налична, МД
Клуб на инвалида	Лица с увреждания	1	община град Добрич		Социално включване на хората с увреждане.	град Добрич	Налична, МД
Център за временно настаняване за възрастни	Възрастни лица, трайно живеещи на улицата и водещи скитнически начин на живот;	1	община град Добрич	20	Предоставяне на близка до семейната грижа за лица ,временно или трайно лишени дом	град Добрич	Нова, МРРБ, ОП „Региони в растеж“
Наблюдавано жилище	Пълнолетни лица, с възможност да бъдат изведени от СИ , Преходно жилище	1	община град Добрич	8	Подпомагане и взаимопомощ , ефективна защита и социална интеграция на потребителите с оглед социално включване	град Добрич	Нова ДДД

Услуга, Вид	Потребители			Капа- цитет	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус (нова или налична)
	Целеви групи	Брой	Териториален обхват				
Наблюдавано жилище	Пълнолетни лица с увреждания, с отменено запрещение, изведени от услуги резидентен тип;	1	община град Добрич	4	Подпомагане и взаимопомощ, ефективна защита и социална интеграция на потребителите с оглед социално включване	град Добрич	Нова Фондация „Св. Николай Чудотворец“
Защитено жилище за лица с с психични разстройства	Лица с психични разстройства	2	община град Добрич	6+6	Грижи за психичното здраве, медицинска и психотерапия, в среда, близка до семейната;	град Добрич	Нова ДДД
Домашен социален патронаж	Комплекс от социални услуги - предоставена по домовете за самотни стари хора със затруднения в самообслужването, които имат нужда от грижа в семейна среда.Предоставя се и на мобилен принцип за самотно живеещи стари хора в отдалечените населени места на община Добричка без достъп до услуги. 13 центъра за ДСП, които обслужват 50 населени места в община Добричка.		община Добричка	550	Грижа в семейна среда, предоставена по домовете, свързана с доставка на храна, хранителни продукти и съдействие за снабдяване с необходимите технически помощи средства; битови услуги и др.	Стожер Паскалево Победа Методиево Дончево Житница Владимирово Смолница Ст.Караджа Божурово Овчарово Ведрина Карапелит	Налична услуга Местна дейност Увеличаване на капацитета от 500 на 550 бр.

Услуга, Вид	Потребители			Капа- цитет	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус (нова или налична)
	Целеви групи	Брой	Териториален обхват				
Обществена трапезария	Лица и семейства на месечно подпомагане ; лица с доказана липса на доходи и близки, които да се грижат за тях; самотно живеещи лица и семейства, получаващи минимални пенсии ; скитащи и бездомни деца и лица.		община Добричка	100	Социална услуга за превенция на социалното изключване, насочена към задоволяване на потребностите от безплатна храна за хора, които не могат да си я осигурят сами през зимния сезон: 100 места ,	община Добричка	Налична Финансира се от „Фонд социална закрила „ по проектно предложение на община Добричка .
Клуб на пенсионера	Лица в пенсионна възраст	52 клуба	община Добричка	1520	Осигуряване на занимания и мероприятия в свободното време на стари хора и хора с увреждания. 1 520 бр. членове в 52 клуба	община Добричка	Налична местна дейност
Личен асистент	Деца и лица с различни увреждания;самотно живеещи хора с трайни увреждания или в тежка здравословно състояние, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами	65	община Добричка	65	Предоставяне на социалната услуга в семейна среда, от лице полагащо постоянна грижи за дете или възрастен с трайно увреждане, за задоволяване на ежедневните му потребности	община Добричка	Налична до 17.03.2016 г. Финансира се по ОПРЧР по проект „Нови възможности за грижа „

Услуга, Вид	Потребители			Капа- цитет	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус (нова или налична)
	Целеви групи	Брой	Териториален обхват				
Личен асистент, домашен помощник и социален асистент	Деца и лица с различни увреждания; стари хора с трайни увреждания, или с тежко здравословно състояние, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами. Самотно живеещи възрастни над 65 годишна възраст.	88	община Добричка	26 ЛА 10 ДП 8 СА	Осигуряване на грижи в семейна среда за деца и лица, нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си, както и осигуряване на заетост на лицето от семейството, което го обгрижва .	община Добричка	Нова услуга 2016-2017г. по ОПРЧР схема „Независим живот“ Център за почасово предоставяне на социални услуга за социално включване в общността и в домашна среда .
Защитено жилище	Младежи с увреждания, навършили 18 години, напуснали специализирани институции за деца с увреждания;	1	община Крушари	8	Комплексни услуги свързани със задоволяване на основните жизнени потребности в близка семейна среда; Дейности по социално включване, трудотерапия, грижа за себе си;	с.Крушари	Налична ДДД

Услуга, Вид	Потребители			Капа- цитет	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус (нова или налична)
	Целеви групи	Брой	Териториален обхват				
Домашен социален патронаж	Възрастни хора, лица и деца с трайни увреждания;	1	община Крушари	100	Доставка на храна по домовете на потребителите;	с.Крушари и населените места от община Крушари	Налична МД
Личен асистент и домашен помощник	Деца и лица с различни увреждания, възрастни хора с трайни увреждания или с тежко здравословно състояние, които не могат или са много затруднени да се самообслужват; самотноживеещи стари хора;	1	община Крушари	60	Осигуряване на грижи в семейна среда за деца и възрастни, нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си; осигуряване на подкрепяща и заместваща грижа за лица в трайна невъзможност да полагат грижи за себе си;	с.Крушари и населените места от община Крушари	Налична, финансирана по Проект „Подкрепа за достоен живот” ОП РЧР
Обществена трапезария	Лица и семейства на месечно подпомагане; лица с доказана липса на доходи и близки, които да се грижат за тях; самотно живеещи лица и семейства, получаващи минимални пенсии; скитащи и бездомни деца и лица;	1	община Крушари	40	Осигуряване на топла храна през есенно-зимния период	с.Крушари и населените места от община Крушари	Налична Финансира се от МТСП чрез фонд „Социално подпомагане”.

Услуга, Вид	Потребители			Капа- цитет	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус (нова или налична)
	Целеви групи	Брой	Териториален обхват				
Клуб на пенсионера	Лица в пенсионна възраст	9	община Крушари	250	Социално включване на хората в пенсионна възраст; осигуряване на занимания и мероприятия в свободното време на нуждаещите се лица.	с.Крушари и населените места от община Крушари	Налична МД
Домашен социален патронаж със Звено за предоставяне на услуги в домашна среда Разширяване дейността на Звеното за услуги в домашна среда чрез предоставяне на услугите личен асистент, домашен помощник и социален асистент	Лица с увреждания и стари хора със затруднения в самообслужването, които имат нужда от грижа в семейна среда;		община град Добрич	350 110	комплексни социални услуги, предоставяни по домовете за доставка на храна; поддържане на личната хигиена и хигиената на жилищните помещения, обитавани от ползвателя; предоставяне на комунално – битови и социални услуги. Грижа в семейна среда за деца и лица с увреждания, самотни възрастни хора в невъзможност да се справят самостоятелно.	град Добрич	Налична, МД,увеличени е на капацитета от 350 на 400 – до 2020г. Нова ОПРЧР,Проект “ Подкрепи ме“

Услуга, Вид	Потребители			Капа- цитет	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус (нова или налична)
	Целеви групи	Брой	Териториален обхват				
Домашен социален патронаж	Стари хора и хора с увреждания	1	община Шабла	130	Доставка на храна в дома; обгрижване, поддържане на личната хигиена и хигиената на жилищните помещения, обитавани от ползвателя; съдействие за снабдяване с необходимите технически помощни средства; битови услуги и др.	град Шабла	Налична МД Увеличаване на капацитета от 130 на 160 до края на 2020г
Домашен социален патронаж	Стари хора и хора с увреждания	1	община Шабла	30	Доставка на храна в дома; обгрижване, поддържане на личната хигиена и хигиената на жилищните помещения, обитавани от ползвателя; съдействие за снабдяване с необходимите технически помощни средства; битови услуги и др.	село Ваклино	Налична МД Увеличаване на капацитета от 30 на 50 до края на 2020г
Обществена трапезария /ОТ/	Лица и семейства на месечно подпомагане по чл. 9 от ППЗСП; лица с доказана липса на доходи и близки, които да се грижат за тях; самотно живеещи лица и семейства, получаващи минимални	1	община Шабла	27	Осигуряване на храна	град Шабла	Налична Финансира се по проектни предложения на общините или фонд „Социално закрила”.

Услуга, Вид	Потребители			Капа- цитет	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус (нова или налична)
	Целеви групи	Брой	Териториален обхват				
	пенсии ; скитащи и бездомни деца и лица.						„ Топъл обяд” – „ За храни и основно материално подпомагане” от ФЕП ННЛБ.
Клуб на пенсионера	Лица в надтрудоспособна възраст	9 клуба	община Шабла	160	Осигуряване на социални контакти; осигуряване на занимания и мероприятия в свободното време на нуждаещите се лица.	община Шабла	Налична база Увеличаване на капацитета съобразно потребностите .
Личен асистент - НП’АХУ	Деца и лица с увреждания; самотно живеещи стари хора с трайни увреждания, или в тежка здравословно състояние, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами	1	община Шабла	5	Осигуряване на грижи в семейна среда за лица, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот и са в риск от зависимост от институционален тип грижи	община Шабла	Налична Финансира се по ДБ ДСП
Личен асистент и домашен помощник	Деца и лица с различни увреждания; стари хора с трайни увреждания, или с тежко здравословно състояние, които не могат	1	община Шабла	53 наети лица в т.ч. : 36 ЛА и 17 до-	Осигуряване на грижи в семейна среда за деца и лица, които поради различни ограничения от здравословен характер са	община Шабла	Налична услуга 2016- 2017 г. по ОП’РЧР”, проектно

Услуга, Вид	Потребители			Капа- цитет	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус (нова или налична)
	Целеви групи	Брой	Териториален обхват				
	или са много затруднени да се обслужват сами. Самотно живеещи възрастни над 65 годишна възраст			машни помощ- ника 56 потребители.	изключени от социалния живот нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си, както и осигуряване на заетост на лицето от семейството, което го обгрижва .		предложение на АСП,НП и Община Шабла
Център за рехабилитация и социална интеграция	Деца и лица с увреждания	1	община Шабла	30	Медицинска и социална рехабилитация; консултации- социални, правни, здравни, психологически, трудотерапия; умения за самостоятелност.	община Шабла	Налична Увеличаване на капацитета от 30 на 40 до края на 2020г
Защитено жилище за лица с физически увреждания	Лица с физически увреждания	1	община Шабла	6	Предоставяне на подслон и ежедневни грижи за лица с физически увреждания. Създаване на условия за подпомагане, взаимопомощ, ефективна защита и социална интеграция на хора с физически увреждания, както и дейности за постигане на социално включване и условия за социални умения и навици, осигуряване на пълноценен и	град Шабла	Нова; Планирана за разкриване като ДДД до 2020 г.

Услуга, Вид	Потребители			Капа- цитет	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус (нова или налична)
	Целеви групи	Брой	Териториален обхват				
					сомостоятелен начин на живот в среда близка до семејната.		
Център “Домашна грижа“ с мобилна услуга	Хора с увреждания и техните семейства /вкл. деца с увреждания/ възрастни лица над 65г. с ограничения или невъзможност за самообслужване.	1	община Тервел	54	Предоставяне на интегрирани почасови услуги за социално включване в общността или домашна среда: <ul style="list-style-type: none"> - Здравни - Личен асистент - Домашен помощник - Мотивация и психологическа подкрепа на лицата, включени в проекта - Дейности, определящи повишаване качеството на предоставяните услуги 	гр. Тервел	Нова услуга 2016-2017г. по ОП”РЧР”, процедура “Независим живот“ проектно предложение на община Тервел финансови средства от ОПРЧР и съфинансиран е от община Тервел

Услуга, Вид	Потребители			Капа- цитет	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус (нова или налична)
	Целеви групи	Брой	Териториален обхват				
Домашен социален патронаж	Възрастни лица с увреждания и стари хора със затруднения в самообслужването, които имат нужда от грижа в семейна среда; самотно живеещи стари хора в отдалечени населени места без достъп до услуги.	3	община Тервел	150 Увеличение на к-та до 200	Предоставяне на топла храна по тристепенно меню по домовете ежемесечно в рамките на работните дни.	гр. Тервел с.Коларци с.Нова Камена	Налични МД Бюджетира се с общински средства и потребителски такси. Разкриване на нов клон в с.Безмер през 2018г.
Обществена трапезария /ОТ/	Лица и семейства на месечно подпомагане; лица с доказана липса на доходи и близки, които да се грижат за тях; самотно живеещи лица и семейства, получаващи минимални пенсии ; скитащи и бездомни деца и лица.	1	гр.Тервел и селата Безмер, Кочмар, Жегларци и Орляк	90	Осигуряване на топъл обяд	гр.Тервел и селата Безмер, Кочмар, Жегларци и Орляк	Налична Финансира се от фонд „Социална закрила” чрез проектни предложения на общините.
Клуб на пенсионера	Лица в пенсионна възраст	3	община Тервел	120	Социално включване на хората в пенсионна възраст; осигуряване на занимания и мероприятия в свободното време на нуждаещите се лица.	гр.Тервел, с.Кочмар, с.Нова Камена	Налични
Личен асистент -	Деца и лица с различни увреждания;	1	Община Тервел	5-10	Осигуряване на грижи в семейна среда за лица,	община Тервел	Налична Финансира се

Услуга, Вид	Потребители			Капа- цитет	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус (нова или налична)
	Целеви групи	Брой	Териториален обхват				
НП ”Асистенти на хора с увреждания”					които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот и са в риск от зависимост от институционален тип грижи		по национална програма ”АХУ” от ДБ
Личен асистент и домашен помощник	Деца и лица с различни увреждания; стари хора с трайни увреждания или в тежко здравословно състояние със затруднения в ежедневието. Самотно живеещи възрастни над 65 годишна възраст.	1	община Тервел	30	Осигуряване на грижи в семейна среда за деца и лица, нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си, както и осигуряване на заетост на лицето от семейството, което го обгрижва .	община Тервел	Налични услуги 2016-2020г. Финансиране по оперативни и/или национални програми
Домашен социален патронаж- включени мобилни услуги в отдалечените населени места	Лица, които са навършили пенсионна възраст, или имат 50 и над 50 % намалена работоспособност съгласно ЛКК, ТЕЛК или РЕЛК; почетни граждани на град Генерал Тошево; ветерани от войните, военно пострадали и военноинвалиди;	1	община Генерал Тошево	При капацет ет 300 места – за 30 лица	Комплексни социални услуги, предоставяни по домовете за доставка на храна; поддържане на личната хигиена и хигиената на жилищните помещения, обитавани от ползвателя; съдействие за снабдяване с необходимите технически помощни средства; битови услуги и др.	град Генерал Тошево	Налична МД

Услуга, Вид	Потребители			Капа- цитет	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус (нова или налична)
	Целеви групи	Брой	Териториален обхват				
Дневен център за стари хора	Лица в пенсионна възраст.	1	град Генерал Тошево	30	Цялостно обслужване на потребителите през деня, свързани с предоставяне на храна, задоволяване на ежедневните, здравните и рехабилитационни потребности, както и на потребностите от организация на свободното време и личните контакти.	град Генерал Тошево	нова
Обществена трапезария /ОТ/	Лица и семейства на месечно подпомагане; лица с доказана липса на доходи и близки, които да се грижат за тях; самотно живеещи лица и семейства, получаващи минимални пенсии ; скитащи и бездомни деца и лица.	1	община Генерал Тошево	90	Осигуряване на храна	община Генерал Тошево	Налична Финансира се по проектни предложения на общините или фонд „Социално закрила”.
Приют	Бездомни лица	1	община Генерал Тошево	8	Комплекс от социални услуги, предоставени временно в срок до три месеца на бездомни лица при неотложна необходимост от задоволяване на базовите им потребности- подслон, храна, здравни	община Генерал Тошево	Нова услуга

Услуга, Вид	Потребители			Капа- цитет	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус (нова или налична)
	Целеви групи	Брой	Териториален обхват				
					грижи, хигиена, социално, психологическо и правно консултиране.		
Клуб на пенсионера / вкл. Клуб на инвалида/	Лица в пенсионна възраст/ лица с увреждания	24	община Генерал Тошево	850	Социално включване на хората в пенсионна възраст; осигуряване на занимания и мероприятия в свободното време на нуждаещите се лица.	община Генерал Тошево	Налични бази
Личен асистент - НП"АХУ"	Деца и лица с различни увреждания;самотно живеещи хора с трайни увреждания или в тежка здравословно състояние, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами	1	община Генерал Тошево	5- 8	Осигуряване на грижи в семейна среда за лица, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот и са в риск от зависимост от институционален тип грижи	община Генерал Тошево	Налична
Личен асистент; Социален асистент; Домашен помощник; Чрез Център за почасови социални	Лица с различни увреждания; стари хора с трайни увреждания, или с тежко здравословно състояние, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами. Самотно живеещи възрастни над 65 годишна възраст	33	община Генерал Тошево	100	Личен асистент- полагане на постоянни грижи за дете, или възрастен с трайно увреждане, или за тежко болен, за задоволяване на ежедневните му потребности; Социален асистент-	община Генерал Тошево	ОП"РЧР", проектно предложение

Услуга, Вид	Потребители			Капа- цитет	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус (нова или налична)
	Целеви групи	Брой	Териториален обхват				
услуги представяни в домашна среда					<p>предоставяне на комплекс от услуги, насочени към социална работа и консултации на потребителите и свързани със задоволяване на потребностите от организация на свободното време и осъществяване на контакти;</p> <p>Домашен помощник-предоставяне на услуги в домашни условия, насочени към поддържане на хигиената на обитаваното жилище, пазаруване, приготвяне на храна, пране и други комунално-битови дейности;</p>		
Домашен социален патронаж	Лица в пенсионна възраст; лица с намалена работоспособност 50% и над 50%; деца с увреждания	1	община Балчик	300	Мобилна услуга с фокус върху превенция на социалната изолация чрез задоволяване на базисни потребности - доставка на храна; поддържане на личната хигиена и хигиената на жилищните	гр. Балчик, ул. Варненска № 1	От м. януари 2015 г. капацитетът на ДСП Балчик е увеличен от 85 потребители само от гр.

Услуга, Вид	Потребители			Капа- цитет	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус (нова или налична)
	Целеви групи	Брой	Териториален обхват				
					помещения, обитавани от ползвателя; съдействие за снабдяване с необходимите технически помощни средства; битови услуги и др. В селата засега се доставя само храна, предвижда се още през 2016 г. и там услугите да се разширят.		Балчик, на 250 души и са включени всички нуждаещи се лица от населените места в община Балчик.
Обществена трапезария	Социално слаби лица и семейства	1	община Балчик	100	Предоставяне на топъл обяд на социално слаби лица и семейства.	гр. Балчик, ул. Варненска № 1	По проектите на Община Балчик са одобрени 72 души, има възможност за увеличение на капацитета на 100 души още през 2017 г, а има и нуждаещи се, които отговарят на условията
Клуб на хората с увреждания „Хинап”,	Деца и възрастни с увреждане и техните семейства		община Балчик	200	Социално включване на хората с увреждания. Осигуряване на лични и социални контакти.	гр. Балчик, ул. Варненска № 1	Община Балчик ще продължи да финансира и

Услуга, Вид	Потребители			Капа- цитет	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус (нова или налична)
	Целеви групи	Брой	Териториален обхват				
Клуб на инвалида, Клуб на военноинвали дите и военнопостра далите					Информирани и консултирани, включване във форми на художествена самодейност.		подкрепя клубовете като форма на социална интеграция на хората с увреждания.
Клуб „Здраве”	Възрастни хора, болни хора		община Балчик	60	Физически и здравни занимания с възрастни и болни хора за здравословен начин на живот	община Балчик	Спортен клуб на възрастни хора за здраве и дълголетие към Българска асоциация „Спорт за всички”
Здравен медиатор	Лица от високорискови и маргинализирани общности	1	община Балчик	3	Информирани на рисковите лица и групи и подпомагане достъпа им до здравни, социални, административни и пр. услуги	община Балчик	През 2016 г. обучение и назначение на 1 здравен медиатор за гр. Балчик, през 2017 – втори за с. Оброчище, през 2018 – трети за другите села.

Услуга, Вид	Потребители			Капа- цитет	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус (нова или налична)
	Целеви групи	Брой	Териториален обхват				
Личен асистент	Лица и деца с трайни увреждания, с тежки здравословни състояния, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами, на коит оса определени ЛА	1	община Балчик	30	Осигуряване на грижи в семейна среда за лица, нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си, като успоредно се осигурява заетост на лицето от семейството, което го обгрижва.	община Балчик	В момента за 23 лица се грижат 23 лични асистенти, но има още нуждаещи се.
Социален асистент	Лица с увреждания, които по здравословни причини са в риск от зависимост от институционален тип грижи		община Балчик	20	Осигуряване на грижи в семейна среда за лица, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот и са в риск от зависимост от институционален тип грижи	община Балчик	Има нужда от разширяване на услугата.
Защитено жилище за лица с физически увреждания	Лица с увреждания, които по здравословни причини са в риск и невъзможност да полагат необходимите грижи		община Балчик	10	Предоставяне на подслон и ежедневни грижи за възрастни с увреждания в близка до семейната среда.	гр. Балчик	По ОП за осигуряване на финансиране – планирано за 2017 -2018 г.
Клубове на пенсионера	Пенсионери, които нямат сериозни здравословни проблеми и се обслужват	1	община Балчик	1200	Осигуряване на лични и социални контакти. Информирание и	23 клуба в Община	Финансира се изцяло от Община

Услуга, Вид	Потребители			Капа- цитет	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус (нова или налична)
	Целеви групи	Брой	Териториален обхват				
	сами.				консултиране – социално, здравно, правно. Развиване на художествена самодейност, задоволяване на професионални интереси – клуб на учителите, на здравните работници, на офицерите и сержантите от запаса и пр.	Балчик	Балчик, която ще продължи да подкрепя развитието на услугата в интерес на населението
Домашен помощник	Лица самотноживеещи, които не могат или са затруднени да се обслужват сами и са изключени от социалния живот	1	община Балчик	60	Услуги в домашни условия, насочени към поддържане на хигиена на обитаваното жилище, пазаруване и приготвяне на храна, пране и др. комунално-битови дейности	община Балчик	Има нужда от разширяване на услугата.
Дневен център за стари хора	Стари и самотноживеещи хора от малките населени места в общината	3	община Балчик	90	Осигуряване на лични и социални контакти. Социално, здравно, правно и пр. информирание и консултиране.	с. Дропла, с. Гурково, с. Църква и др.	Наличие на подходяща общинска база в селата, която се нуждае от ремонт с финансиране по ОП или други донори

Приоритетно направление 4.

Грижа за старите хора за по-добър и достоен живот

Услуга, Вид	Потребители			Капа- цитет	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус (нова или налична)
	Целеви групи	Брой	Териториален обхват				
Дом за стари хора	Стари хора в невъзможност да организират ежедневието си и изпаднали в условията на социална изолация;	1	община Крушари с. Добрин	25	Комплекс от услуги за осигуряване на качествена и здравословна храна, медицински грижи, развлекателни, рехабилитационни и психологически услуги	с.Добрин, община Крушари	Налична ДДД
Дом за стари хора	Стари хора със затруднения в самообслужването	1	община град Добрич	115	Комплекс от услуги за осигуряване на качествена и здравословна храна; медицински грижи; развлекателни, рехабилитационни, психологически услуги.	град Добрич	Налична ДДД

Услуга, Вид	Потребители			Капа- цитет	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус (нова или налична)
	Целеви групи	Брой	Териториален обхват				
„Дом за възрастни хора с деменция „	Възрастни хора с деменция	1	Всички области	50	Предоставяне на социални услуги за мъже и жени с деменция настанени в институция, след изчерпване на възможностите за оставане в семейството.	с.Опанец Община Добричка	Налична Държавно делегирана дейност
„Дом за възрастни хора с умствена изостаналост” с. Българево	Възрастни хора с умствена изостаналост	1	община Каварна	120-110	Задоволяване на основните жизнени потребности, медицински грижи.	община Каварна	Налична база ДДД Намаляване на капацитета от 120 на 110 до края на 2020г.
„Дом за стари хора – Радост” с.Полковник Савово	Възрастни хора в пенсионна възраст със съхранени възможности за самообслужване	1	община Тервел, общини от областите Добрич, Варна, Шумен, Силистра	25	Задоволяване на основни жизнени потребности, медицински грижи, включително: - музикотерапия - трудотерапия - арт терапия	с. Полковник Савово	Налична ДДД , потребителски такси и съфинансиран а ежегодно от общински бюджет /ОБ/

Услуга, Вид	Потребители			Капа- цитет	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус (нова или налична)
	Целеви групи	Брой	Териториален обхват				
Дом за възрастни хора	Стари хора без възможност за грижа в семейна среда.	1	община Балчик	25	Осигуряване на индивидуална грижа в среда близка до семейната - качествена и здравословна храна; медицински грижи; развлекателни, рехабилитационни, психологически услуги и др.	гр. Балчик, Сборно място	На база съществуващ ДСХИ, след завършване на реконструкция та му – при наличие на финансиране планирано през 2018- 2019 г.

Раздел IV. Мониторинг, оценка и актуализиране на Стратегията.

Ключови индикатори за успех:

Постигането на целите на стратегията в рамките на следващите шест години трябва да подобри качеството на живота и жизнения стандарт на рисковите групи и общностите в неравностойно положение. Качествената промяна в ситуацията в област Добрич ще бъде измервана чрез система от качествени и количествени индикатори за напредъка в решаването на идентифицираните проблеми.

Ключовите базисни индикатори за промяната в ситуацията ще покажат разликите при сравнението на показателите за настоящия момент с данните към 2020 г. Такива са:

- Изградена мрежа от достъпни и качествени социални услуги в Област Добрич, осигуряваща възможност за повишаване качеството на живот на максимален брой деца и лица, попаднали или живеещи в риск, чрез предоставяне на пълноценна грижа за създаване на условия за реално включване.
- Подобро равнище на създадени възможности за достъп до услуги на максимален брой нуждаещи се хора;
- Подобрен достъп до социални услуги на пръснати рискови групи чрез развитие на мобилни услуги в цялата област Добрич;
- Постигната качествена промяна в съотношението между предоставяните типове социални услуги чрез увеличаване на дела на услугите в общността и намаляване на услугите от резидентен тип;
- Закрити /трансформирани СИ за деца в област Добрич;
- Предотвратена институционализация на децата в риск от изоставяне към края на стратегията;
- Осигурени услуги, подкрепа и грижи в домашна среда за старите хора в област Добрич с приоритетно обхващане на самотноживеещите в изолирани населени места;

Ключовите качествени индикатори за успеха на осъществената интервенция в рамките на периода от пет години изпълнение на Стратегията са:

- Осигурена подкрепа за уязвимите семейства и деца в ЦОП в област Добрич;
- Уязвимите семейства и деца обхванати в комплексна програма за ранно детско развитие в област Добрич;
- Постигнато намаляване на децата, настанени извън семейството си;
- Увеличен брой на децата, настанени при близки и роднини от общия брой на децата, отделени от биологичните семейства;
- Постигнато намаляване в област Добрич, на деца/лица отглеждани в СИ;
- Намален брой деца с увреждания, настанени в специализирана институция;
- Осигурена здравна грижа, медицинска и социална рехабилитация на децата с увреждания като и подкрепа за техните семейства;
- % от децата с увреждания в предучилищна възраст обхванати в системата на образованието;
- Намаление % на децата в риск от отпадане от училище;

- Част от децата в специализирани институции изведени в семейна среда чрез реинтеграция в биологичното или разширено семейство и настаняване в алтернативна семейна грижа;
- Обучени социални работници, учители, възпитатели и медицински работници за разпознаване и докладване случаи на насилие ;
- Подобвени условия за самостоятелен живот в домашна среда на хората с увреждания – потребители на услугите домашен социален патронаж, домашен помощник, социален и личен асистент;
- Увеличен брой на ангажираните домашни помощници, лични и социални асистенти, както и броя на потребителите на тези услуги /самотно живеещи и в невъзможност да се справят сами с живота си., очакващи институционална подкрепа.;
- Част от децата в СИ изведени в семейна среда чрез реинтеграция в биологичното или разширено семейство и настаняване в алтернативна семейна грижа;
- Повишена информираност за повишаване чувствителността на обществеността в област Добрич към проблемите на децата и лицата, настанени в СИ;
- Подобрена грижа за стари хора и възрастни с деменция, настанени в преустроени и ремонтирани домове;
- Развити и функциониращи нови за област Добрич услуги за деца и семейства, работещи на областно ниво;
- Осъществени междуобщински социални услуги, обхващащи потребители от повече от 1 община;
- Инициирани и развити смесени междусекторни услуги и/или мерки за социално включване на уязвими общности и рискови групи.

Планираните социални услуги и мерки очертават общата картина на развитието на мрежата от социални услуги в област Добрич за периода от 2016 до 2020 г. В плана се конкретизират приоритетите на областно и общинско ниво и видовете услуги, които ще се развиват в областта

Предвижда се социалните услуги да функционират на две нива – общинско и областно.

На общинско ниво услугите включват предимно превантивни услуги и мерки. За център на мрежата от социалните услуги за деца и семейства се предвиждат центрoвете за обществена подкрепа. Услугите за възрастни хора ще бъдат организирани около Домашните социални патронажи, които функционират на територията на всички общини в област Добрич.

Услугите на областното ниво надграждат със специализирани дейности съществуващите услуги и обхващат осемте общини от областта.

Изграждане на капацитет за изпълнение на стратегията.

Изграждането на капацитет за реализиране на Областната стратегия за социалните услуги в Добрич има за цел да повиши административния и организационен капацитет на всички организации, институции - участници в реализацията на стратегията, така че да осигури благоприятна среда, в която хората, ангажирани с нейното изпълнение – от административните позиции (отговорни за планиране на реформирането или разкриването на нови услуги, финансовото им обезпечаване), до специалистите, които директно предоставят социални услуги за рисковите групи, да реализират пълния си потенциал.

В настоящия раздел са представени дейностите и мерките насочени към развитие на капацитета на човешките ресурси, ангажирани както с управлението, така и с предоставянето на съществуващите услуги и целят да осигурят разнообразни възможности за повишаване на професионалната квалификация, обогатяване на опита, въвеждане на иновативни практики в социалната работа, използване на ефективни механизми за осигуряване на участието на хората от рисковите групи в процеса на повишаване на качеството и ефективността на предоставяните услуги. Планирани са и мерки за изграждане на капацитет, свързани с осигуряване на допълнителен ресурс от управленски кадри, специалисти и помощен персонал, който да осигури предоставянето на новите услуги, планирани за разкриване в продължение на целия период на реализиране на стратегията.

В отговор на идентифицираните потребности от развитие на съществуващия капацитет и на база на прогнозиране на необходимите човешки ресурси за новите услуги, заложи в Областната стратегия, са съгласувани следните цели:

Развитие на човешките ресурси

Обща цел. Да се повиши качеството и ефективността на социалните услуги чрез изграждане на необходимия капацитет за управление на областно и общинско ниво и чрез осигуряване на квалифициран и компетентен персонал за предоставяне на услуги, чрез:

- Изграждане на капацитет за управление и планиране на социални услуги в структурите на областно ниво;
- Изграждане на капацитет за управление на социални услуги в общините и доставчиците на социални услуги;
- Изграждане на капацитет за предоставяне на социални услуги.
- Развиване на публично-частни партньорства в областта на социалните услуги.
- Развиване на капацитет за наблюдение, оценка и повишаване качеството на социалните услуги.

Специфична цел Изграждане на капацитет за управление и планиране на социални услуги в структурите на областно ниво.

Дейност Осигуряване на адекватен брой служители (не по-малко от 2), ангажирани с реализирането на Стратегията на територията на област Добрич;

Специфична цел Изграждане на капацитет за управление на социални услуги в общините и доставчиците на социални услуги

Мярка Адекватно ресурсно обезпечаване на развитието на отделите, ангажирани с администрирането и управлението и развитието на социалните услуги на територията на всяка от общините в областта.

Дейност Осигуряване на адекватен брой служители (не по-малко от 2) в отделите, ангажирани с разкриването и управлението на социалните услуги на територията на всяка община;

Дейност Осигуряване на възможности за непрекъснато обучение, обмяна на опит и добри практики, с цел развитие на капацитета на екипите в отделите във всяка община, ангажирани с управлението на социалните услуги и на доставчиците, които да осигурят:

- Повишаване на капацитета на служителите за изследване на потребностите на общността и планиране на вида и обхвата на услуги по превенция на рисковите фактори и услуги за целевите групи в риск (деца, семейства, хора с увреждане, самотно живеещи стари хора и т.н.)
- Изграждане на административен капацитет за реформиране и реструктуриране или закриване на съществуващи социални услуги, в съответствие с приоритетите и мерките на настоящата стратегия.
- Повишаване на компетентността на специалистите за финансово планиране и осигуряване и ефективно управление на финансовите средства и други ресурси, необходими за осъществяване на социалните услуги на територията на общината.

- Повишаване на компетентността за планиране и осъществяване на политики и програми за развитие на човешките ресурси, ангажирани с предоставянето на социални услуги във всяка община, обхващащи: развитие на системата на подбор, обучение, управление и задържане на персонала, въвеждане на гъвкави системи за възнаграждения, обвързани с обема и качеството на предоставяните услуги и индивидуалното представяне и др.
- Повишаване на познанията на специалистите в отделите на общините по прилагането на съществуващата нормативната уредба и добрите практики за администриране и управление на социални услуги в България (държавно делегирана дейност; с финансиране от общинските бюджети или с друго външно финансиране, осигурено от дарители или със средства от проекти);
- Повишаване на уменията и промяна на нагласите към възлагане на предоставянето на социални услуги на външни доставчици - неправителствени организации или търговски дружества;
- Повишаване на капацитета за наблюдение и оценка, както и за оказване на методическа подкрепа за повишаване на качеството на предоставяните социални услуги на територията на общините.

Мярка Да се изгради капацитет на общинско и областно ниво за кандидатстване по и управление на средства от структурните фондове на ЕС и на други донорски програми.

Дейност Осъществяване на поредица от базисни и надграждащи обучения за представители на екипите, управляващи социалните услуги в общините, представителите на регионалния център и на доставчиците, които да осигурят придобиване и надграждане на умения за:

- Познаване, анализиране и ефективно използване на възможностите на съществуващите финансови инструменти от национално финансиране и Структурните фондове на ЕС;
- Подготовка на проектни предложения. Основни умения за: трансформиране на проблемите в цели за постигане на промяна; подбор на специфични дейности и методи за интервенция, които осигуряват постигане на целите; планиране на необходимите финансови, човешки и материални ресурси за осъществяване на проекта; дефиниране на индикатори за проследяване на резултатите; планиране на мерки за осигуряване на качество на предоставените услуги, равен достъп и активно участие на потребителите в развитието и контрола по предоставяне на услугите; планиране на мерки и дейности за осигуряване на устойчивост.
- Управление на проекти, включващи: развитие на компетенциите за ефективно изпълнение на планираните дейности в рамките на проекта; добро управление на наличните ресурси; стимулиране на участието на всички заинтересовани страни; между институционално сътрудничество; документиране и популяризиране на успешните практики и резултати от проекта; осъществяване на дейности за осигуряване на необратимост и устойчивост на промяната

Мярка Да се осигури непрекъснато развитие на капацитета на експертите от ДСП и служителите на отделите по „Закрила на детето” в областта.

Дейност Предоставяне на поредица от специализирани обучения, целящи развитие на знанията и уменията за:

- Ефективно управление и социална работа по случай, обхващаща: индивидуализиране на оценката на потребностите на потребителите, подготовка, изпълнение и наблюдение на план за действие, осигуряване на участието на клиента във формулирането на плана за грижи/плана за действие, преглед на план за действие;

- Работа в мултидисциплинарен екип и ефективно общуване, сътрудничество между всички заинтересовани страни;
- Работа за популяризиране (информирание на гражданите и осигуряване на равен достъп до социални услуги на различните рискови групи) на съществуващите социалните услуги на територията на общината и областта, идентифициране на потенциални потребители и насочване към доставчиците в общината и в областта;

Дейност Осигуряване на възможности за споделяне на опит и добри практики на местно и областно ниво и разширяване на между институционалното сътрудничество;

Дейност Осигуряване на обучения и методическа подкрепа, свързана с работата по управление на случаи.

Мярка Развитие на професионални умения и опит за гъвкаво и ефективно управление на социалните услуги.

В допълнение на подобряването на основните професионални умения на специалистите, ангажирани с администриране и управление на социалните услуги, се предвиждат следните дейности за изграждане на нов тип професионални компетенции, необходими за стартиране на нови услуги.

Дейност Организиране на поредица от въвеждащи и надграждащи обучения за професионалистите, които ще бъдат ангажирани със създаването и управлението на нови социални услуги, за да се придобият адекватни управленски умения и практика за:

- Анализирание на потребностите, проблемите и ресурсите в общността, свързани с разширяване на обхвата, повишаване на ефективността или със създаване на нови социални услуги;
- Създаване на методологии за новите услуги; организация на работата по предоставяне на новите услуги;
- Изграждане на стратегии за популяризиране на услугите и спечелване на доверието на клиентите;
- Развитие на между институционалното сътрудничество, както и привличане на представители на заинтересованите страни - граждани, НПО и др. в процеса на осигуряване на ефективността и качеството на новите услуги
- Договаряне предоставянето на социални услуги и взаимоотношения в този процес;
- Финансово управление и контрол;
- Наблюдение и оценка на социални услуги, ориентирано към резултатите и постигнатото качество.

Дейност Организиране на обучения, семинари и конференции за обмяна на опит и добри практики, осигуряващи развитие на професионалните компетенции за създаване и прилагане на ефективни системи за управление на човешките ресурси, които представляват съвкупност от:

- Процедури за подбор на персонал за новите услуги, съобразно предварително изяснени длъжностни и функционални характеристики за специалистите и помощния персонал, ангажиран с предоставянето на услугата;
- Дейности за привличане и развитие на специалисти, чрез стажантски програми и /или преобучение на специалисти и осигуряване на помощен персонал от социални услуги, след закриване на социални услуги в общините от областта;
- Дейности за привличане на специалисти чрез други доставчици на социални услуги/или с НПО, в рамките на съществуващи или новосъздадени партньорски взаимодействия на местно и регионално ниво, с цел по-ефективно и гъвкаво използване на съществуващия набор от специалисти в общините и в областта или с цел оптимизиране на разходите за високо квалифициран персонал.

Мярка Повишаване на квалификацията и умения на управленския персонал в действащите социални услуги

Дейност Осигуряване на обучение и периодични консултации за ръководителите (ръководните екипи) на доставчиците на социални услуги на местно ниво (най-малко веднъж годишно), с цел повишаване на компетентността им по отношение на планирането, осигуряването и ефективното управление на финансовите средства и други ресурси, необходими за осъществяване на набора от социални услуги, предоставяни от съответния доставчик.

Дейност Осигуряване на обучение и методическа подкрепа за повишаване на компетентността на специалистите, управляващи социалните услуги, за познаване и ефективно прилагане на съществуващата нормативната уредба и добрите практики за администриране и управление на социални услуги в България.

Дейност Осигуряване на обучение, възможности за обмяна на опит и консултиране по въвеждане на практика за работа с доброволци при предоставянето на социални услуги на местно и регионално ниво;

Дейност Осигуряване на възможности за участие в работни срещи, конференции, обучителни пътувания/стажантски програми и др. тип дейности, осигуряващи обмен на опит и професионално развитие на управленския екип на доставчиците;

Дейност Въвеждане на системи за документиране на опита и добрите практики, и за популяризиране на резултатите от предоставяните услуги, популяризиране на дейностите по предоставяне на услугите на местно и регионално ниво.

Мярка. Въвеждане на системи на супервизия.

Разработването и въвеждането на ефективни системи за супервизия в практиката на доставчиците ще стимулира развитието на капацитета за реализиране на Областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Добрич и ще осигури качество на предоставяните услуги.

Дейност Поредица от обучения, които да развият капацитета на доставчиците на общинско и регионално ниво за осъществяване на супервизия, съобразена със спецификата на предоставяните услуги.

Дейност Въвеждане на практиката за осъществяване на индивидуална и групова супервизия, като елемент от системата за управление на човешките ресурси и като средство за осигуряване на качество на предоставяните услуги.

Специфична цел. Изграждане на капацитет за предоставяне на социални услуги.

Мярка Повишаване на квалификацията и уменията на персонала, директно ангажиран в предоставянето на социални услуги. Целта на мярката е да се осигури непрекъснато повишаване на капацитета за предоставяне на социални услуги на специалистите и помощния персонал, директно ангажиран в предоставянето на услуги.

Дейност Осигуряване на поредица от обучения за специалистите - социални работници, психолози, специални педагози, рехабилитатори и др., както и за помощния персонал, ангажиран в директното предоставяне на социалните услуги, които да осигурят:

- Обогатяване на знанията и опита им за ефективна работа по случай;
- Активно участие на клиента в процеса на работата по удовлетворяване на неговите потребности, подбор на специфичните дейности, свързани с предоставянето на социалната услуга; оценка на въздействието, документиране на добрите практики в работата по случай.
- Придобиване на знания и умения за качествено предоставяне на социалните услуги, в които са ангажирани.

Дейност Провеждане на обучения, които да осигурят усвояване на специфични умения за планиране на професионалното развитие и кариерно израстване, умения за работа в екип и ефективно общуване, работа по проекти, взаимодействие с различни институции, и др.

Дейност Осигуряване на възможности за обучение, обмяна на опит и консултиране по въвеждане на практика за работа с доброволци при предоставянето на социални услуги;

Дейност Осигуряване на възможности за участие в работни срещи, конференции, обучителни пътувания/стажантски програми и др. на регионално, национално и европейско ниво, осигуряващи обмен на опит и професионално развитие на специалистите, които директно предоставят социални услуги.

Специфична цел Развиване на публично-частни партньорства в областта на социалните услуги.

Мярка. Умения за насърчаване на изграждането на партньорства и работа в мрежа

Дейност. Организиране на обучения, семинари, работни срещи и др. осигуряващи формиране и развитие на умения за изграждане и поддържане на ефективни партньорства на местно и областно ниво и работа в мрежа.

Дейност. Предоставяне на консултации, фасилитация, обучителни модули и обучения през практика за междуобщинско и междусекторно взаимодействие:

- Ефективно взаимодействие между общинска администрация, ДСП и НПО;
- Механизми и подходи за осигуряване на подкрепа от гражданския сектор за областната стратегия; умения за мобилизиране на потенциала на НПО за управление и предоставяне на социалните услуги, инициране и изпълнение на мерки за социално включване на общинско и областно ниво;
- Обучения и консултиране за подобряване на условията за включване на НПО като външни доставчици на услуги.

Дейност. Създаване и използване на програми за обмен на различни професионалисти, в рамките на общините и в областта.

Дейност. Документиране и популяризиране на добрите практики в общините и в областта за осъществяване на партньорски взаимодействия при предоставянето и/или управлението на социални услуги и добрите практики за работа в мрежа при осъществяването на кампании за превенция на рисковото поведение или кампании за популяризиране на услугите.

Специфична цел. Развиване на капацитет за наблюдение, оценка и повишаване качеството на социалните услуги.

Планираните обучения са предназначени предимно за изграждане на капацитета и практическите умения на Звеното за мониторинг и оценка (ЗМО), което ще бъде създадено на

областно ниво за прилагане на системата за мониторинг и оценка на Стратегията (описана в приложението)

Мярка Изграждане на умения за мониторинг и оценка.

Дейност. Обучения на екипа (основен и разширен) на създаденото Звено за мониторинг и оценка (ЗМО), които включват следните модули:

- базисни познания за мониторинг и оценка; методът на логическата рамка; умения за
- планиране, изпълнение и координиране на дейности по мониторинг и оценка;
- формулиране на индикатори – количествени и качествени; систематизиране и анализ на
- данни по определени индикатори.

Дейност. Обучение чрез практика - развиване на практически умения за мониторинг чрез консултиране, съвети и подкрепа към екипа на ЗМО в хода на изпълнението на

- практическите задачи:
- подходи и умения за изграждане на мрежа на местно ниво; методи за
- събиране на теренна информация;
- събиране на данни по определени индикатори с участието на мрежата на местно ниво; консултации и практическо обучение при разработването на аналитични доклади, формулиране на предложения и препоръки към стратегията.

Практическото обучение ще се осъществява от външни експерти и с подкрепата на Техническото звено по деинституционализация към АСП и в хода на изпълнението на конкретните задачи на ЗМО. По-интензивни консултации са необходими през първата и втората година от изпълнението на Областната стратегия, когато екипът на ЗМО ще натрупа достатъчен практически опит и умения.

В Стратегията са предвидени конкретни мерки за изграждане на познания, умения и нагласи, необходими за осъществяването на целите и дейностите по:

Изграждане на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество.

Обща цел Повишаване на ефикасността на услугите и осигуряване на равни възможности на достъп на ползвателите до тях чрез развитие на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество.

Специфична цел. Стимулиране и развиване на междуобщинското партньорство в социалните услуги.

Мярка. Формиране на умения за изграждане на партньорства.

Дейност. Обучения за изграждане на ефективни партньорства, умения и нагласи за развиване на социалните услуги.

Дейност. Подкрепа при провеждане на срещи и дискусии със заинтересованите страни на общинско и/или областно ниво за:

- Адаптиране на общинските планове за развитие на социалните услуги към приоритетите, целите и принципите на Областната стратегия;
- Осъществяване на информационни срещи и консултации между представители на общински съвет, общинска администрация, доставчици и други представители на общността (НПО и граждани), най-малко 2 пъти годишно при планиране на развитието на социалните услуги и отчитане на резултатите от дейностите по предоставяне на услугите; споделяне на опит и добри практики и др.

Специфична цел. Развиване на ефективни механизми за междусекторно сътрудничество и развитие на смесени услуги.

Мярка. Механизми за създаване на междусекторно сътрудничество

Дейност. Предоставяне на консултации, фасилитация, обучителни модули и обучения през практика за междубщинско и междусекторно взаимодействие:

- Ефективно взаимодействие между общинска администрация, ДСП и НПО;
- Механизми и подходи за осигуряване на подкрепа от гражданския сектор за областната стратегия; умения за мобилизиране на потенциала на НПО за управление и предоставяне на социалните услуги, инициране и изпълнение на мерки за социално включване на общинско и областно ниво;
- Обучения и консултиране за подобряване на условията за включване на НПО като външни доставчици на услуги.

Ресурсно обезпечаване

Финансирането на социалните услуги, съгласно разпоредбите на Закона за социалното подпомагане се осъществява със средства от:

- държавния бюджет;
- общинските бюджети;
- национални и международни програми;
- дарения от местни и чуждестранни физически и юридически лица, средства от фонд "Социална закрила";
- други източници.

При преглед на общинските анализи на ситуацията и оценка на потребностите от социални услуги, общините на територията на област Добрич разписват невъзможност за собствено финансиране на социални услуги и се насочват приоритетно към предлагането на услуги, финансирани от държавния бюджет или от фондовете на ЕС. Една от малкото услуги, която получава общинско финансиране е домашен социален патронаж. Част от общините декларират финансова възможност за частично обезпечаване на дейности по разкриване и функциониране на социалните услуги.

През периода 2016-2020 г. общините на територията на областта основно ще разчитат на държавно финансиране и финансиране по проекти за функционирането и разкриването на социални услуги.

Оперативните програми, които предоставят възможност за финансиране на дейности, свързани със социалните услуги са:

- ОП „Развитие на човешките ресурси“;
- ОП „Региони в растеж“;
- ОП „Добро управление“;
- Програма за развитие на селските райони;
- Други европейски програми.

Съществен фактор в развитието на социалните услуги е кадровата осигуреност на действащите и предвидените за разкриване заведения за социални услуги. Общините трябва да предвидят средства за надграждащи обучения, квалификация и преквалификация на работещите социални работници с цел придобиване на подходяща квалификация за тези, които се предвижда да постъпят в сектора на работа през следващия период. Наред с това, подходяща квалификация и

преквалификация трябва да придобият и общинските служители, които са отговорни за социалните дейности. Във връзка с това се запазва тенденцията от предходния планов период за формиране на партньорства с обучаващи организации и институции за организиране на обучителни курсове, финансирани по оперативните програми.

В общинските анализи на ситуацията и оценка на потребностите от социални услуги в общините на територията на област Добрич се идентифицират основните положения, свързани с възможностите на местните власти да предоставят социални услуги. Териториалното разпределение на наличните социални услуги през предходните години води до заключението, че общините с развита мрежа от социални услуги имат поголям капацитет за предоставянето им. В тези общини са проведени необходимите въстъпителни обучения на заетите в услугите, периодично се посещават специализирани курсове и семинари, текущо се провеждат срещи за обмяна на опит между доставчиците на социалните услуги.

Механизъм за периодичен преглед и за актуализиране на стратегията

Механизмът за периодичен преглед или така наречената система за мониторинг е ключов инструмент за развитие на политики и програми в социалната сфера и особено – за дългосрочни и комплексни интервенции, като Областната стратегия за социалните услуги в област Добрич. Резултатите от мониторинга и оценката са основа за актуализацията на стратегията по отношение на стратегическите и конкретните цели, както и за препланирането на оперативните задачи в хода на изпълнението.

Актуализация на Областната стратегия се извършва съобразно заключенията и препоръките от Междинния доклад за мониторинг и оценка на Стратегията, като се планира следващия период на изпълнение на Стратегията.

Областната стратегия за развитие на социалните услуги може да се актуализира и по инициатива на Кмета на община от област Добрич, като:

- Актуализира се общинската стратегия на съответната община, като промяната се залага в плана за съответната година (промените, свързани с откриване, закриване, вида и/или капацитета на социалните услуги за делегирани социални дейности, се извършват при спазване разпоредбите на чл. 36б от ППЗСП);
- Предложението, заедно с анализ и подробна обосновка за необходимостта за промяна се изпраща за съгласуване от РДСП - Добрич;
- Съгласуваното предложение, придружено с анализ и подробна обосновка за необходимостта за промяна се изпраща в Областна администрация - Добрич;
- Прегледът на обосновката и анализа на полученото предложение се осъществява на заседание на ЗМО, обсъжда се, след което се подготвя предложение за решение;
- След обсъждането, предложението за актуализация с нужната обосновка се внася в Областния съвет за развитие, като по преценка на експертите към предложението се прилагат допълнителни документи, решения на общинските съвети;
- С решение на Областния съвет за развитие се актуализира Стратегията за развитие на социалните услуги на областно ниво.

Конкретните цели и задачи на системата за мониторинг и оценка са:

- Да осигурява постоянен поток от актуална информация за развитието на социалната среда в област Добрич;
- Да обезпечи текущия мониторинг на изпълнението на дейностите по Стратегията на областно и общинско ниво;

- Да се изработят комплексни оценки на ефекта и цялостното въздействие от изпълнението на Областната стратегия от гледна точка на целевите рискови групи;
- Да осигури системното актуализиране на Областната стратегия, подобряването на политиките за социално включване и постоянното усъвършенстване на социалните услуги и мерки.

Оперативното изпълнение на дейностите изисква да се обособи Звено за мониторинг и оценка (ЗМО) с ясни и конкретни задачи и отговорности, което да разполага относителна независимост от преките изпълнители на услугите и мерките за социално включване.

Структура:

ЗМО ще се създаде като структура в рамките на Областна администрация с участието на РДСП, която да работи в партньорство/в мрежа с териториалните работни групи по общини. Участието и задълженията на РДСП се съгласуват и одобряват от АСП.

Основният екип обхваща 3 - 4 души на частично време – 2 от Областна администрация Добрич и 1-2 от РДСП, които работят в посочените институции, но които са натоварени с допълнителни конкретни задължения за прилагане на системата за мониторинг и оценка на Областната стратегия. Новите им задължения по мониторинга и оценката се включват в длъжностните характеристики, като се препланира работното им време с оглед поемането на новите отговорности.

Разширеният екип – участници в дейностите по мониторинг и оценка – включва представители на Териториалните работни групи във всяка община от областта, представител на регионалното звено на ДАЗД (Варна), по 1 представител на ДСП, граждански организации и НПО.

Задачите и отговорностите на ЗМО се разпределят между двата екипа.

Основен екип:

- Координира цялостната дейност по мониторинг и оценка в област Добрич;
- Планира дейностите за мониторинг и оценка – изработва и съгласува дългосрочните и годишните оперативни планове за мониторинг и оценка на изпълнението на стратегията;
 - Изпълнява посещения на място за наблюдение на дейности и социални услуги в общините в областта;
- Предоставя консултации и практически съвети на доставчиците на услуги за подобряване на дейностите по места;
- Събира информация на областно ниво и систематизира данните / информацията, подадена от Териториалните работни групи по общини и редовно докладва събраната информация до основния екип;
- Изработва общ годишен мониторингов доклад за изпълнението на Стратегията, който се представя за обсъждане и одобрение на Областния съвет за развитие;
- Заедно с разширения екип формулира ключовите мониторингови въпроси и въпросите, на които трябва да даде отговор междинната и крайната оценка;
- Организира възлагането и провеждането на външна оценка на изпълнението на Стратегията.
- Заедно с разширения екип обсъжда заключенията и препоръките от докладите за

мониторинг и оценка;

- Организира разпространението на резултатите от мониторинга и оценката сред заинтересованите страни и сред обществеността.

Разширен екип:

- Участва в планирането на дейностите по мониторинг и оценка;
- Участва в дискусии за определяне на ключовите въпроси на мониторинга и оценката и представя коментари по докладите за мониторинг и оценка;
- Събира информация за базовите индикатори по общини;
- Събира и систематизира текуща информация за социалните услуги и дейности;
- Оказва съдействие и логистика за проучвания, оценки, и др. дейности, осъществявани от външни експерти или организации в съответната община;
- Организира дискусии по общини за обсъждане на заключенията и препоръките от докладите за мониторинг и оценка на изпълнението на Стратегията.

Планиране и изпълнение на дейностите за мониторинг и оценка.

Планът за действие по прилагането на системата за мониторинг и оценка предвижда разработване и приемане на:

(а) средносрочни планове за тригодишен и двугодишен период – първият период обхваща 2016-2018 г. и вторият период - 2019-2020 г.;

(б) годишни оперативни планове за дейностите по мониторинг и оценка за всяка година от изпълнението на стратегията.

Средносрочните и годишните планове за мониторинг и оценка се разработват от основния екип на ЗМО, съгласуват се с разширения екип и се внасят за приемане от Областния съвет за развитие като част от годишния отчет по изпълнението на Стратегията и оперативния план за действие през следващата година.

Задължителните дейности по мониторинг и оценка включват:

- Текущ мониторинг на дейностите – събиране на информация, посещения на място, доклади от мониторинговите посещения;
- Създаване и постоянно актуализиране на база данни на областно ниво с разбивка по общини, територии, теми, рискови групи и пр.;
- Актуализиране, систематизиране и анализ на данните за ключовите базови индикатори за ситуацията;
- Събиране на информация и анализ на индикаторите за прогреса в изпълнението на Стратегията;
- Разработване на годишен мониторингов доклад за цялостното изпълнение на Стратегията;
- Провеждане на междинна оценка на релевантността и ефективността на Стратегията - в края на третата **година от външен екип от експерти.** Заключенията и препоръките от Междинната оценка се използват при планирането на следващия тригодишен период от изпълнението на Стратегията.

- Финална оценка на ефективността и въздействието на Стратегията – провежда се в края на петата година от външен експертен екип. Разпространение на заключенията и препоръките от мониторинга и оценката;
- Разработване и внасяне на предложения за промени/подобрене в приоритетните направления, целите, дейностите на Стратегията.

В зависимост от наличните ресурси могат да се планират и **допълнителни дейности** на ЗМО като:

- тематични оценки, фокусирани върху едно или повече приоритетни направления или върху една или повече групи дейности;
- проучвания по специфични въпроси, необходими за стартиране на нови дейности и/или иновативни услуги по целите на Стратегията.

Дейности по изпълнение, координация и контрол

Дейностите по изпълнение, координация и контрол свързани с настоящата стратегия пряко кореспондират със законоустановените компетенции и правомощия на общините и институциите на областно ниво, доставчиците на услуги и другите заинтересовани страни в сферата на социалните услуги.

Ролите и задачите на общините, институциите на областно ниво, доставчиците на услуги и другите заинтересовани страни в изпълнението на Областната стратегия за развитие на социалните услуги се определят от техните компетенции, идентифицираните потребности на групите в риск и планираните дейности за посрещането им.

Областна администрация

Областният управител отговаря за изпълнението на “Стратегията за развитие на област Добрич за периода 2016 – 2020”, неразделна част от която е Областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Добрич. Планирането на общи мерки на областно ниво и на съвместни дейности в няколко общини, прави фигурата на областния управител ключова за осигуряване на съответствие между националните и местните интереси и за координацията между специализираните териториални звена на централното държавно управление по отношение прилагането на секторните политики. При управление на регионалното развитие, областният управител има ясно определени отговорности и правомощия, които упражнява еднолично, чрез областната администрация или като председател на областния съвет за развитие. Областният управител разполага със значителна оперативна самостоятелност и многопластови функции и се явява ключова координираща фигура между управленските нива (държавно – местно; централно – териториално), от една страна, и от друга – между секторните звена на централната изпълнителна власт.

Съгласно определените функции в рамковата нормативна уредба, **областният управител** има следната роля и отговорности в изпълнението на настоящата стратегия:

- Внася проекта на Областната стратегия за развитие на социалните услуги за обсъждане, съгласуване и за приемане от Областния съвет за развитие;
- Подпомага общините на територията на областта при разработването на общинските стратегии за развитие на социалните услуги;
- Подпомага РДСП и кметовете на общини в изготвянето на годишен план за изпълнение на областната стратегия за развитие на социалните услуги.

- Внася годишния план за изпълнение на стратегията за одобрение в Областния съвет за развитие;
- Координира подготовката на проектни предложения за финансиране в съответствие с областната стратегия за развитие на социалните услуги;
- Съвместно с РДСП Добрич подпомага развитието на услуги в общността на междуобщинско и областно ниво, насочени към подкрепа за интегритета на семейства и общности и предотвратяване на рискове, водещи към социално изключване и изолация на индивиди и групи; съдейства на общините за развитие на политики и услуги, насочени към намаляване на дела на хората, настанени в специализирани институции;
- Създава необходимите условия, координира, контролира и сътрудничи с всички заинтересовани страни, за да се повиши ефикасността на услугите и да се осигурят равни възможности на достъп на ползвателите до тях чрез развитие на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество.

Областният съвет за развитие на област Добрич е колективен междуведомствен орган, председателстван от областния управител, който също носи определени отговорности за развитието на социалните и междусекторните услуги на територията на областта:

- Обсъжда и приема Областната стратегия за развитие на социалните услуги;
- Прави предложения за сключване на споразумения за сътрудничество между съседни общини за осъществяване на съвместни дейности в изпълнение на дейностите, заложи в стратегията;
- Отговаря за развитието на социалните и междусекторните услуги на територията на областта; оценява инициативите на общините и на юридически лица с нестопанска цел, свързани със стратегията;
- Приема годишната оценка за изпълнението на Областната стратегия за развитие на социалните услуги и годишен план за изпълнението ѝ на базата на заложените приоритети и цели на стратегията и на актуализираната оценка на нуждите на групите в риск.

РДСП и ДСП

Регионалните дирекции за социално подпомагане като териториални поделения на АСП в областните центрове провеждат държавната социална политика на ниво област, а Дирекциите "Социално подпомагане" на територията на всяка община по отношение на закрила на детето; рехабилитация и социална интеграция на хората с увреждания и проучване потребностите на населението в областта и в общините от социални помощи и социални услуги.

Ролята на РДСП – Добрич по отношение на Областната стратегия включва:

- Изготвя съвместно с общините годишен план за изпълнение на областната Стратегия за развитие на социални услуги; поема оперативната и техническа координация на изпълнението на Стратегията с подкрепата на областна администрация и общините;
- Изготвя становища и прави предложения до АСП за откриване и закриване на социални услуги, в съответствие с планираните дейности в стратегията;
- Събира и актуализира база данни с резултатите от предоставяните социални услуги и следи за изпълнението на индикаторите за оценка на стратегията;

- Сътрудничи с областната и общинските администрации и с неправителствени организации при осъществяването на планираните дейности в стратегията;
- Осигурява методическа подкрепа на персонала на социалните услуги, планира програми за професионално развитие и квалификация и системен контрол върху предоставянето на социалните услуги, планирани в стратегията.
- РДСП отговаря за подготовката на планове за закриване/трансформиране на СИ и тяхното изпълнение;
- РДСП отговаря за създаването и дейността на работна група на областно ниво за консултиране и подкрепа на процеса на изготвяне на плановете.

Предвид основните си функции, ДСП –Балчик, Г.Тошево, Добрич Каварна, Тервел, (с отделите си по Социална закрила, Хора с увреждания и социални услуги и Закрила на детето) носят отговорност и изпълняват конкретни задачи при реализирането на Областната стратегия за развитие на социалните услуги:

- Правят предложения до кмета на общината за предоставяне на социални услуги в съответната община;
- Правят предложения до РДСП за откриване, реформиране и закриване на социални услуги, съобразно планираните дейности в стратегията;
- ДСП и ОЗД управляват случаите на хората и децата в риск; разработват оценки и индивидуални планове за децата и лицата, настанени в специализирани институции;
- Осъществяват сътрудничество между общинската администрация и неправителствени организации във връзка с областната стратегия и предвидените дейности в нея;
- Събират и актуализира данните на базовите индикатори и резултатите от изпълнение на социалните услуги;
- ОЗД подпомага интегрирането на деца в ДМСГД и ДДЛРГ в детски ясли, детски градини и предучилищно образование; съвместно с мрежата от ЦОП в общините ОЗД работят за изграждане на връзки между децата, настанени в СИ и семейството им; провежда дейности за изграждане на родителски капацитет, за задържане и реинтеграция на децата в училище и за превенция на рисковото поведение.

РДСП и ДСП имат отношение към всички заложили цели в Стратегията и това са задачи свързани с: идентифициране и насочване на случаи към социални и здравни услуги за ранна превенция; подкрепа на семейства в риск от изоставяне на дете; насочване на семействата на деца с увреждания към дневни центрове и детски градини за получаване на гъвкава грижа; насочване на семействата с увредени деца за ранна диагностика и навременна интервенция на увреждането; изграждане на връзка между децата, настанени в СИ и биологично или разширено семейство; реинтеграцията на деца в семейна среда; оказване на методическа подкрепа и съдействие на ЦОП за формиране на мобилни екипи.

Съвместно с Дирекции Бюро по труда, РДСП и ДСП планират мерки за професионално ориентиране и трудова интеграция на младежи, предстоящи да напуснат СИ. Извършват консултиране и насочване на семейства с деца в риск към социални услуги; пряко отговарят за реструктурирането и реформирането на СИ – за деца и за лица с увреждания; подпомагат в изграждане на алтернативни социални услуги; подпомагат общините при идентифициране на нуждаещите се стари хора от услуги в общността и други.

Държавна агенция за закрила на детето (ДАЗД)

Ролята на Държавната агенция за закрила на детето включва:

- Оказва методическа помощ на областна управа, местни власти и администрация, юридически и физически лица, осъществяващи дейности по закрила на детето и на други държавни органи за реализиране и оценка на техните дейности при осъществяване на планираните социални услуги в областната стратегия за децата;
- Издава лицензи на доставчиците на новоразкрити социални услуги за деца;
- Контролира стандартите и критериите за качество на социалните услуги за деца и семейства.

Общини

Общините отговарят за цялостното изпълнение на областната Стратегия за развитие на социалните услуги на тяхната територия. За тази цел те разработват, приемат и прилагат общинска програма за развитие на социалните услуги и план за действие. Нормативно установено е, че местното самоуправление се осъществява от общинския съвет, а местната изпълнителна дейност - от кмета и общинската администрация. Така или иначе в своята съвкупност те заедно осъществяват местната власт.

Местните власти разработват и изпълняват **интегрирани политики** за развитие на хората в риск на тяхната територия като комбинират ресурсите и координират дейности в сферата на социалното подпомагане, образование, здравеопазване, политики на пазара на труда, водени от интересите и нуждите на групите и хората в риск. Общините са доставчик на социални услуги. Общините развиват интегрирани политики в подкрепа на децата в риск, хората с увреждания и старите хора. Осъществяват годишен мониторинг и оценка на изпълнението ѝ и оценка на нуждите на групите в риск.

Роля и отговорности на **Общинския съвет и ПК по ЗСД**:

- Обсъжда и приема общинската стратегия / програма за развитие на социални услуги на територията на общината и годишния оперативен план за изпълнението ѝ по предложение на кмета на общината;
- Одобрява докладите за изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги по предложение на кмета на общината;
- Съгласува проектни предложения за финансиране на социални услуги, които ще се развиват на територията на общината и планирани в Областната стратегия.
- Взема решения, свързани с развитие на СУ на територията на общината (откриване, закриване, разширяване, дофинансиране и пр.).

Решение за развиване на конкретна социална услуга се взема от Общинския съвет, като преди това е било разгледано в съответната постоянна комисия и консултирано по въпросите, свързани с финансирането. Предложението се внася от кмета или от общинските съветници.

Роля на **кмета** на общината:

- Организира изработването на общинските програми и планове за развитие на социални услуги на територията на общината и на програмата за реализацията му и след съгласуване с Обществения съвет по социално подпомагане ги внася за обсъждане и приемане от Общинския съвет;

- Организира разработването на общинските секторни политики и – след гласуването в Общинския съвет – организира цялостното им изпълнение. Кметът и общинската администрация осъществяват съгласуването на дейностите за развитие на социалните услуги с общите хоризонтални мерки за социално включване;
- Ръководи, организира и контролира дейността по изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги;
- След съгласуване с Обществения съвет представя годишен и заключителен доклад за изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги за одобряване от общинския съвет;
- Осъществява годишен мониторинг и оценка на изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги и оценка на нуждите на групите в риск.
- Търси възможности и осигурява финансиране от различни финансови източници за реализиране на конкретните общински дейности, планирани в областната стратегия.

Общественият съвет по социално подпомагане и услуги е консултативен орган към общината за осъществяване на сътрудничество, координация и консултация между община, централни държавни органи и доставчици на социални услуги с цел реализиране на социалната политика в конкретната общината. Неговата роля в изпълнението на стратегията е свързана с:

- Обсъждане на областната стратегия и осъществяване обществен контрол върху развитието на социалните услуги и инициативи, съобразно стратегията;
- Стимулиране на партньорството между местната власт и доставчиците на социални услуги за реализиране на планираните дейности в стратегията на територията на общината.

Местните власти носят конкретни отговорности също за иницирането и изпълнението на хоризонталните политики и мерки за социално включване. В този контекст, общините поемат и основната отговорност за изпълнението на мерки за социално включване, предвидени в Стратегията, например:

- Координират и иницират развитието на програми за повишаване на родителския капацитет, задържане на децата в училище, повишаване на качеството на образование и превенция на рисковото поведение на деца съвместно с училищата и центровете за обществена подкрепа;
- Отговарят и осигуряват условия за обхващане на всички деца на територията на общините в подготвителни групи и класове, гарантират спазването на задължителното изискване за записване на ученици в първи клас след завършена предучилищна подготовка в общинските училища;
- Координират и иницират развитието на програми в училищата за превенция на отпадането от училище и реинтеграция в образованието на отпадналите деца и младежи, както и за наваксване на образователни пропуски;
- Развиват смесени социално образователни услуги в Центровете за обществена подкрепа за превенция на отпадането и задържане на децата в училище;
- Развиват интегрирана политика за подкрепа на хората в пенсионна възраст чрез комбинирани ресурсите на Домашен социален патронаж, националните и оперативните програми за предоставяне на грижи в домашна среда и за осигуряване на

заетост, клубовете на пенсионера и читалища; Разширяват функциите на патронажа и развиват мобилни екипи за предоставяне на домашни грижи;

- Осигуряват условия за посещаване в масови детски градини и училища на деца с увреждания, включително с осигуряване на транспорт и на достъпна среда.

РИО на МОН

Регионалният инспекторат по образованието на МОН Добрич отговаря съвместно с РДСП Добрич за координиране и изпълнение на дейности за достъп до качествено образование на деца и ученици, реинтеграция в системата на образование на необхванати, отпаднали и нередовно посещаващи училище ученици. Важна роля в реализацията на мерките в сферата на приобщаващото образование, заложи в Стратегията изпълнява Регионалният център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование, създаден на територията на област Добрич, както и Екипа за подкрепа за личностното развитие на деца и ученици със специални образователни потребности.

(Съгласно Закона за предучилищно и училищно образование, който влиза в сила от 01.08.2016г., РЦПДВУСОП е Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование; ЕКПО е Екип за подкрепа за личностното развитие на деца и ученици със специални образователни потребности и е към Регионалния център, РИО е Регионално управление на образованието)

РИО на МОН:

- Координира и контролира дейностите за приобщаващо образование за децата и учениците на територията на областта. Контролира предотвратяването и възникването на предпоставки за преждевременно напускане на училище от учениците и ограничаване на условията, които ги благоприятстват;
- Информира и методически осигурява педагогическите специалисти за идентифициране на рисковите фактори за преждевременно напускане на училище, развиване на приобщаващо образование, ефективно изграждане на позитивна образователна среда;
- Осигурява методическо ръководство и насърчава училищата за развитие на дейности съвместно с ЦОП и НПО за повишаване на мотивацията на учениците за задържане в училище и за запълване на свободното им време според индивидуалните им интереси; програми и проекти за превенция на рисковото поведение на деца; за реинтеграция в системата на образование на отпаднали деца, за задържането им в училище чрез участие в извънкласни дейности според индивидуалните им интереси и за наваксване на образователни пропуски;
- Контролира обхвата на децата и учениците в детски градини и училища на територията на област Добрич;
- Координира и контролира дейности, свързани с повишаване на качеството на образованието, популяризиране на педагогически практики, съобразени с индивидуалността на детето и ученика като активни партньори в процеса на образование, възпитание и социализация;
- Координиране и контролиране изпълнението на държавната политика в областта на приобщаващото образование и центровете за специална образователна подкрепа;
- Съвместно с РДСП, ДБТ и директори на училища планира програми за вечерно и професионално обучение за младежи и възрастни с основно и по-ниско образование. Популяризиране на нови форми за обучение и нагласи за учене през целия живот.

Екипът за комплексно педагогическо оценяване (ЕКПО) към РИО на МОН:

- изготвя първична оценка на децата със специални образователни потребности (СОП), предварително консултирана от лекар специалист;
- насочва децата към подходяща форма на обучение;
- оказва съдействие за извеждане на деца от помощните училища като изготвя оценка за образователните им потребности.

Екипът за подкрепа за личностното развитие на деца и ученици със специални образователни потребности:

- подпомага процеса на осигуряване на допълнителна подкрепа;
- осигурява методическа подкрепа за работа с деца и ученици със СОП в детските градини, училищата и центровете за подкрепа на личностното развитие;
- информира родителите за продължаване на образованието или придобиване на професионална квалификация на учениците със специални образователни потребности след VII и X клас.

Необходимо е оценката за образователните потребности на децата да се развие като мобилна услуга, тъй като в момента е затруднен достъпа на децата и родителите от другите общини, особено от отдалечените населени места в област Добрич .

Ресурсният център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности – РЦПИОВДУСОП за област Добрич е държавно обслужващо звено – ивънучилищно педагогическо учреждение със следните задачи:

- осъществява дейности по провеждане на държавната политика за интегрирано и включващо образование и изпълнява изпълнява консултативни, образователновъзпитателни, рехабилитационни и координиращи функции;
- координира и осигурява условия (съвместно с общообразователните училища) за интегрираното обучение на деца със СОП, чрез изработване на индивидуални образователни програми, осигуряване на ресурсни учители и други специалисти (логопед, психолог, тифлопедагог, сурдопедагог).

Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование:

- осъществява дейности за провеждане на държавната политика в областта на приобщаващото образование;
- оказва методическа помощ на екипите за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците;
- координира процеса на приобщаване и осигуряване на допълнителна подкрепа на децата и учениците.

Дирекция Бюро по труда

Дирекция Бюро по труда участва в планирането и изпълнението на програми и активни мерки за интеграция на пазара на труда на хора в риск (възрастни с увреждания, младежи напускащи специализирани институции, младежи, отпаднали от училище, трайно безработни, в това число хора от ромски общности в обособени квартали) и мерки за подкрепа на семействата на групи в риск (на деца, настанени в СИ, деца и възрастни с увреждания, живеещи в семейна среда).

Основната роля на **дирекцията "Бюро по труда"** по изпълнението на стратегията включва:

- Участие в разработването на областни и местни програми за заетост и за обучение на рискови групи;
- Консултиране на младежи, напускащи и напуснали институции с цел професионално ориентиране, повишаване на квалификацията и посредничество при намиране на работа;
- Разработване на мерки и програми съвместно с общините за професионална квалификация и включване на пазара на труда на възрастни с увреждания и на роми, живеещи в затворени етнически общности;
- Участие в разработването на програми за обучение и пренасочване на персонал от СИ; • Посредничество между работодатели и безработни от рисковите групи с цел намиране на работа;
- Активно взаимодействие с институциите от други сектори (системата на здравеопазването, образованието и социалните услуги, териториалните органи на изпълнителната власт, органите на местното самоуправление, ръководствата на регионалните структури на представителните организации на работниците, служителите и на работодателите, НПО) при прилагането на областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Добрич.

Регионална здравна инспекция –Добрич / РЗИ

Държавната здравна политика на територията на областта се осъществява и организира от РЗИ . РЗИ отговаря за координацията и изпълнението на хоризонтални здравни мерки, насочени към хората в риск на територията на област Добрич. Създава база данни за здравни специалисти в помощ на хора с увреждания и хора със зависимости, която се използва от ДСП за насочване и консултиране на клиенти в риск.

Конкретните им отговорности са насочени към: здравна профилактика на майчинството/ бременността с фокус нежелана и рискова бременност; медицинска рехабилитация за деца и възрастни с увреждания и подкрепа за техните семейства; разработване на здравносоциални програми за семейно планиране; качествена здравна грижа в домовете за деца и хора с увреждания и стари хора във всички общини на област Добрич .

Участие на НПО

Важна роля в изпълнението на стратегията играят НПО – част от тях участват в предоставянето на социални услуги като преки доставчици, други допринасят за прилагането на принципите и философията на Стратегията като представители на гражданското общество и групите в риск в област Добрич . Гражданските организации предоставят социални, здравни и образователни услуги на територията на общината и областта за хора в риск. Съвместно с общините, териториалните структури на АСП и гражданите НПО разработват интегрирани политики и мерки за социално включване. Участват в инициирането и изпълнението на хоризонтални мерки и политики за социално включване като партньори на общините и/или водещи организации за проектите. Подпомагат училищата, ЦОП и СИ при работа със семейството и с деца за изграждане на умения за самостоятелен живот и индивидуално развитие, задържане в училище, превенция на рисково поведение и зависимости.

НПО участват в актуализирането на Стратегията, в изготвянето на годишен план за действие и в осъществяването на мониторинг и оценка на изпълнението ѝ като подпомагат събирането на данни и оценката на потребностите на крайните потребители.

Анализите на ситуацията и оценката на потребностите от социални услуги в общините на територията на област Добрич са приети с решения на общинските съвети както следва:

- община град Добрич, прието с решение на Общински съвет № по протокол №
- община Добричка, прието с решение на Общински съвет № по протокол №
- община Балчик, прието с решение на Общински съвет № по протокол №
- община Каварна, прието с решение на Общински съвет № по протокол №
- община Шабла, прието с решение на Общински съвет № по протокол №
- община Крушари, прието с решение на Общински съвет № по протокол №
- община Генерал Тошево, прието с решение на Общински съвет № по протокол №
- община Тервел, прието с решение на Общински съвет № по протокол №

Етапи в изпълнението на стратегията

Областната стратегия за развитието на социалните услуги в област Добрич обхваща 5-годишен период (2016 – 2020), в който се обособяват два етапа с продължителност по 3 и 2 години за изпълнение на стратегията, всеки от които започва с период на подготовка и интензивно оперативное планиране, както следва:

	Период	Дейности
Подготвителен етап	2016, първа половина	<ul style="list-style-type: none"> • Изготвяне и приемане на Общински стратегии за социалните услуги в 8-те общини • Оперативно планиране на интервенцията през първите 3 години • План за действие 2016
Първи етап	2016 - 2018	<ul style="list-style-type: none"> • Изпълнение на дейностите по стратегията
Оценка и препланиране	2018, четвърто тримесечие – 2019, първо тримесечие	<ul style="list-style-type: none"> • Междинна оценка на постигнатите резултати и ефекти от стратегията • Препланиране на следващия тригодишен етап в съответствие със заключенията и препоръките от междинната оценка
Втори етап	2019 – 2020	<ul style="list-style-type: none"> • Изпълнение на дейностите по стратегията
	четвърто тримесечие 2020 - първо тримесечие 2021	<ul style="list-style-type: none"> • Финална оценка на въздействието от Областната стратегия

ПРИЛОЖЕНИЕ № 1

Основни изводи, изведени от финалната оценка за ефективността и въздействието на Стратегия (2011 – 2015 г.), които да бъдат взети под внимание и да залегнат в Стратегия (2016-2020 г.), респективно и в общинските стратегии за развитие на социалните услуги:

През януари 2016 г., на основание чл. 5, ал. 1, т. 8 към Меморандум за разбирателство от 19.03.2012 г. Областният управител на област - Добрич възложи на Фондация Лумос, клон България, да изготви финална оценка и мониторингов доклад за ефективността и въздействието на Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Добрич (2011 – 2015 г.).

В периода 2011 – 2015 г. влияние върху развитието на системата на социалните услуги в област Добрич оказват практическата реализация на държавната политика, насочена към подобряване на планирането, деинституционализацията на грижите и предоставянето на повече услуги в общността за деца, възрастни хора и хора с увреждания. За осъществяването на някои от дейностите по изпълнение на Стратегията за развитие на социалните услуги 2011-2015 г. липсва информация или е частична. Това създава трудности не само по мониторинга на изпълнение на Стратегията, но и по отчитането на ефективността и резултатите за определените рискови групи – деца, възрастни и семейства. Въпреки това може да се направи извода, че Областната стратегия се осъществява в рамките на 76% от планираното за периода. Само половината от планираните нови услуги са разкрити, но в процента на нереализираните влизат заложените резидентни услуги за деца, които е предстояло да бъдат изведени от специализираните институции. Причините за нереализиране на тези услуги е, че част от децата са изведени в семейна среда, а други са преместени в услуги в страната, в близост до семействата си. Нереализирани са планирани специализирани институции за стари хора, което обаче следва да се разглежда в контекста на Националната стратегията за дългосрочна грижа.

Важно е да се отбележи също, че в отчетния период е планирано закриването само на една институция за деца и намаляване на капацитета на други две, а в края на 2015 г. са закрити три от четири институции. Съществено е нарастването на социални услуги в общността за деца, чието увеличение достига 94% от общия брой на услугите за деца. Нарастване се отчита и при услугите в общността за хора с увреждания и стари хора, като то достига 87%, в това число услуги държавно делегирана дейност, местна дейности и частно финансирани.

Посочените по-долу изводи и препоръки се отнасят до три основни области:

- **Област 1: Деинституционализация и подобряване на качеството на услугите за деца и семейства;**
- **Област 2: Услуги за възрастни и стари хора;**
- **Област 3: Управление на услугите.**

Област 1:

Деинституционализация и подобряване на качеството на услугите за деца и семейства:

Констатации и изводи:

- Деинституционализацията на грижата за децата, заложена в Националната стратегия „Визия за деинституционализация на децата в Република България” и Плана за действие към нея, е **необратим процес** в област Добрич;
- Вследствие на реализацията на Националната стратегия и Визията за деинституционализация, въпреки предизвикателствата от различен характер, броят на **специализираните институции за деца е намален с три четвърти**: три от общо четирите

специализирани институции за деца са закрити (2012 г. - ДДЛРГ „Дъга” за деца от 7 до 18 години в гр. Добрич, 2013 г. - ДДЛРГ „Добруджанче” за деца от 3 до 7 години в с. Овчарово, 2015 г. – ДДУИ с. Крушари). Двете институции за деца лишени от родителка грижа, за които е планирано единствено постепенно намаляване на капацитета, са закрити преди края на стратегическия планов период, като децата са **реинтегрирани** в семейна среда, а тези за които то е невъзможно или рисковано, са настанени в близка до семейната среда. **Продължава да функционира единствено домът за медико-социални грижи в гр. Добрич, при очертала се трайна тенденция за намаляване броя на настанените деца;**

- За подобряване благосъстоянието на децата с увреждания - най-уязвимите и в най-голяма степен застрашени от социално изключване, по Плана за действие към Националната стратегия за деинституционализация, проект „Детство за всички” („Да не изоставим нито едно дете”), ОП „РЧР” 2007 – 2013 г. са разкрити **5 нови резидентни услуги (четири центъра за настаняване от семеен тип и едно Защитено жилище) за деца и младежи с увреждания, изведени от ДДУИ с. Крушари и ДМСГД гр.Добрич, които предлагат алтернатива на институциите.**
- За успеха на деинституционализацията на грижите за децата и младежите от специализираните институции, които са преместени в нови алтернативни услуги (ЦНСТ и ЗЖ) от решаващо значение е подкрепата от съпътстващи услуги. Ограничеността на услуги, които да отговорят на конкретните потребности на всяко дете представлява **риск от възпроизвеждане на институционалния модел в новите резидентни услуги;**
- Резултатите от мониторинга сочат, че отделните услуги все още **не успяват да работят като част от голямата система от услуги** на ниво община и област, което създава предпоставки за намаляване на качеството на подкрепата на уязвимите групи. Проучването показва, че при работа по случай, фокусът е обърнат основно към конкретното дете, **необходимостта от подкрепа на цялото семейство и средата около него не се отчита в достатъчна степен;**
- Като основа за създаване на мрежа от услуги е планирано разкриването на Центрове за обществена подкрепа във всяка една община в областта. В края на периода на мониторинга, поради различни причини **не са разкрити планираните центрове за обществена подкрепа в общините Генерал Тошево, Крушари и Тервел.** Капацитетът на новоразкритите центрове за обществена подкрепа в гр. Балчик и гр.Каварна, предоставени за управление на частен доставчик, е по-нисък от планирания;
- Подкрепата за децата и семействата в риск, живеещи в малките и отдалечените населени места е важна, но е слабо застъпена поради ограниченото предоставяне на **мобилни социални услуги.** Чрез проектно финансиране и с местни приходи, Община Добричка е реализирала **консултативни и подкрепящи дейности в ЦОП** с изцяло мобилни услуги за период от 2 години. Въпреки ефективността му, впоследствие **няма осигурена устойчивост на услугата,** което води до риск редица деца и семейства в общината да не получават подкрепата, от която се нуждаят.
- Развитието на **интегрирани услуги за ранно детско развитие** е сред ключовите мерки в подкрепа на децата и семействата, заложен в Националната стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2020 и в Националната програма за развитие на България 2020. За превенция на социалното изключване, изолация и за намаляване на бедността на деца и семейства в риск, в Стратегията е заложено осъществяването на инвестиции в ранното детско развитие в **Общностни центрове в половината (четири) от общините** в област Добрич по проект „Социално включване” на МТСП. Макар и с голямо закъснение и редуцирани дейности, са предоставени услуги за ранно детско развитие, ранна интервенция на уврежданията, превенция на рисковете в ранна

детска възраст, по-добра училищна готовност, подобряване на семейната среда и др., с което **се отчита** съществено разширяване на мрежата от социални услуги и мерки за подкрепа на уязвимите семейства и децата;

- Децата и младите хора с емоционални, поведенчески и психични проблеми не могат да **се ползват от адекватна медицинска и социална закрила** в рамките на област Добрич, където продължават да липсват подходящи дейности за подкрепа на тази група в общността;
- Успешното затваряне на входа към специализираните институции е пряко свързано и с развитието на алтернативни форми на грижа. Реализираният в партньорство между АСП и общините Балчик, Добрич и Добричка проект „И аз имам семейство” предоставя възможност за развитие на алтернативна семейна среда и грижа за деца в риск. В периода 2011 – 2015 г. се наблюдава **висок ръст на приемната грижа**, който доведе до частично затваряне на входа към ДМСГД. Наред с безспорните резултати в развитието на приемната грижа, като цяло се наблюдава **дефицит на приемни семейства за новородени деца и деца с увреждания** в област Добрич, което рефлектира негативно върху структурираните действия на заинтересованите страни, свързани с превенция на настаняването в институция;
- **Професионалната мрежа за предотвратяване на изоставянето на деца** и настаняването им в специализирана институция, вкл. на ниво родилен дом, която помага на родителите да преодолеят трудностите си и да дадат шанс на детето си да живее в семейна среда **е получила развитие в резултат на партньорството** между представители на местните структури на АСП, общински администрации, МБАЛ гр. Добрич, неправителствения сектор;
- **Приобщаващото образование за деца със специални нужди е в начален стадий на развитие** - училищната система все още не е приспособена към нуждите на всяко дете, така че училището да бъде приобщаваща среда за развитието и обучението му;
- По отношение на децата, **жертви на насилие или в риск от насилие** не са осигурени условия за разпит, **не са развити в достатъчна степен подходящи услуги** за защита и възстановяване и не е реализиран планираният областен кризисен център;
- Регистрирани са **положителни промени в живота на децата и младежите, с увреждания**, които са преместени от специализирани институции в алтернативни резидентни услуги, **но е необходима системна и целенасочена работа**, така че да се превърнат само в места за живеене и да не възпроизвеждат институционалния модел;
- Настоящата система за закрила, все още не е в състояние да гарантира ранното откриване на увреждане и **идентифициране на специфични потребности и функциите за социална/комплексна подкрепа, с цел осигуряване на достъп до универсални услуги на всички нуждаещите се деца и семейства.**

Основни препоръки:

- Да се създадат условия за **ранно идентифициране на специфични потребности за децата и семействата, за да се гарантира навременен достъп до интегрирани услуги** (медицински, образователни, рехабилитационни и пр.).
- Да продължи реализацията на процеса на деинституционализация на децата на територията на област Добрич, **чрез:**
 - **Закриване на последната специализирана институция за деца от 0 до 3 години** - ДМСГД гр. Добрич, като се замени с иновативни интегрирани медико-социални услуги в общността.
 - Системно да се осигуряват **възможности за ползване на подкрепящи услуги и дейности за социално включване** при задоволяване на специфичните потребности на децата и

младежите с увреждания, изведени от ДМСГД гр. Добрич и ДДУИ с. Крушари - потребители в новоразкритите алтернативни резидентни услуги по проект "Детство за всички", с цел предотвратяване на реинституционализацията.

- Да се гарантира **минимален пакет от социални и междусекторни услуги в общността**, за задоволяване на специфичните потребности на децата и семействата в риск, чрез реализиране на подкрепящи мерки и дейности, насочени към запазване целостта на семействата и предотвратяване изоставянето на деца в институции. За подобряване достъпа на децата и семействата, живеещи в малки и отдалечени населени места, да се осигури **развитието и предоставянето на мобилни социални услуги**.

- Да се мултиплицират **примерите на добра практика** при прилагане на иновативни и алтернативни модели за предоставяне на комплексни услуги и подкрепа за деца в риск и техните семейства, както и за заобикалящата ги социална среда.

- Да продължи развитието и утвърждаването на **интегриран подход** при предоставяне на социални услуги, медицински грижи и психологическа подкрепа за деца в риск с/без увреждания, насочен към ранна интервенция и превенция на рисковете в детска възраст.

- Да се развие на областно ниво **приемната грижа за деца от 0 до 3 години и деца с увреждания**, с цел превенция на зависимостта от институционалния тип грижи за тези целеви групи.

- Да се осигури на областно ниво предоставянето на социални и междусекторни услуги/дейности, с фокус **опазване, възстановяване и укрепване на психичното здраве на деца и младежи** с емоционални, поведенчески и психични проблеми.

- Да се осигури **приобщаваща училищна среда**, която да отговаря на нуждите на всяко дете, като му отделя **необходимото внимание и минимизира рисковете да бъде социално изолирано или изключено от образователната система**.

- Да се осигурят подходящи услуги за **защита и възстановяване на деца, жертва на насилие**, както и подкрепа при преминаване през съдебни процедури, чрез които да се **направят системите за закрила и правораздаване по-чувствителни към правата и интересите на децата**.

Област 2: Услуги за възрастни и стари хора

Констатации и изводи:

- Планираното разширяване на обхвата на социалните услуги в домашна среда за подкрепа в ежедневието на хората с увреждания и на техните семейства е осъществено чрез осигуряване и доразвиване на услугите „Личен асистент“ по НП „АХУ“ и ОП „РЧР“, както и „Домашен помощник“ и „Социален асистент“ на проектен принцип по ОП „РЧР“. Постигнато е **разширяване на спектъра от дейности** в създадените „Звена за услуги в домашна среда“ към ДСП при реализиране на проект по схема “Помощ в дома” в шест от общините в областта. По отношение на устойчивостта при услугите, предоставяни по проекти са налице периоди, в които потребителите не получават социални услуги, което оказва негативен ефект върху децата/лицата с увреждания и старите хора;
- Във всички общини на територията на област Добрич възрастни хора и хора с увреждания, които се нуждаят от **ежедневна подкрепа и грижа** в тяхната естествена семейна среда, могат да ползват **социалната услуга в общността** „Домашен социален патронаж“ в рамките на капацитетните възможности. През отчетният период за изпълнение на Стратегията 2011 – 2015 г. е постигнато поетапно, но значително увеличение на капацитетите на ДСП до 388 места от планираните 295 места до края на 2015 г.;

- Ежегодно, в периодите 1 януари – 30 април и 1 октомври – 31 декември, сезонни обществени трапезарии във всички общини на територията на област Добрич, осигуряват безплатен топъл обяд, което допринася за **подобряване качеството на живот на лица и семейства** на месечно социално подпомагане, лица с доказана липса на доходи и близки, които да се грижат за тях, самотно живеещи лица и семейства, получаващи минимални пенсии, скитащи и бездомни деца и лица и др.;
- На територията на област Добрич има **добре развита мрежа от читалища и клубовете** на пенсионера във всичките осем общини, като се осигурява подкрепа за развитие на дейността от общинските администрации, в т. ч. за реализацията на различни инициативи, издръжка, ремонт и др. Реализираните мероприятия и инициативи в клубовете на пенсионера кореспондират с предоставяните дейности за подкрепа в услугата “Дневен център за стари хора”, в частта организация на свободното време и личните контакти за възрастни хора;
- Запазва се тенденцията социални услуги в общността от типа дневни и консултативни центрове за възрастни с увреждания да се предоставят **предимно в областния център**. Услугите на ЦСРИ могат да ползват нуждаещите се в още две общини Шабла и Крушари. На територията на община Тервел са разкрити “Центрове за социално-здравни услуги”, които оказват медико-социална подкрепа (“Домашен социален патронаж”, “Социална трапезария”, “Дневен център”) на възрастни, самотно живеещи и/или хора с увреждания, както и деца от социално слаби семейства от села на територията на общината;
- Налице е трайна тенденция на значително **увеличаване на възрастните хора и лицата с увреждания, чакащи настаняване в петте специализирани институции** в област Добрич. В края на 2015 броя им е увеличен почти двойно. Проучването показва, че почти 30% от чакащите живеят в населени места извън област Добрич, което поставя въпроса за политика по осигуряване на услуги от други административно-териториални единици. Същевременно липсват данни за броя на нуждаещите се от област Добрич, които кандидатстват за ползване на специализирани услуги в други области на страната;
- Наличните резидентни услуги **не могат да покрият заявените потребности** на лицата с увреждания за осигуряване на място за живот в среда близка до семейната, както и оказване на индивидуализирана подкрепа и грижа, след изчерпване на възможностите за грижа в домашна среда. Функциониращите три защитени жилища за хора с умствена изостаналост са с общ капацитет 22 места. Две от тях са в областният център гр. Добрич, а третото е разкрито в с.Крушари по проект “Детство за всички”. Не е използвана възможността за разкриване на ЗЖ и ЦНСТ за възрастни с психични разстройства и ЦНСТ за възрастни с умствена изостаналост по схема за безвъзмездна финансова помощ „Живот в общността”;
- Единствената подкрепяща услуга в общността на територията на област Добрич за лица с психични разстройства, които се нуждаят от специализирана и/или непрекъсната подкрепа в ежедневието, поради тежка степен на психично увреждане остава Дневния център за възрастни хора с психични увреждания в гр. Добрич. Липсата на функциониращи услуги в останалите седем общини от област Добрич за тази целева група **ограничава правата на лицата с психични разстройства**, води до социалното им изключване, което ги поставя и в риск от зависимост от институционален тип грижи;
- **Не са разкрити алтернативни социални услуги от резидентен тип** – ЦНСТ за подкрепа на стари хора, нуждаещи се от 24 часова грижа, за които са изчерпани възможностите за грижа в домашна среда и чакат за настаняване в специализирана институция през отчетния период 2011 -2015 г.;
- Не са разкрити планираните в общините Добричка и Ген. Тошево **приюти за бездомни лица** и лица с потребности от настаняване в различни институции след изчерпване на възможността

за оставане в семейна среда. Текущата издръжката на Центъра за временно настаняване на бездомни мъже, разкрит от Фондация “Ръка за помощ”, се осъществяват само от дарения, което се явява ограничително условие за наличните човешки, материални и финансови възможности/капацитет, както и за устойчивостта в дългосрочен аспект при реализиране на подкрепящи дейности за бездомните лица;

- През 2015 г. по проект РСППСУРР е реализирано проучване и оценка на петте специализираните институции за възрастни с увреждания и стари хора в област Добрич. На база констатациите от мултидисциплинарни екипи е изготвен “Анализ на състоянието на специализираните институции за възрастни хора в област Добрич”. В анализа е изведена необходимостта от **преструктуриране и/или поетапно закриване на специализираните институции**, като са планирани мерки за подкрепа, чрез разкриване на съпътстващи социални услуги в общността за възрастните хора и лица с увреждания.

Неосъщественото разкриване на планираните домове за стари хора в общините Ген. Тошево и Шабла следва да бъде разгледано в контекста на процеса на деинституционализация на грижата за старите хора и лица с увреждания и реализирането на заложените цели и мерки в “Национална стратегия за дългосрочна грижа”.

Основни препоръки:

- Поетапно закриване и/или реформиране на функционално остарелите и неотговарящи на нуждите на потребителите **специализирани институции за възрастни с увреждания и стари хора** на база изготвения по проект РСППСУРР “Анализ на състоянието на специализираните институции за възрастни хора в област Добрич”;
- За успешната деинституционализация на възрастните хора е необходимо изграждането на мрежа от достъпни и качествени услуги в общността, която да осигури възможност за подготовка и извеждане на възрастни хора с/без увреждания от специализираните институции и да играе превантивна роля по отношение на институционализирането им чрез:
 - Планиране на мерки и дейности за **преход от институционалните грижи** в домове за възрастни хора и лица с увреждания, към услуги предлагани в общността и семейната среда, като се разшири кръгът от социални услуги, предоставяни от дневните центрове, центровете за социална рехабилитация и интеграция, защитени жилища, както и услугите в домашна среда, с оглед изпълнение на “Националната стратегия за дългосрочна грижа” на общинско и областно ниво.
 - Да се развият **алтернативни социални услуги от резидентен тип** – ЦНСТ за подкрепа на стари хора и лица с увреждания от област Добрич, нуждаещи се от 24 часова грижа, за които са изчерпани всички възможности за грижа в домашна среда, и чакат за настаняване в специализирана институция.
 - Да се осигури **подкрепяща среда в рамките на общността** на лицата с психични разстройства, деменция и умствена изостаналост, чрез разширяване на мрежата от социални и интегрирани междусекторни услуги, разпределени равномерно на територията на област Добрич.
 - Да се развият приоритетно и предоставят в общините услугите в общността като **„личен асистент”**, **„социален асистент”** и **„домашен помощник”**, които са най-добрата алтернатива за подобряване качеството на живот и осигуряване на лична помощ, социална подкрепа и подпомагане при комунално-битови дейности на потребителите – деца/лица с увреждания, възрастни и самотни хора.
 - Да се осигури подкрепа на една от най-уязвимите групи възрастни – бездомните лица, чрез предоставяне на социални услуги в **приют и/или център за временно настаняване** за самотните и

бездомни жени, с цел задоволяване на базовите им потребности от осигуряване на подслон, храна, здравни грижи, хигиена, социално, психологическо и правно консултиране.

- Да продължи планираното увеличение на капацитетите на **домашните социални патронажи** във всички общини в област Добрич, както и да се разшири спектъра от дейности с цел увеличаване на възможностите за оказване на социалната подкрепа, грижа и подпомагане на по-голям брой потребители – възрастни с увреждания, стари хора, самотни лица и др.

- Да продължи разширяването на **мрежата от читалища и клубове на пенсионера/инвалида**, в повече населени места в отделните общини от област Добрич, с цел устойчиво развитие на установените като успешни модели за социална подкрепа за възрастни хора и лица с увреждания.

- Да продължи партньорството между държавната и местните власти, чрез реализирането на услуги в **обществени трапезарии** за подкрепа на самотно живеещи лица и семейства, получаващи минимални пенсии, бездомните, социално слабите и лицата без доходи и без близки, които да се грижат за тях.

Ключов приоритет на заинтересованите страни в процеса на планиране и развитие на социалните услуги на територията на област Добрич през периода 2016 – 2020 г., следва да бъдат общините със слабо развити социални услуги, с цел адекватното и ефективното **разпределение на ниво област**, както и по -добрия достъп и качествено предоставяне на социални услуги на лица от уязвими групи.

Област 3: Управление на услугите.

Констатации и изводи:

- Планираният **Регионален център за развитие на човешките ресурси** като орган, който ще координира и подпомага осъществяването на Стратегията **не е създаден**. Част от планираните дейности са реализирани по проект „Развитие на системата за планиране и предоставяне на социални услуги на регионално равнище“, осъществен с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“;
- Въпреки че представители на общинските администрации, доставчиците на услуги и ДСП са обучавани, все още не е решен проблема с подготовката, достатъчните **обучения и периодичните супервизии** в сферата на социалните услуги. Обученията се провеждат епизодично, предимно от НПО или в рамките на различни проекти, което води до рисков персоналът, от който зависи качеството и нивото на предоставяните услуги, да не се чувства достатъчно подготвен и сигурен да реализира на практика идеите за социално включване и подкрепа на различни уязвими групи;
- В края на 2015 г. организациите/дружествата с опит в управление на услуги и проекти в област Добрич са БЧК, Фондация „Ръка за помощ“, Фондация „Свети Николай чудотворец“, „Център за психично здраве д-р П. Станчев“ ЕООД гр. Добрич, „Соник старт“ ООД. Въпреки това, **възлагането на управлението** на социалните услуги на външни доставчици все още е ограничено;
- Не винаги и не за всяка дейност е налична **информация за осъществяването на дейностите**, заложили по Стратегията – това създава трудности както за проследяване на изпълнението на стратегията, така и за анализ на различните елементи и особености на предоставянето на социални услуги за уязвими групи;
- Все още не се наблюдава пълна промяна в парадигмите от медицински модел на грижа, който подчертава ограниченията на индивида, към **модел на хуманна и подкрепяща социална**

работа, която подчертава възможностите на отделната личност, гарантира правата и е ориентирана към по - пълно социално включване на деца/лица с увреждания;

- Качеството на услугите - както стари, така и нови е фокусирано по - скоро върху ресурсите и процесите, а не върху резултатите и ефекта в дългосрочен план от работата с потребителите на самите социални услуги. Те не са обвързани в достатъчна степен с концепцията за **качеството на живот** и приноса на услугата за подобряване на качеството на живот на потребителите и техните семейства.

Основни препоръки:

- С оглед **подобряване качеството** на предоставяните и развиване на нови социални услуги, съобразно нуждите на рисковите групи и общността:
 - Да се продължи междуобщинското партньорството и партньорството с неправителствения сектор за **постигане на взаимодействие** между различните публични и социални сектори – социални услуги и подпомагане, образование, здравеопазване, заетост, инфраструктура и жилищна среда предвид комплексния характер на проблемите на хората в риск;
 - Да се използва **експертизата, опита, иновативните подходи, идентифицираните добри практики и изследователската дейност** на неправителствените организации относно мерките, дейностите и инициативите за постигане на целите на Националната стратегия „Визия за деинституционализация на децата в Република България”;
 - Да се прилага системния **междуинституционален подход** при планиране и разработване на подкрепящи мерки/интервенции за рискови групи, както и при предоставянето на социалните услуги;
 - Да се повиши дела на **участие на потребителите** в процесите на вземане на решение за вида и начина на предоставяне на услугите в общността;
 - Да се въведе механизъм за **обратна връзка от потребителите**, чрез създаване и системно прилагане на ефективен инструментариум, отчитащ/отразяващ адекватността на интервенциите за подкрепа и качеството на предоставяните услуги, която да служи и за целите на текущия мониторинг на Стратегията;
 - Да се въведе практика на интегриран модел за **мониторинг на качеството в социалните услуги**, като фокус са тези нива за измерване, които зависят от самия доставчик, т.е. организационно, процесно и резултатно ниво в предоставяне на подкрепата;
 - Да се стимулира процеса на социално договаряне между общините и НПО в област Добрич, за да се разшири възлагането на управлението на социалните услуги на **външни доставчици**;
 - Да се създаде механизъм за вземане на решения по случаи, които водят до **рискове от раздяла на децата от семействата им** – в сферата на социалните услуги, социалното подпомагане, здравеопазването, образованието, заетостта;
 - Да се проучат и използват възможностите за **работата на доброволци** при предоставянето на услуги на различни уязвими и рискови групи, като се осигури необходимото обучение за работа с рискови групи, преди постъпване в услугата;
- С оглед **осигуряване на устойчивост на финансиране** на действащите и планираните социални услуги полезно би било:
 - Да се използват възможностите по Оперативната програма „Развитие на човешките ресурси”, както и прилагането на модела на кръстосано финансиране по взаимнодопълващ се начин

между отделните Оперативни програми за **продължаване процеса на деинституционализацията на грижата за децата** и възрастните през новия програмен период 2014 - 2020 г.;

- Да се подготвя процеса на **прехвърляне на средствата за издръжка от закриващите се специализирани институции към новите услуги**, които се разкриват в общността чрез участие в разработване на финансов механизъм и правила за прилагането му на областно ниво;

- С оглед **развитието на капацитета на човешките ресурси**, ангажирани с управление и предоставяне на социалните услуги:

- Да се извършва системно проучване сред екипите на социалните услуги относно необходимостта от конкретни обучения, което да служи като основа за планиране на бъдещи обучения;

- Да се използват възможностите по проекти на оперативни програми към Структурните фондове на Европейския съюз за реализиране на планираните в Стратегията дейности, в т. ч. за **обучение** на представители на доставчици на социални услуги и техните служители; социални работници; работещи в сферата на социалните услуги; служители в публични институции, ангажирани с процеса на разработване и изпълнение на политиката в областта на социалните услуги (ДАЗД, АСП, областна и общински администрации и др.);

- Да се осигуряват достатъчно **въвеждащи и надграждащи обучения, обмяна на опит и добри практики** за различните нива на персонала, въвличен в предоставянето на социални услуги, за специалистите, ангажирани с администрирането, управлението и директното предоставяне на социалните услуги и работата с различни групи ползватели на социални услуги в област Добрич;

- Да се разшири практиката за осъществяване на **външна индивидуална и групова супервизия**, като елемент от системата за управление на човешките ресурси и като средство за подобряване на качеството на предоставяните услуги.

- С оглед **оптимизиране на процесите по мониторинг и оценка на Стратегията и подпомагането на процесите на планиране:**

- Да се подобри системата за **текущо събиране и анализ на информация** по отношение на изпълнението на заложените дейности по стратегията, както и за изпълнението на други дейности в сферата на създаване и предоставяне на услуги за уязвими групи.

- Да се осъществява непрекъснатото наблюдение на прилагането на дългосрочните политики за рискови групи през етапите на реализиране на Стратегията, с цел **актуализиране на системата от възможни индикатори** за проследяване на процесите на общинско и областно ниво.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 2

Основни изводи, изведени от ситуационния анализ и оценката на потребностите в област Добрич (въз основа на представени общински анализи)

През месеците февруари и март 2016 г., на основание Заповед № ОКД-01-02-2/ 5.2.2016 г. на Областен управител на Област Добрич е сформиран областен оперативен екип от експерти, който въз основа на представени общински анализи изведе Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в област Добрич, който съвместно с финалната оценка на Фондация Лумос – България бе представен пред заинтересованите страни на работна среща, проведена на 12.03.2016 г. в зала „Европа“ на Областна администрация – Добрич.

Проучването на ситуацията в област Добрич и общините в нейния териториален обхват е фокусирано върху нуждите от социални услуги, разглеждани в общия контекст на социално-икономическите проблеми, съществуващите политики и мерки за социално включване на уязвимите общности и групи от населението в областта. Рисковите групи са формулирани след анализ на техните социални и икономически предпоставки, идентифицирани чрез анализ на данните от цялостното проучване. Обхвата на темите на проучването включва икономически проблеми, демографски тенденции, общо състояние на социалните услуги като осигурени ресурси /финансови и човешки/, достъп, капацитет и качество на наличните услуги. Изводите от анализа на ситуацията и събраните конкретни данни са основа за планирането на социални услуги, които да осигуряват достъп на потребителите; избор на вид и капацитет на услугите; избор на видове финансиране, междуобщинско и междусекторно сътрудничество, тясно взаимодействие с неправителствени организации.

Демографската картина за област Добрич е неблагоприятна, което е характерно и за цялата страна. Населението застарява поради ниска раждаемост както и в резултат на засилени миграционни процеси на хора в трудоспособна възраст.

Отчитайки структурата на икономиката в областта, както и различните фактори – външни и вътрешни, които влияят на социалните и демографските процеси, са налице предпоставки в резултат на които:

- Намалява относителния дял на лицата в трудоспособна възраст ;
- Налице са неблагоприятни тенденции във възрастовата и образователна структура на работната сила;
- Доминира броя регистрирани безработни без специалност и образование или с ниско такова ;
- Сравнително висок дял на хората с увреждания, както и на самотно живеещите стари хора – особено характерно за общините с голям брой села, отдалечени от общинския и областен център ;
- Налице е устойчива тенденция към миграционно движение и обезлюдяване, най-вече в общини в които няма развити икономически сектори даващи възможност за бърза реализация на пазара на труда;

Изводи за наличните социални услуги

В състава на област Добрич са включени осем общини – Балчик, Генерал Тошево, Добричка, град Добрич, Каварна, Крушари, Тервел и Шабла, с 215 населени места, от които 6 града. Специфична особеност за областта е наличието на община без административен център на своята територия - община Добричка, в която има само села, и община съставена само от град – община град Добрич.

Социалните услуги в общността са услуги, предоставяни в семейна среда или среда близка до семейната. Такива са личен асистент, социален асистент, домашен помощник, домашен социален

патронаж, дневен център, център за социална рехабилитация и интеграция, център за временно настаняване, приемна грижа, кризисен център, център за настаняване от семеен тип, защитени жилища, обществени трапезарии и др.

Специализираните институции за предоставяне на социални услуги са домове за деца или младежи с увреждания, домове за възрастни хора с увреждания, домове за стари хора, приюти, домове за временно настаняване и др. Социални услуги в специализирани институции се предоставят след изчерпване на възможностите за ползване на услуги в общността.

Важна подкрепа за възрастни с увреждания в семейна среда в цялата област е оказана чрез реализираните проекти предоставящи съдействие от лични и социални асистенти и домашни помощници. При предоставянето на тези услуги с предимство подкрепа е оказана на деца и лица с увреждания, на лица с инвалидност и със затруднение в самообслужването.

В почти всички общини в областта, за удовлетворяване потребностите на тези групи е постигнато значително разширяване на капацитета на домашния социален патронаж.

Услугата е достъпна за всички желаещи да бъдат потребители.

На територията на община град Добрич са съсредоточени по-голямата част от социалните услуги в област Добрич – функционират две специализирани институции ДМСГД и Дом Стари хора. Разкрити са 17 СУ, от които 9 са резидентен тип.

СУ за деца резидентен тип се предлагат в седем ЦНСТ в гр. Добрич.

СУ в общността са ЦОП, БЧК, ЦОП 2, ЦОП „Ръка за помощ”, ДЦДУ и Общностен център за деца и семейства, който предлага интегрирани услуги за деца и лица. ЦОП функционира и в община Балчик. Потребители на описаните СУ в общността са лица и от останалите общини в Областта.

В община Добрич град, услуги в семейна среда за лица и деца се предлагат по проекти: „Нови възможности за грижа, „И аз имам семейство”, „Приеми ме 2015”, Домашен социален патронаж. Към ДСП Добрич през 2014 година е създадено Звено за предоставяне на услуги в домашна среда, с което се осигурява устойчивост на Проект „Помощ в дома” за 42 лица – възрастни хора, хора с увреждания, самотно живеещи.

В областният град е развита широка мрежа от социални услуги в общността, които работят в направление превенция на риска от социално изключване. Всички заведения за социални услуги работят за минимизиране на социалното изключване и намаляване на бедността. Разкрит е почти целият спектър от социални услуги, заложен в Правилника за прилагане на закона за социално подпомагане. Услугите са достъпни за хора с увреждания, тъй като са оборудвани с подходящи съоръжения за достъп. Намират се в стратегическа близост до ползвателите и има наличен транспорт до тях. Разкрит е Общностен център за деца и семейства / ОЦДС в близост до жилищен квартал, населен с компактно ромско население. В същата сграда функционира и Първичен здравен център. Здравните медиатори осъществяват дейността си на терен.

Община град Добрич предоставя услугата ЦОП и ДЦВУ за управление от външни доставчици, съответно – БЧК и ЦПЗ „Д-р П. Станчев”.

Социалните услуги, предоставяни от специализираните институции се извършват в широк спектър от заведения, които осигуряват социални, медицински, образователно-квалификационни и материални услуги. Предоставянето на този вид услуги се осъществява след изчерпване на възможностите за извършване на услуги в общността.

Анализа и оценка за развитие на социалните услуги на територията на община Добричка е етап от процеса на стратегическо планиране на социални услуги на общинско ниво. През 2013 г. е закрит Домът за деца лишени от родителска грижа в с. Овчарово.

В с. Опанец институционална грижа се предоставя в Дом за възрастни хора с деменция. Задоволяват се потребностите на възрастни хора с деменция и болестта на Алцхаймер, за които е нужно да се полагат специфични грижи.

Социалните услуги, които се предоставят в общността се отнасят до семейната или близка до семейната среда.

Домашният социален патронаж е традиционна услуга, която се предоставя в община Добричка. Домашен социален патронаж е местна дейност, финансирана от общинския бюджет. Първите патронажи са разкрити през 1989 г. През 2011 г. Домашен социален патронаж увеличава капацитета си за предоставяне на соц.услуги на нуждаещите се от 450 на 500 места. Услугата е търсена от потребителите (възрастни хора и хора с увреждания) предвид предлагания по домовете комплекс от социални услуги, като доставяне на топла и разнообразна храна, доставка на хляб по заявка, наблюдение на здравословното състояние и съдействие за получаване на медицинска помощ, поддържане на лична хигиена и хигиена на жилищните помещения, организиране на свободното време, битови услуги, съдействие за изготвяне на медицински и други необходими документи, снабдяване с помощно технически средства и др.

Към момента броят на обслужваните населени места на територията на община Добричка са 50, а общият брой на ползващите услугата потребители е 500.

През 2008 г. в община Добричка по проект, финансиран от Фонд „Социално подпомагане” при МТСП, се предоставя услугата "Обществена трапезария". Тази социална услуга се предоставя в обектите на Домашен социален патронаж функциониращи на територията на община Добричка.

Целта на тази услуга в общността е задоволяване на потребностите от топла храна за хора, които не могат да си я осигуряват сами. Основна потребност на ползвателите на услугата е осигуряване на топъл обяд през зимния сезон. Ползватели на този вид услуга са лица и семейства на месечно подпомагане по реда и условията на чл.9 от ППЗСП; лица с доказана липса на доходи и близки, които да се грижат за тях; самотно живеещи лица и семейства, получаващи минимални пенсии; скитащи и бездомни лица и деца.

Община Добричка е партньор по национален проект „Подкрепа за достоен живот”, който стартира през месец ноември 2010 г. Една от специфичните цели на проекта е да се децентрализира предоставянето на услугата „Личен асистент”, да се създадат възможности лицата с трайни увреждания да участват активно в планирането на услугата, в избора на личен асистент, да се намали риска от зависимост от институционален тип грижи на хора, нуждаещи се от обслужване.

От 01.10.2012 год. с Решение на Добрички общински съвет е разкрита социална дейност „Социален асистент”, която е финансирана от общинския бюджет. Услугата изцяло е била съобразена с индивидуалните потребности и предпочитания на всеки потребител, с неговите възрастови, физически, психически, етнически различия, с неговите близки, роднини. За социални асистенти са били назначени безработни лица в трудоспособна възраст, с регистрация в БТ, които не са придобили право на пенсия за осигурителен стаж и възраст. Кандидатите за социални асистенти са трайно безработни, с дългогодишна регистрация в БТ. Социалната услуга „Социален асистент” е предоставяна в населените места за периода 07.11.2012 г. – 07.11.2013 г.

От 01.04.2011 год. в община Добричка стартира дейността на Центъра за обществена подкрепа, реализиран по Проект на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” – „Създаване и функциониране на център за обществена подкрепа за деца в неравностойно положение от 7 до 18 г.”. Продължителността на услугата е 11 месеца, приключил през месец март 2012 год.

През същата година в община Добричка, с решение на Добрички общински съвет бе създаден Център за обществена подкрепа като общинска дейност, финансирана от общинския бюджет за една година. Чрез проекта екипът работи на мобилен принцип т.е „на терен”- консултации на деца и семейства в семейна среда, в случаи на нарушени взаимоотношения в семейството; конфликти между родителите и детето; изграждане на умения за справяне на родителя с трудното поведение на детето; проблеми, свързани с училище и обучението на детето; справяне с трайна безработица; справяне със

здравословни проблеми; посредничество с различни институции; правата и задълженията като гражданин на Република България.

Община Добричка е партньор по проект „И аз имам семейство” по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” 2007-2013 год. Периодът на изпълнение на проекта е от 30.09.2011 год. до 31.12.2015 год. Целта бе да се подкрепи процеса на деинституционализация на деца, като се реализира устойчив модел за развитие на заместваща семейна грижа за деца в риск от изоставяне. С разкриването на услугата на територията на община Добричка в професионални приемни семейства са настанени 15 деца: 4 деца, изведени от институции, 4 деца изоставени от биологичните им родители, 7 деца, след изоставяне в родилен дом. През 2015 г. 2 деца са осиновени от приемните им родители.

От месец януари 2016 г. предоставянето на тази услуга продължава по Проект „Приеми ме 2015” с финансовата подкрепа на ОП „РЧР”, като община Добричка е партньор по Проекта.

През 2013г. на територията на община Добричка е създаден „Общностен център” в с.Стефаново за деца от 0-7 години, по Проект „Равен шанс за всички деца в община Добричка“ на дирекция „Социално включване“ към МТСП.

От месец май 2014 г. до 31 декември 2015 г. в Община Добричка фактически се реализира проекта с предоставяне на комплекс от услуги, които имаха за цел да се преодолее социалната изолация на децата, поради бедност или увреждане, да се повиши здравната култура и родителския капацитет, да се извърши превенция на детската заболеваемост и изоставянето на деца от родителите им, а също така да се осигури възможност за равен старт на децата в учебната система. Основните целеви групи обхванати от проекта са: децата в риск 0 до 7 годишна възраст; деца от уязвими етнически групи, в частност ромската общност; деца, чиито родители са безработни; деца, чиито родители получават социални помощи; деца без личен лекар, или чиито личен лекар не е педиатър; деца, чиито родители не са здравно осигурени; деца, не посещаващи детска градина или не посещаващи друг тип услуга за грижа за деца; деца, за които родителите не полагат достатъчно грижа; деца с увреждания; деца със здравословни проблеми; родители от уязвими етнически групи, в частност ромската общност; родители, получаващи социални помощи; безработни родители; родители на 3 и повече деца; самотни родители; родители, които не полагат достатъчно грижи за децата си; родители без или с ниско образование; родители, живеещи в лоши жилищни условия.

На територията на община Добричка са реализирани следните услуги: „Допълнителна подготовка за равен старт в училище”; „Здравна консултация за деца от 0 до 7 годишна възраст”; „Интеграция на децата в детските градини и в предучилищните групи/класове”; „Ранна интервенция на уврежданията”; „Индивидуална педагогическа подкрепа за деца с увреждания”; „Формиране и развитие на родителски умения”; „Семейно консултиране и подкрепа на родители на деца от 3 до 7 г.”.

В община Крушари съществуват институционални, резидентни и предоставяни в общността, социални услуги.

Услугите от институционален тип са представени от Дом за деца с умствена изостаналост и Дом за стари хора с. Добрин. Считано от 01.01.2016г. ДДУИ – Крушари е закрит със заповед на изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане.

От началото на 2016 г. функционира само една услуга институционален тип - Дом за стари хора. Домът се намира в с. Добрин, на около 10 км от общинския център. Специализираната институция предоставя социални услуги, насочени към подкрепа на възрастните хора в осъществяване на ежедневните им дейности, социални контакти, здравно обслужване и др. Домът за стари хора се помещава в напълно реконструирана, модерно оборудвана и обзаведена сграда, позволяваща общуване в дневна - с телевизор, видео библиотека и развлекателни игри. Сградата разполага с добре обзаведен кухненски блок, 12 стаи с по две легла, всяка със собствен санитарен възел. Капацитетът на социалното заведение е 25 души. За възрастните хора се грижи персонал от 13 души квалифицирани кадри и помощни служители.

Със Заповед № РД01-642/01.04.2015г. на ИД на АСП София, считано от 01.04.2015 г. е закрит Дневен център за деца с увреждания. Закриването на услугата в общността е пряко свързано със закриването на ДДУИ.

Център за рехабилитация и социална интеграция – разкрит със Заповед № РД01-1366 от 28.08.2015г., считано от 01.09.2015г. на Изпълнителния директор на АСП, с капацитет 20 места и 6-членен персонал.

В община Крушари е добре развита услугата Домашен социален патронаж. Включва доставка на храна по домовете на пенсионери, социално слаби и хора с увреждания.

За седма поредна година община Крушари участва в проект на Министерството на труда и социалната политика „Обществена трапезария”. Чрез него в рамките на 6 месеца (октомври-април) се доставя храна на групите в най-неравностойно положение – лица без никакви доходи, лица с най-ниски социални пенсии, безработни лица с право на социално подпомагане и скитащи.

Звено за предоставяне на социални услуги в семейна среда – Общината използва възможностите на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, за да осигури на хора в неравностойно положение помощ чрез асистенти и домашни помощници, изпълнявайки последователно три проекта „Център за социални услуги в семейна среда”, „Център за социални услуги в семейна среда-2 (2008-2012 г.) и „Подкрепа за социално включване” (2012-2014 г.).

На територията на община Крушари функционират 9 пенсионерски клуба.

През 2014 год. стартира процеса по изграждане на едно Защитено жилище в с.Крушари чрез кръстосано финансиране – от ПРСР и ОП РЧР. Защитеното жилище функционира като държавно делегирана дейност. В него са настанени 8 младежи, напуснали специализираната институция ДДУИ – с. Крушари.

В община Балчик функционира ЦОП с капацитет 40 места. Приемна грижа, предоставяна по Проект „И аз искам семейство“. Домашни грижи за хора с увреждания – домашен помощник, социален и личен асистент. Клуб на инвалида, клуб на хората с увреждания „Хинап”, клуб на военноинвалидите и военнопострадалите, спортен клуб за здраве и дълголетие „Здравец”.

Социалните услуги в община Генерал Тошево са насочени към подкрепа на лица с увреждания, самотни хора в пенсионна възраст, деца с увреждания, деца в риск.

Предлаганите услуги включват следните “Услуги в общността”:

Домашен социален патронаж – функционира от 1980 година. Социалната услуга е насочена предимно към хората в пенсионна възраст, хората с увреждания, ветерани от войните и военноинвалиди. Услугата включва доставка на храна по домовете, поддържане на лична и битова хигиена, закупуване на хранителни продукти и вещи от първа необходимост, заплащане на ел. енергия, вода и телефон, закупуване на лекарства, съдействие при снабдяване с технически помощни средства, медицински прегледи, при изготвяне на документи за ТЕЛК, за настаняване в Дом, административни услуги, поддържане на социални контакти и др. За извършване на някой от дейностите за предоставяне на почасови социални услуги в ДСП функционира „Звено за услуги в домашна среда”.

В община Генерал Тошево се реализира проект „Подкрепа за достоен живот”, дейност „Личен асистент” по ОП „РЧР” за 31 лични асистенти и 32 потребители на услугата през 2011 г. и 2014 г. През 2012 г.-2014 г. по проект „Нов подход за независим живот и социално включване на възрастни хора с увреждания и самотно живеещи хора в община Генерал Тошево услугата „личен асистент” ползват 19 лица, а личните асистенти 6 лица. През 2015 година продължи реализирането на дейността „Личен асистент” в изпълнение на Постановление № 4 от 15 януари 2015 г. на МС за обезпечаване на законосъобразно и ефективно администриране на допълнителен финансов ресурс като продължение на Проекта. През 2015 година общината сключила споразумение с АСП за реализиране на Проект „Нови възможности за грижа” по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” 2014-2020 г.,

бюджетна линия 2014BG05M9OP001-2.2015.001 „Нови алтернативи“ за реализиране на дейност „Личен асистент“ за 24 потребители, като услугата към настоящия момент се предоставя от 24 лични асистента.

През 2011 г. - 2012 г. се реализира проект „Разширяване на възможностите за подобряване качеството на живот на хора с различни видове увреждания и самотно живеещи хора в община Генерал Тошево“ по ОП ”РЧР”, дейност „Домашен помощник”.

През 2012-2014 г. се реализира проект „Нов подход за независим живот и социално включване на възрастни хора с увреждания и самотно живеещи хора в община Генерал Тошево”.

По проект „Нов подход за независим живот и социално включване на възрастни хора с увреждания и самотно живеещи хора в община Генерал Тошево” се предоставя услугата социален асистент.

Реализира се и Проект „Обществена трапезария” за 90 бенефициенти. Услугата е непрекъснат процес на задоволяване на потребностите на целевите групи от този вид услуга за 2015 година.

В края на 2015 година се реализира Проект за социално включване с капацитет 460 деца на възраст от 0-7 години.

Реализираният ежегодно проект «Обществена трапезария» през зимните месеци за 90 лица за периода 2011-2015 г. и проект «Осигуряване на топъл обяд в община Генерал Тошево» по Оперативна програма за храни и /или основно материално подпомагане за 90 бенефициента през летните месеци покрива по-голямата част от нуждаещите се от услугата лица.

В община Тервел посредством проект “Подкрепа за достоен живот“, схема „Алтернативи“ на Оперативна програма “Развитие на човешките ресурси“ се осъществи възможността за подпомагане на нуждаещи се със социална услуга „Личен асистент“. Проекта стартира на 10.01.2011 г. за 20 потребители и поетапно се финансира с европейски средства. От началото му чрез услугата са подкрепени 57 деца и възрастни с увреждания, а обучените и наети лични асистенти са 55.

През месец март 2015 г. е подписано партньорско споразумение между община Тервел и Агенция за социално подпомагане за реализацията на проект “Нови възможности за грижа“ по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020 г., бюджетна линия 2014BG05M9OP001-2.2015.001 “Нови алтернативи“. Агенцията за социално подпомагане е конкретен бенефициент, а община Тервел е един от стотиците партньори по проекта.

Проект „Обществена трапезария” включва комплекс от дейности по организиране и предлагане на топла храна – обяд, през всички работни дни за периода 1 януари – 30 април и 1 октомври – 31 декември за следните групи: лица и семейства, получаващи месечно подпомагане по реда и условията на чл. 9 от Правилника за прилагане на Закона за социалното подпомагане; лица с доказана липса на доходи и близки, които да се грижат за тях; самотно живеещи лица и семейства, получаващи минимални пенсии; топлата храна включва супа, основно ястие и хляб, приготвени по предварително разработени седмични менюта в кухненски блок на Домашен социален патронаж в гр. Тервел. Проектът се изпълнява ежегодно от 2009г., капацитетът е 90 лица в гр. Тервел и селата Безмер, Жегларци, Кочмар, Орляк. Услугата се финансира чрез Фонд“Социална закрила“ на МТСП на база одобрени проекти, подготвени от общинските администрации.

Новоразкритият Дом за стари хора „Радост“ с. Полковник Савово предоставя на лица в пенсионна възраст, лишени от подкрепяща семейна среда, с ограничени социални контакти и невъзможност за организиране на независим живот в общността. Капацитетът на услугата от 25 места се поддържа целогодишно. Материалната база е нова и добре поддържана, съобразена с потребностите на домуващите, техните възрастови особености и ограничения. Домът разполага с 12 спални помещения, всяко със самостоятелен санитарен възел, дневна за развлечения, столова и дворно място от 4,368 дка. Изграден е разсадник за трудова терапия в непосредствена близост до дома. Социалната работа се извършва на база утвърдена от директора на ДСХ план-програма, отразяваща месечните

мероприятия в дома. Практикуват се арт, музикотерапия, трудотерапия. Осигурени са медицинско обслужване, посещения по график на личен лекар и лекар по дентална медицина. За задоволяване здравните потребности на потребителите са изработени планове за здравни грижи. Привлекателността на услугата нараства с всяка изминала година, увеличава се търсенето и от живущите в общината. Броят на чакащите за настаняване към 31.12.2015г. е 16. При извършена комплексна оценка за качеството на предоставяните социални услуги в специализирани институции за област Добрич, нашият дом получи най-високата оценка.

Социалната услуга „Домашен социален патронаж“ осигурява ежедневно, в рамките на работната седмица топла храна за потребителите включваща супа, основно ястие и десерт.

През 2012 г. броят на клубовете на пенсионера в община Тервел е увеличен с още един в с. Нова Камена. В петте клуба членуват 120 души. Към клубовете са сформирани групи по интереси. Най-активни са женските състави за автентичен фолклор. Показател за усърдната им работа са получените отличия.

В община Шабла важна подкрепа за възрастни с увреждания в семейна среда е оказана чрез реализираните проекти предоставящи съдействие от лични и социални асистенти и домашни помощници. При предоставянето на тези услуги с предимство подкрепа е оказана на деца и лица с увреждания, на лица с инвалидност и със затруднение в самообслужването.

През периода ЦСРИ повиши значително капацитета си – както като брой на предлаганите услуги, така и като брой на обслужваните потребители.

Постигнато е значително разширяване на капацитета на домашния социален патронаж. Услугата е достъпна за всички желаещи да бъдат потребители от всички населени места в общината.

За децата от семейства с нисък родителски капацитет от 2015 година подкрепа оказва новата услуга ЦОП.

На територията на община Каварна функционира Дом за възрастни хора с умствена изостаналост – с. Българево. Институцията е държавно делегирана дейност, като, считано от 01.01.2010 г. след решение на Общински съвет гр. Каварна и след съгласуване с АСП гр. София, капацитета е намален от 130 на 120 места, които към момента са заети. Щатният персонал се състои от медицински сестри, санитарни, педагози, трудотерапевти, социални работници, административен и помощен персонал.

Съществуващите на територията на общината социални услуги в общността не могат да бъдат разделени на такива, които са предоставяни само за деца или за възрастни. На територията на общината функционира „Домашен социален патронаж“, а услугата личен асистент се предоставя по две програми НП „АХУ“ и ОП „РЧР“, която включва и домашен помощник.

Специфични услуги за децата в риск се предоставят в новооткрития през септември 2014 г. „Център за обществена подкрепа“ и от МКБППМН чрез консултативен кабинет, Детска педагогическа стая и Консултативния център за работа по проблемите на децата и младежите към общината .

Домашният социален патронаж е общинска дейност с традиции в предоставянето на услугата. Предоставя се и услугата „Обществена трапезария“.

Със Заповед № РД01-889/23.07.2014 г. на Изпълнителния директор на АСП, през септември 2014 г. на територията на Община Каварна е разкрита нова социална услуга „Център за обществена подкрепа“. Центърът е делегирана от държавата дейност, с капацитет 25 потребители. Целевата група на ЦОП са: деца от 0 до 18 г. в риск и техните семейства; семейства при които има риск от изоставяне или настаняване на детето в специализирана институция; семейства при които има риск от разрушаване на семейните връзки и отношения; семейства чиито деца са настанени в специализирана институция или в друго семейство – приемно или при роднини и близки; кандидати или вече одобрени осиновители; семейства с деца със специални потребности; семейства, които не могат да се справят с

проблемите и търсят професионална подкрепа за отглеждане и възпитание на детето; деца от специализирани институции; деца от общността, за превенция на рисковото поведение.

Реализират се Проекти по схемите „Подкрепа за достоен живот”, „Помощ в дома”, „Нови възможности за грижа” които се финансират със средства от ЕС по ОП „РЧР“.

Достъп до социални услуги, които се предоставят на територията на областта имат всички жители.

Единствената реално развита и работеща социална услуга, която да задоволи потребностите на нуждаещите се деца от социална и здравна подкрепа в с. Стефаново е Общностен център за деца и семейства. Капацитета на центъра е достатъчен за всички нуждаещи се деца. Има насочени деца, които не посещават центъра. Дейността е изключително разнообразна, което кара персонала да посещават адреси, пътуват по селата, дават консултации.

Децата, освидетелствани от ТЕЛК не заемат голям относителен дял на деца, обект на закрила от страна на ОЗД, тъй като в голямата си част за тях се полагат адекватни грижи от страна на родителите. Децата, които имат нужда от ползване на социална услуга биват насочвани към Общностния център с. Стефаново и в Центъра за социална рехабилитация и интеграция в гр. Добрич. Част от тях, обаче не могат пълноценно да я използват, предвид отдалечеността, липсата на финансови средства и затруднена транспортна комуникация. В тази връзка се използва осигуреният автобус за деца с увреждания към Общностен център с. Стефаново.

На преден план, като основни проблеми, поставящи децата в риск за правилното им развитие излизат ниската мотивация за придобиване на образование и грамотност, нередовното посещаване на училище, неупражнен качествен родителски контрол и незаинтересованост от страна на родителите.

Идентифициран е дефицит от услуга за спешно реагиране в кризисна ситуация, като превенция на настаняването в институция.

Има установен недостиг на услуги за хората с психически увреждания, които са останали сами, без близки които да се грижат за тях.

Общи изводи за услугите за деца:

Специализираните услуги за деца в Добричка област е малък – представени единствено в ДМСГД гр. Добрич.

Броят на децата, ползващи услуги в общността е значително нараснал на фона на тези, ползващи институционален тип услуги.

Услуги в общността за деца са развити в общините Добрич, Добричка, Балчик и Каварна. Няма гарантиран набор от услуги в общините на област Добрич с изключение на община Добрич по превенция на риска за деца и семейства.

Приемната грижа в областта продължава да се развива – във всички общини има утвърдени професионални приемни семейства, като техния брой е значително голям в община Добрич град.

Липсват услуги за деца и младежи с психични проблеми и жертви на насилие и трафик.

Извън подкрепа в семейна и близка до семейната среда остават деца с увреждания в селските райони.

Изводи за услугите за възрастни с увреждания и за стари хора:

Голям е броят на чакащите за настаняване в специализирани институции за възрастни и хора с увреждания.

Настаняването в домове се предпочита и поради ограничения достъп до здравни и социални услуги в общността.

Недостатъчно развити в Област Добрич са услугите от резидентен тип за възрастни с увреждания.

Липсват развити услуги в семейна среда. Дневни центрове за възрастни с увреждания и Център за социална рехабилитация и интеграция съществуват само на територията на областния град.

Най-развитата услуга в общността за възрастни хора е Домашният социален патронаж, който би могъл да разшири обхвата на дейностите за подобряване на социалната подкрепа на потребителите, чрез увеличаване на капацитета, броят на обслужващия персонал по селата, търсене на нови алтернативни източници на финансиране.

Липсват услуги в семейна среда за възрастни с увреждания. Дневен център за възрастни с увреждания съществува само на територията на областния град. Центрове за социална рехабилитация и интеграция функционират на територията само на две общини – Добрич и Шабла.

Препоръки:

Общи препоръки към новата Областна стратегия за развитие на социалните услуги през 2016 - 2020 г. – приоритети и направления.

Необходимо е да се развие максимално широко партньорство и включване на всички заинтересовани страни в разработването на Областната стратегия за социалните услуги 2016-2020г. Такъв тип комплексна интервенция може да бъде иницирана и осъществявана със съвместните усилия на областна и общинските администрации, териториалните поделения на АСП, АЗ, ДАЗД, общинските съвети, доставчиците на услуги, НПО на областно и общинско ниво, потребители на социални услуги. Да продължи изграждането на механизми на междусекторно партньорство между институциите в общината за използване на техните ресурси в подкрепа на семействата за преодоляване на бедността и социалната изолация.

Да се укрепи капацитета на неправителствения сектор за участие в разработването и прилагането на местни политики, чрез подобро партньорство с местните (общински) власти в процеса на общинското планиране на социални услуги, както и включване в доставянето на същите тези услуги. Необходимо е разнообразяване на социалните услуги и развиване на нови и гъвкави, алтернативни услуги, които да съответстват на спецификата на потребностите на рисковите групи в общността, да се експериментира с различни форми на социална подкрепа – като мобилна работа, подкрепа в домашни условия, жилищно настаняване с различни степени на подкрепа и др. Наличните материални бази, общинска собственост, да бъдат реконструирани за откриване на нови социални услуги според тяхната специфика за нуждаещите се лица в риск и такива, за които са необходими други мерки. Да се търсят алтернативни мерки за финансово обезпечаване на ремонтните дейности на сградите, които ще бъдат определени за реконструиране за нов вид услуги, особено чрез проекти по Европейски програми, финансирани от структурните фондове на ЕС, свързани със социални услуги.

В изготвените анализи на общинските администрации ясно е изведена необходимост от осигуряване на адекватен брой служители, ангажирани с разкриване и управление на социалните услуги на територията на съответната община, както и осигуряване на възможности за непрекъснато обучение, обмяна на опит и добри практики на лицата работещи в сферата на социалните услуги. При изготвянето на новите стратегически документи областният и общинските екипи следва да работят в посока рационализиране на планираните мерки и дейности. Сегашната практика показва тяхното прекалено разбиване и раздробяване, като много от тях се припокриват като съдържание, макар и с различна формулировка. Всички държавни институции (ДБТ, ДСП, МОН и др.), като и НПО да предоставят предварителна информация в общинските администрации за планираните от тях квалификационни курсове, информационни събития, мотивационни обучения и всякакви вид дейности и мероприятия, които реализират на територията на общината с целевите групи – обект на Областната и Общинските стратегии за развитие на социалните услуги. Необходима е реална дискусия с акцент върху децентрализацията при процеса на предоставяне на социални услуги.

Обобщена оценка с препоръки – доколко направлението и приоритетите на Областната стратегия 2011-2015 съответстват на актуалните потребности на рисковите групи; има ли необходимост от нови направления и от друга структура на направлението в новата областна стратегия

Изпълнението на Областната стратегия за развитие на социални услуги на територията на област Добрич за периода 2011-2015 г. е функция от степента на изпълнение на общинските стратегии разработени и реализирани от съответните общини за същия период от време. Като общ проблем е констатирано недостатъчното финансиране от републиканския бюджет. Като рискова е дефинирана ситуацията с необходимостта от финансиране с местни приходи на съответната община, заложили дейности по разкриване на нови социални услуги или увеличаване капацитета на вече съществуващи такива. Общинските администрации не разполагат с достатъчно финансови средства за увеличаване на щатната численост на персонала, пряко ангажиран с администрирането на услугите. В повечето общински администрации няма служители, които да се занимават с проблемите по закрила на детето. На територията на областта общините се обслужват от 5 дирекции за социално подпомагане, т.е. в три общини има изнесени работни места, които не успяват да покрият в пълен обем нито работата по закрила на детето, нито работата с хора с трайни увреждания. Ясно е заявена необходимост от обучения за служители в общинските администрации от страна на обучителни центрове и организации, НПО и др., като това с пълна сила важи за по-малките общини.

Конкретни препоръки за развитието на услугите – могат да се групират по направления или по рискови групи :

- За деца и семейства с деца в риск;
 - За пълнолетни лица и хора с увреждания;
 - За уязвими общности и групи;
 - За стари хора.
-
- Увеличаване капацитета на ЦОП към БЧК от 25 на 35 места и ЦОП-2 от 30 на 40 места на територията на община гр. Добрич;
 - Увеличаване капацитета на ЦОП Балчик от 15 – 40 през 2016 и разкриване като ДДД ЦОП Шабла – капацитет 15;
 - Разкриване на нова социална услуга „Център за работа с деца на улицата”;
 - Продължаване дейността на Комплекс за социални услуги за деца от 0 до 7 години и техните семейства по проект, финансиран по ОП РЧР в община Крушари;
 - Разширяване на програмите, които предлагат домашни грижи за деца с увреждания като „личен асистент”, „социален асистент” и „домашен помощник на деца с увреждане”;
 - Създаване на общински услуги за осигуряване на специализиран транспорт за деца с увреждания, предвид възрастта им до детските заведения (особено за децата от малките населени места, където няма детско заведение). Препоръчително е услугите за деца да бъдат на мобилен принцип, за да се разшири достъпа до наличните социални услуги за деца с увреждания;
 - Развиване на услуги в общността за подобряване на родителския капацитет и за превенция на negliжирането на децата, отглеждани в семейна среда;
 - Подобряване комуникацията между децата, жертви на домашно насилие, семействата с агресивно поведение на родителите и персонала на детските градини, училищата и неправителствените организации с цел оказване на допълнителна подкрепа. Ресурсите на образователната система и тенденцията на развитие на извънкласни дейности могат да бъдат използвани за превенция на агресивното поведение. Същевременно самите училища, особено в малките населени места, трябва да бъдат подпомогнати с допълнителна квалифицирана помощ

от социалните работници и служителите в ОЗД, при проектирането на извънкласни занимания, насочени към превенция на агресията;

- Пълноценно използване на възможностите за достъп до външно финансиране на планираните социални услуги, особено по проекти и програми реализирани със средства предоставяни от ЕС;
- Развитие на услугата „Приемна грижа“;
- Разкриване на ”Защитено жилище за лица с психични разстройства” с капацитет 8 места 2018 - 2020 г.и Наблюдавано жилище” с капацитет 8 места през периода 2018 -2020 г. на територията на община гр. Добрич;
- Разкриване на два нови Центъра - за настаняване от семеен тип за възрастни и за възрастни с увреждания в община Крушари и осигуряване на специализиран транспорт за ползвателите им;
- Друга рискова група, за удовлетворяване на чиито потребности Областната стратегия е необходимо да намери отговор са бездомните лица, които с всяка изминала година стават все повече. Необходимо е да бъдат разкрити социалните услуги „Център за временно настаняване” и „Приют” със съответните капацитети;
- Необходимо е да бъде укрепена мрежата на действащите ЦСРИ;
- Да се търси алтернатива на настаняването на стари хора в специализирани институции, поради големия брой чакащи за настаняване;
- Устойчивост на функциониране, при установена необходимост увеличение на капацитетите, както и търсене на гъвкави форми на предоставяне на социалните услуги в общността на възрастните и самотни хора ;
- Планиране на гъвкави **смесени** /интегрирани/ услуги, ситуирани в общи сгради с възможности за предоставяне на мобилни услуги. Разкриването на множество от различни услуги, всяка от които разполага със сграден фонд, значително утежнява поддръжката им в бюджетите на малките общини от селски тип.

Използвани съкращения (абривиатури)

АЗ	Агенция по заетостта
АСП	Агенция за социално подпомагане
АХУ	Агенция за хора с увреждания
ГРАО	Гражданска регистрация и административно обслужване
ДАЗД	Държавната агенция за закрила на детето
ДБТ	Дирекция Бюро по труда
ДДЛРГ	Дом за деца лишени от родителски грижи
ДДМУИ	Дом за деца и младежи с умствена изостаналост
ДДУИ	Дом за деца с умствена изостаналост
ДМСГД	Дом за медико-социални грижи за деца
ДРСЗ	Дирекция “Регионална служба по заетостта”
ДП	Домашен помощник
ДСП	Дирекция „Социално подпомагане”
ДЦДМУ	Дневен център за деца и младежи с увреждания
ДЦДМУИ	Дневен център за деца и младежи с умствена изостаналост
ДЦДУ	Дневен център за деца с увреждания
ЕКПО	Екип за комплексно педагогическо оценяване към РИО на МОМН
ЗЖ	Защитено жилище
ЗМБ	Звено „Майка и бебе”
ЗМО	Звено за мониторинг и оценка
КСУДС	Комплекс за социални услуги за деца и семейства
ЛА	Личен асистент
МБАЛ	Многопрофилна болница за амбулаторно лечение
МКБППМН	Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни

МТСП	Министерството на труда и социалната политика
МФ	Министерството на финансите
НЖ	Наблюдавано жилище
НПО	Неправителствена организация
ОЗД	Отдел “Закрила на детето”
Отдел “СЗ”	Отдел “Социална закрила”
ПРООН	Програма за развитие на Организацията на обединените нации
РДСП	Регионална дирекция за социално подпомагане
РЗОК	Регионална здравноосигурителна каса
РЗП	Регионално звено за подкрепа
РИО на МОН	Регионален инспекторат по образование към Министерството на образованието и науката
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РПУ	Районно полицейско управление
РЦПНОВДУСОП	Ресурсен център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности
СА	Социален асистент
СИ	Специализирана институция
СОП	Специални образователни потребности
СУ	Социална услуга
ЦНСТ	Център за настаняване от семеен тип
ЦОП	Център за обществена подкрепа
ЦРДУ	Център за работа с деца на улицата
ЦСРИ	Център за социална рехабилитация и интеграция